EUROPOS KOMISIJA

EUROPOS SĄJUNGOS
VYRIAUSIASIS ĮGALIOTINIS
UŽSIENIO REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2013 04 17
JOIN(2013) 6 final

2013/0107 (NLE)

Bendras pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

**dėl Sąjungos pozicijos
Asociacijos taryboje, įsteigtoje Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimu, įkuriančiu Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko karalystės asociaciją, dėl rekomendacijos dėl 2013–2017 m. ES ir Maroko veiksmų plano užtikrinti aukštesnio lygio statusą įgyvendinimo**

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

Maroką ir ES sieja 2000 m. kovo mėn. įsigaliojęs Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių asociacijos susitarimas, kuriuo remdamosi 2005 m. liepos mėn. abi šalys patvirtino penkerių metų laikotarpio ES ir Maroko veiksmų pagal Europos kaimynystės politiką (EKP) planą.

Plėtojami pagal šį planą, ES ir Maroko santykiai sustiprėjo ir tapo gerokai brandesni. Bendro dokumento dėl aukštesnio lygio statuso priėmimas 2008 m. spalio mėn.[1] suteikė santykiams naują postūmį ir juos gerokai sustiprino politinių santykių, saugumo, ekonomikos, prekybos, tautų ryšių bei kitose srityse.

Kadangi dabartinis veiksmų pagal EKP planas nustojo galioti 2010 m. liepos mėn., nuspręsta, kad metas derėtis dėl naujojo veiksmų plano, pagrįsto bendro dokumento dėl aukštesnio lygio statuso tikslais bei užmojais, ir jį sudaryti. Tačiau, kol naujasis planas nesudarytas, abi šalys sutarė toliau taikyti 2005 m. veiksmų planą.

Į ES ir Maroko santykius reikėtų žvelgti turint omenyje nuo 2011 m. pradžios regione vykstančias sparčias politines permainas.

Bendrame komunikate Parlamentui ir Tarybai „Naujas požiūris į kintančią kaimynystę. Europos kaimynystės politikos peržiūra“ išdėstyta nauja strategija, kuria siekiama didesnės diferenciacijos, kiekvienai šaliai partnerei sudaromos sąlygos plėtoti santykius su ES atsižvelgiant ne tik į savo lūkesčius, poreikius bei gebėjimus, bet ir į tarpusavio atskaitomybės principą, prisirišimą prie visuotinių vertybių – žmogaus teisių, demokratijos ir teisinės valstybės, taip pat į gebėjimą įgyvendinti bendrai sutartus prioritetus. Šiame naujajame veiksmų plane aiškiai išdėstomi prioritetiniai privilegijuotos ES ir Maroko partnerystės tikslai, visapusiškai atsižvelgiant į abiejų šalių santykių aukštesnio lygio statusą bei išsamumą.

Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT), glaudžiai bendradarbiaudama su Europos Komisijos tarnybomis ir ES valstybėmis narėmis, surengė su Maroku tiriamąsias derybas, per kurias susitarta dėl veiksmų plano projekto, visų pirma dėl pagal jį vykdytinų prioritetinių veiksmų sąrašo. Per 2012 m. balandžio 23 d. įvykusį antrąjį ES ir Maroko asociacijos tarybos posėdį abi šalys pažymėjo, kad netrukus gali sudaryti susitarimą. Susitarimas sudarytas 2012 m. lapkričio mėn. Apie savo techninių konsultacijų pabaigą šalys viena kitai pranešė pasikeisdamos laiškais 2012 m. lapkričio 28 d. (EIVT) ir 2013 m. sausio 10 d. (Marokas).

Naujajame 2013–2017 m. ES ir Maroko veiksmų plane, kuriuo užtikrinamas aukštesnio lygio statusas ir kuris bus pagrindinė orientacinė ES dvišalių santykių su Maroku plėtojimo artimiausiais metais priemonė, bus nustatyta, kaip pasiekti glaudesnę ES ir Maroko asociaciją. EKP ir toliau darys skatinamąjį poveikį kaip bendra strateginė sistema, grindžiama, be kita ko, partneryste, bendra atsakomybe, veiksmų diferencijavimu atsižvelgiant į rezultatus ir parama pagal poreikius.

Europos Komisija ir Sąjungos vyriausioji įgaliotinė užsienio reikalams ir saugumo politikai (toliau – vyriausioji įgaliotinė) priede pateikia Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos pozicijos ES ir Maroko asociacijos taryboje dėl rekomendacijos dėl veiksmų plano įgyvendinimo priėmimo bendro pasiūlymo tekstą.

[1] ES ir Maroko asociacijos tarybos priimtas 2008 m. spalio 13 d.

Todėl Europos Komisija ir vyriausioji įgaliotinė prašo Tarybos priimti pridėtą bendrą Tarybos sprendimo pasiūlymą.

2013/0107 (NLE)

Bendras pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Sąjungos pozicijos Asociacijos taryboje, įsteigtoje Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimu, įkuriančiu Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko karalystės asociaciją, dėl rekomendacijos dėl 2013–2017 m. ES ir Maroko veiksmų plano užtikrinti aukštesnio lygio statusą įgyvendinimo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į 2000 m. sausio 24 d. Tarybos ir Komisijos sprendimą 2000/204/EB, EAPB dėl Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimo, įkuriančio Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko karalystės asociaciją, patvirtinimo, ypač į jo 2 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 29 straipsnį,

atsižvelgdama į bendrą Komisijos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymą,

kadangi:

(1) 1996 m. vasario 26 d. buvo pasirašytas ir 2000 m. kovo 1 d. įsigaliojo Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimas, įkuriantis Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko karalystės asociaciją;

(2) šalys ketina patvirtinti naująjį 2013–2017 m. ES ir Maroko veiksmų pagal Europos kaimynystės politiką (EKP) planą užtikrinti aukštesnio lygio statusą, kuris atspindi privilegijuotą abiejų Šalių partnerystę ir kuris padės įgyvendinti Europos ir Vidužemio jūros šalių asociacijos susitarimą, parengiant ir priimant konkrečias priemones jo tikslams pasiekti,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Sąjungos pozicija Asociacijos taryboje, įsteigtoje Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimu, įkuriančiu Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko karalystės asociaciją, dėl 2013–2017 m. ES ir Maroko veiksmų pagal EKP plano užtikrinti aukštesnio lygio statusą įgyvendinimo grindžiama šio sprendimo priede pateiktu Asociacijos tarybos rekomendacijos projektu.

2 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas

Projektas

REKOMENDACIJA

dėl 2013–2017 m. ES ir Maroko veiksmų pagal EKP plano užtikrinti aukštesnio lygio statusą įgyvendinimo

ES ir Maroko asociacijos taryba,

atsižvelgdama į Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimą, įkuriantį Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko karalystės asociaciją, ypač į jo 80 straipsnį,

kadangi:

(1) Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimo 80 straipsniu Asociacijos taryba įgaliojama teikti reikiamas rekomendacijas, kad būtų pasiekti susitarimo tikslai;

(2) remiantis Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimo 90 straipsniu, šalys imasi bet kokių bendrų ar specialių priemonių, kad įvykdytų pagal minėtą susitarimą prisiimtus įsipareigojimus, ir užtikrina, kad būtų pasiekti susitarime nustatyti tikslai;

(3) Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimo šalys patvirtino 2013–2017 m. ES ir Maroko veiksmų pagal Europos kaimynystės politiką (EKP) plano užtikrinti aukštesnio lygio statusą tekstą;

(4) šis ES ir Maroko veiksmų pagal EKP planas padės įgyvendinti susitarimą, bendru sutarimu šalims parengiant ir priimant konkrečias priemones, kurios praktiškai padės įgyvendinti susitarimą;

(5) veiksmų planu siekiama dviejų tikslų: pateikti konkrečių priemonių, kad šalys įvykdytų pagal Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimą prisiimtus įsipareigojimus, ir sudaryti platesnį ES ir Maroko santykių stiprinimo pagrindą, kad būtų pasiekti bendrieji Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimo tikslai – didelė ekonominė integracija ir glaudesnis politinis bendradarbiavimas,

(6) PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

Vienintelis straipsnis

Asociacijos taryba rekomenduoja šalims įgyvendinti priede pateiktą 2013–2017 m. ES ir Maroko veiksmų pagal EKP planą užtikrinti aukštesnio lygio statusą jei plano įgyvendinimo tikslas – pasiekti Europos ir Vidužemio jūros šalių susitarimo, įkuriančio Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko karalystės asociaciją, tikslus.

Priimta […]

Asociacijos tarybos vardu

Pirmininkas

PRIEDAS

EUROPOS KAIMYNYSTĖS POLITIKA

2013–2017 M. MAROKO VEIKSMŲ PLANO DĖL AUKŠTESNIO LYGIO STATUSO UŽTIKRINIMO PROJEKTAS

I. ĮVADAS

Europos kaimynystės politika (EKP) siekiama plataus užmojo tikslų, pagrįstų tarpusavio atskaitomybe ir prisirišimu prie tarpusavyje pripažintų bendrų vertybių – demokratijos, teisinės valstybės, gero valdymo ir pagarbos žmogaus teisėms. EKP taip pat grindžiama rinkos ekonomikos, laisvosios prekybos ir tvaraus vystymosi principais, taip pat skurdo mažinimu ir politinių, ekonominių, socialinių bei institucinių reformų vykdymu. Be to, pagal EKP kuriama taikos ir stabilumo zona, valdomos krizės, užtikrinama konfliktų regione prevencija ir sprendimas. Marokas pritaria šioms vertybėms ir principams, kuriais vadovaudamasis formuoja tiek nacionalinę, tiek tarptautinę politiką.

Lūžis Europos Sąjungos (ES) ir Maroko partnerystės, užsimezgusios 1969 m. sudarius prekybos susitarimą, santykiuose įvyko 1996 m. pasirašius Asociacijos susitarimą ir pradėjus taikyti EKP. Asociacijos susitarimas ir EKP padėjo sustiprinti politinius, ekonominius bei prekybinius santykius ir aktyviai plėtoti kultūrinius bei žmonių mainus. Plėtojami pagal šį Asociacijos susitarimą, ES ir Maroko santykiai vis stiprėjo ir palaipsniui peraugo į tikrą privilegijuotą ES ir Maroko partnerystę.

Naujas dvišalių santykių etapas prasidėjo 2008 m. spalio mėn. priėmus bendrą dokumentą dėl dvišalių santykių stiprinimo ir aukštesnio lygio statuso. Šiuo dokumentu siekta sustiprinti prioritetinę ES ir Maroko partnerystę – buvo iškelti nauji politinių, ekonominių ir žmonių santykių stiprinimo tikslai. Šiems tikslams pritarta 2010 m. kovo mėn. Granadoje įvykusiame ES ir Maroko aukščiausiojo lygio susitikime, per kurį buvo pabrėžtas ES ir Maroko partnerystės savitumas. Šiandien, remdamosi itin didele santykių pažanga, abi šalys siekia dar labiau sustiprinti šią pavyzdinę ir abiem pusėms naudingą partnerystę, kad galėtų bendromis jėgomis solidariai išspręsti bendrus politinius, ekonominius ir socialinius uždavinius.

Norint užtikrinti aukštesnio lygio statusą, reikia vadovautis bendrais pažangos siekiant gero valdymo ir įgyvendinant politines bei socialines ekonomines reformas principais. Kaip šalis partnerė, Marokas turi aktyviau vykdyti įsipareigojimus dėl pradėtų svarbių reformų įgyvendinimo ir prisiimti papildomų įsipareigojimų – tiek politinių, pirmenybę teikiant demokratijai, žmogaus teisėms ir teisinės valstybės užtikrinimui, tiek ekonominių bei socialinių, pavyzdžiui, siekiant apčiuopiamos pažangos žmogaus socialinės raidos srityje. ES paramos dydis priklausys nuo Maroko vykdomų reformų užmojų ir pažangos, taip pat nuo šalies poreikių ir kompetencijos. ES ir Marokas toliau dirbs šia linkme, atsižvelgdami į 2011 m. liepos 1 d. priimtą naują Maroko Konstituciją ir naują ES strategiją dėl ES ir pietinių Vidužemio jūros regiono šalių partnerystės siekiant demokratijos ir bendros gerovės.

ES pripažįsta, kad artimesni Maroko ir ES santykiai yra vienas svarbiausių jo užsienio politikos sprendimų. Maroko tikslas – optimaliai priratėti prie ES, kad galėtų sustiprinti savo politikos modernizavimo, ekonomikos atvėrimo bei socialinės sanglaudos dinamiką ir imtis

tam reikalingų priemonių. Šį tikslą jis taip pat vertina kaip geriausią būdą derinti ir koordinuoti su ES abiem pusėms svarbių strateginių klausimų sprendimą. Abi šalys mano, kad toks procesas duos dar didesnės naudos dėl Magribo regiono integracijos, ir patvirtina, kad yra pasiryžusios bendromis jėgomis siekti, kad minėtai integracijai būtų suteiktas naujas postūmis. Be to, atsižvelgdamos į ES sutarties 8 straipsnį ir į Maroko siekį sudaryti naują tarpusavio santykius reglamentuojantį susitarimą, šalys susitaria toliau svarstyti, koks galėtų būti tokio susitarimo pobūdis ir forma.

ES ir Maroko veiksmų pagal EKP planas padėjo Marokui tikslingiau naudoti pagal Asociacijos susitarimą gautas priemones ir įgyvendinti tikslą labiau integruoti šalies ekonomines ir socialines struktūras į atitinkamas Sąjungos struktūras.

Naujasis veiksmų planas dėl aukštesnio lygio statuso užtikrinimo yra svarbus nuolatinio Maroko ir ES santykių stiprinimo proceso etapas, kuriuo bus pasitelkti visi aukštesnio statuso užtikrinimo svertai, mechanizmai ir priemonės.

Ši priemonė padės parengti ir įgyvendinti politiką bei priemones, kuriomis siekiama remti teisinės valstybės, demokratijos ir žmogaus teisių stiprinimą, ekonomikos augimą, užimtumą, socialinę sanglaudą, skurdo mažinimą bei aplinkos apsaugą ir tokiu būdu prisidėti prie ilgalaikio tikslo – tvaraus vystymosi – įgyvendinimo. Įgyvendinant naująją priemonę, bus atsižvelgiama į reikiamą pusiausvyrą tarp Maroko ekonomikos atvėrimo bei modernizavimo dinamikos spartinimo ir būtinybės užtikrinti tvarų socialinį ekonominį vystymąsi.

Be to, abi šalys tęs ekonominę integraciją, pradėdamos derybas dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimo (GVLPS), per kurias bus išsamiau aptarti klausimai, nagrinėti per jau pasibaigusias ar dar tebevykstančias derybas, visų pirma derybas dėl prekybos paslaugomis liberalizavimo ir įsisteigimo, ir apsvarstys galimybę pagerinti vienos kitai pagal laisvosios prekybos susitarimą taikomas preferencines nuolaidas dėl žemės ūkio produktų, perdirbtų žemės ūkio produktų ir žuvininkystės produktų, atsižvelgdamos į kiekvienos ypatumus.

Naujojoje priemonėje apibendrinamos ankstesnio veiksmų plano ir bendro dokumento dėl aukštesnio lygio statuso nuostatos. Į ją įtraukiamos veiksmų plane sutartos reformos ir numatyti veiksmai, kurie dar nebuvo įgyvendinti, taip pat į bendrą dokumentą įtraukti nauji elementai. Be to, naujojoje priemonėje atsižvelgiama į diferenciacijos ir atsakomybės principus, atitinkančius Maroko reformų programą. Naująja priemone praktiškai įgyvendinamas aukštesnio lygio statuso planas. Antai naujajame dokumente numatoma, kad Maroko vyriausybė, įvertinusi dabartinius skirtumus ir nustačiusi vienodinimo prioritetus bei įgyvendinimo tvarkaraštį, turi imtis teisinių nuostatų derinimo strategijos. Ši strategija bus remiama pagal ES paramos programas.

Šioje priemonėje numatoma, be kita ko, palaipsniui dalimis derinti Maroko teisines nuostatas su Bendrijos *acquis*, siekiant pamažu integruoti šios šalies ekonomiką į ES vidaus rinką ir paskatinti prekybą, investicijas bei augimą. Šiuo tikslu abi šalys įsipareigoja atlikti sisteminę skirtumų tarp Maroko teisės aktų ir Europos *acquis* analizę, remdamosi veiksmų plane minėtais kriterijais. Kiekvieno iš veiksmų plane nurodytų sektorių atveju bus įvertinti nuostatoms suvienodinti reikalingi prioritetai ir priemonės. Teisinių nuostatų derinimas galės būti atliekamas kaip i) palaipsnis visų *acquis* nuostatų tam tikruose sektoriuose perėmimas trumpalaikiu arba ilgalaikiu laikotarpiu, ii) *acquis* dalies perkėlimas, arba iii) svarbiausių *acquis* principų arba gerosios patirties tam tikroje srityje perėmimas. Pasibaigus pirmiesiems dvejiems veiksmų plano įgyvendinimo metams, Maroko vyriausybė priims nacionalinę savo ir

ES teisinių nuostatų vienodinimo programą, kurioje, atsižvelgdamas į 2010 m. sosto kalboje išreikštą prašymą, nustatys vienodinimo prioritetus, mastą ir dažnį.

Naujasis veiksmų planas padės ES planuoti, įgyvendinti ir stebėti pagalbos teikimą, atsižvelgiant į išreikštus poreikius ir pasiektus tarpinius rezultatus. Išteklius, reikalingus sutartiems prioritetams įgyvendinti, skirs Marokas ir ES. ES paramą iš esmės teiks pagal su Maroku sutartas nacionalines orientacines programas, kuriose nustatyti pagalbos prioritetai ir orientacinis finansinis paketas. Parama bus teikiama griežtai laikantis atitinkamų ES išorės pagalbos teikimo taisyklių ir procedūrų.

ES parama Marokui galės būti teikiama įvairiomis priemonėmis, įskaitant priemones, numatytas per svarstymus dėl naujosios strategijos kaimyninių šalių atžvilgiu. Tarp tokių priemonių – keitimasis techniniais patarimais, žiniomis, gerosios praktikos pavyzdžiais ir patirtimi, parama institucijų kompetencijai stiprinti, parama sektorių reformoms, parama integracijai didinti, socialinei ekonominei sanglaudai ir regionų išsivystymo skirtumams mažinti, parama pilietinei visuomenei.

Įgyvendinant naująjį veiksmų planą svarbų vaidmenį atliks ir Europos finansų įstaigų paskolos. Šiuo atžvilgiu didelę įtaką skiriant paskolas infrastruktūrai, vystymuisi ir partnerystei su privačiuoju sektoriumi turėtų daryti ES finansuojama Kaimynystės investicinė priemonė ir Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių investicijų ir partnerystės programa. Tai padės, be kita ko, sutelkti visas Europos investicijų banko (EIB) lėšas, kurioms suteikta garantija pagal minėtą programą.

Šalys taip pat susitarė kartu apsvarstyti, kaip optimaliai panaudoti naująsias finansinio bendradarbiavimo užtikrinimo priemones, pavyzdžiui, priemones, įvestas priėmus naująją strategiją kaimyninių šalių atžvilgiu, ir suteikti Marokui pakankamai finansinių išteklių, kurie jam padėtų tęsti šias reformas ir palaikyti artimesnius santykius su ES, siekdamos padidinti Maroko ir ES integracijos veiksmingumą bei adekvatumą.

Veiksmų planas įgyvendinamas penkerius metus (2013–2017 m.). Ypatingas dėmesys bus skirtas prioritetiniams veiksmams, nurodytiems į veiksmų planą įtrauktoje lentelėje (žr. III priedą). Veiksmų plano įgyvendinimo laikotarpiu abi šalys gali jį keisti atsižvelgdamos į naujus Maroko vyriausybės ir (arba) ES prioritetus, nepriimdamos naujo veiksmų plano.

Kad reformos daugelyje svarbiausių sektorių būtų įgyvendintos, būtina tiksliai nustatyti tikslus ir skirti pakankamai išteklių. Asociacijos susitarimu įsteigtas Asociacijos komitetas ir pakomitečiai užtikrins reguliarią veiksmų plano įgyvendinimo, visų pirma pasiektos pažangos ir suteiktos paramos, priežiūrą. Šalys taip pat galės rengti pažangos ataskaitas. Prie priežiūros vykdymo turėtų būti sudarytos sąlygos aktyviai prisidėti pilietinei visuomenei.

Veiksmų planas užtikrinti aukštesnio lygio statusą yra svarbus abiejų šalių santykių vystymosi link privilegijuotos partnerystės etapas.

Šiuo pagrindu *ad hoc* aukštesnio lygio statuso grupė tęs svarstymus, kad nustatytų naujas šios partnerystės perspektyvas, turinį, priemones ir tikslus.

II. VEIKSMŲ PLANAS

A. LINK BENDRŲ VERTYBIŲ ERDVĖS

1. POLITINIS IR STRATEGINIS DIALOGAS

1.1 Bendradarbiavimas užsienio politikos ir saugumo srityje

Stiprinti dialogą ir bendradarbiavimą užsienio politikos ir saugumo srityje, siekiant reguliariai derinti tarptautinius klausimus, atsižvelgti į kiekvienos iš šalių interesus ir didinti saugumą bei stabilumą, ypač Magribe

Plėtoti **dvišalį politinį dialogą**:

- ES ir Maroko aukščiausiojo lygio *ad hoc* susitikimų rengimas;
- Maroko užsienio reikalų ministro ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Europos Komisijos pirmininko pavaduotojos *ad hoc* posėdžių rengimas;
- Maroko ir ES valstybių narių užsienio reikalų ministrų *ad hoc* neoficialių posėdžių rengimas;
- Maroko ir ES valstybių narių sektorių departamentų ministrų dalyvavimas *ad hoc* susitikimuose, rengiamuose ES Ministrų Tarybos reguliarių posėdžių proga;
- Maroko aukšto rango pareigūnų ir ES Tarybos komitetų bei darbo grupių, visų pirma Politinio ir saugumo komiteto (PSK), Magribo ir Mašreko darbo grupės (MAMA), Afrikos grupės (COAFR), Terorizmo darbo grupės (COTER) ir Žmogaus teisių darbo grupės (COHOM), narių *ad hoc* posėdžių rengimas;
- Konkrečiais atvejais, laikantis ES nustatytos tvarkos, Maroko palaikymas ES Tarybos bendros užsienio ir saugumo politikos srities deklaracijose ir sprendimuose.

Dažnesnis veiksmų derinimas daugiašaliuose forumuose

- Rengti Niujorke Maroko užsienio reikalų ministro ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Europos Komisijos pirmininko pavaduotojos posėdžius, siekiant geriau koordinuoti abiejų partnerių pozicijas
- Bendrų iniciatyvų Jungtinių Tautų Žmogaus teisių taryboje, 3-iajame Generalinės Asamblėjos komitete ir kitose tarptautinėse organizacijose priėmimas, atsižvelgiant į abiejų šalių nustatytus ir sutartus prioritetus, ir veiksmų derinimo posėdžių Ženevoje ir Niujorke, rengiamų Jungtinių Tautų įstaigų, atsakingų už žmogaus teises, posėdžių išvakarėse, tvarkaraščio sudarymas
- Neoficialių veiksmų derinimo mechanizmų sukūrimas, siekiant padėti gerinti daugiašalių konvencijų taikymą
- Kovos su tarptautiniam, regioniniam ir subregioniniam saugumui kylančiu pavojumi iniciatyvų derinimo ir koordinavimo posėdžių rengimas

- Maroko ir ES kovos su klimato kaita derinimas

Stiprinti bendradarbiavimą konfliktų ir krizių prevencijos bei valdymo srityje

- Bendradarbiavimo ir dialogo pagal bendrą saugumo ir gynybos politiką stiprinimas
- Numatyti sudaryti bendrąjį informacijos apsaugos susitarimą
- Maroko dalyvavimo ES vykdomose (civilinėse ir karinėse) krizių valdymo operacijose bendrojo susitarimo sudarymas
- Jei reikia, dalyvavimas Europos saugumo ir gynybos koledžo (ESGK) rengiamuose konfliktų ir krizių prevencijos bei valdymo mokymuose
- Galimybių derinti situacijos po konflikto valdymą ir atstatymo darbus, susijusius su taikos stiprinimu, svarstymas
- Taikos ir saugumo stiprinimo partnerystės su Afrika plėtojimas, atsižvelgiant į abiejų šalių interesus
- Prisidėti prie JTO pastangų išspręsti konfliktus
- Aktyvus dalyvavimas regioninių cheminės, biologinės, radiologinės ir branduolinės (ChBRB) kompetencijos centrų, kurių tikslas – stiprinti institucijų kompetenciją kovoti su nusikaltimų, avarijų ar gamtos keliama ChBRB rizika, iniciatyvose (Maroke numatyta steigti Vakarų Afrikos / Atlanto pakrantės centro sekretoriatą)

Stiprinti bendradarbiavimą masinio naikinimo ginklų neplatinimo ir dvejopo naudojimo ginklų bei prekių eksporto kontrolės srityje

- Parama įgyvendinant 2010 m. priimtą Sutarties dėl branduolinio ginklo neplatinimo peržiūros konferencijos baigiamąjį dokumentą
- Aktyvus dalyvavimas derybų dėl Sutarties dėl prekybos ginklais procese
- Pasaulinės kovos su branduoliniu terorizmu iniciatyvos principų taikymo seminarų ir pratybų rengimas
- Dialogo masinio naikinimo ginklų neplatinimo ir jų tiekimo klausimu stiprinimas, nagrinėjant šių ginklų regioniniam saugumui keliamas grėsmes:
  - parengiant nacionalinį prisiimtų tarptautinių įsipareigojimų, visų pirma pagal Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijas 1540/04 ir 1977/2011, vykdymo planą;
  - prisijungiant prie svarbių šios srities tarptautinių priemonių ir jas įgyvendinant nacionaliniu lygmeniu, glaudžiau bendradarbiaujant su kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis, kaip antai Tarptautine atominės energijos agentūra (TATENA);

– glaudžiau bendradarbiaujant neteisėtos prekybos medžiagomis, įranga ir žiniomis, kurios gali būti panaudotos gaminant masinio naikinimo ginklus arba juos tiekiant, prevencijos ir kovos su tokia prekyba srityje;

– propaguojant Hagos kovos su balistinių raketų platinimu elgesio kodekso ir Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutarties visuotinį taikymą ir įgyvendinimą.

- Veiksmingos nacionalinės sistemos, skirtos dvejopo naudojimo ginklų bei prekių eksportui kontroliuoti, pagal kurią būtų galima prižiūrėti ginklų ir prekių, kurios gali būti naudojamos gaminant masinio naikinimo ginklus, eksportą ir tranzitą, sukūrimas:

  – priimant eksporto kontrolės teisės aktus, kuriais visų pirma būtų reglamentuojama galutinė dvejopo naudojimo ginklų bei prekių paskirtis ir nustatytos veiksmingos, tinkamos sankcijos pažeidimų atveju;

  – plėtojant administracijos partnerystę su privačiais ekonominės veiklos vykdytojais, siekiant šiuos informuoti apie dvejopo naudojimo ginklų bei prekių eksporto kontrolės prievoles ir užtikrinti, kad prievolių būtų laikomasi.

- Dialogo šaulių ir lengvųjų ginklų eksporto kontrolės, taip pat perkrovos ir tranzito kontrolės klausimais stiprinimas, be kita ko, rengiant regioninius mokymo ir informavimo seminarus

- Bendradarbiavimas neteisėtos prekybos įprastiniais ginklais, įskaitant šaulių ir lengvuosius ginklus, prevencijos ir kovos srityje

1.2 Bendradarbiavimas civilinės saugos srityje

- Tęsti regioninį bendradarbiavimą gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevencijos, pasirengimo joms ir reagavimo į jas srityje

- Nustatyti Maroko ir Europos Komisijos įstaigų bendros veiklos, susijusios su bendradarbiavimu su Informavimo apie Bendrijos civilinės saugos mechanizmą ir jo stebėjimo centru taikant Bendrijos civilinės saugos mechanizmą, tvarką

- Sudaryti palankias sąlygas stiprinti ir įvairinti bendradarbiavimą civilinės saugos srityje, įskaitant gaivalinių nelaimių ir technologijų keliamos rizikos prevenciją, pasirengimą joms ir valdymą, perspėjimo apie gaivalines nelaimes sistemos sukūrimą, ir rengti tinkamus mokymo bei specializacijos kursus

1.3 Regioninis bendradarbiavimas

Remti regioninės integracijos iniciatyvų ir projektų įgyvendinimą

- Aktyvus dalyvavimas siekiant optimalios Vidužemio jūros šalių sąjungos, kad ji taptų pasauline solidarios partnerystės sistema

- Dalyvavimas stiprinant subregioninio 5+5 veiksmų derinimo ir bendradarbiavimo, taip pat Arabų Magribo Sąjungos ir ES bendradarbiavimo mechanizmus, visų pirma abiem pusėms svarbiose srityse rengiant projektus, atsižvelgiant į aplinkybes;

- Remti intraregioninę integraciją, visų pirma tarp Arabų Magribo Sąjungos šalių, be kita ko, ekonomikos ir prekybos srityje

- Veiksmingo Agadiro susitarimo įgyvendinimo rėmimas siekiant didinti ekonominę prie Vidužemio jūros esančių arabų šalių integraciją

- Intensyvesnis dvišalis ES ir Afrikos partnerystės veiksmų derinimas

2. DEMOKRATIJA, TEISINĖ VALSTYBĖ IR VALDYMAS

Šio skyriaus veiksmų tikslas – užtikrinti demokratinių principų bei žmogaus teisių paisymą ir valdymą, visų pirma įgyvendinant 2011 m. liepos 1 d. priimtą Maroko Konstituciją

2.1 Demokratija, teisinė valstybė ir valdymas

Įtvirtinti institucijas, užtikrinančias demokratiją, teisinę valstybę ir valdžių atskyrimo bei pusiausvyros principo laikymąsi

- Parlamento ir vyriausybės vaidmens įtvirtinimas

- Politinių partijų vaidmens įtvirtinimas siekiant demokratinio pliuralizmo ir mainų tarp politinių partijų bei parlamentinių grupių stiprinimas

- Parlamentinės opozicijos indėlio ir esminio vaidmens parlamento darbe stiprinimas ir jos teisių užtikrinimas

- Pilietinės visuomenės vaidmens sutvirtinimas, visų pirma stiprinant įstatymų projektų rengimo derinimą su pilietinės visuomenės organizacijomis ir suinteresuotaisiais subjektais; veiksmus derinančių įstaigų steigimas, siekiant sudaryti joms palankias sąlygas dalyvauti formuojant, įgyvendinant ir vertinant viešąją politiką

- Piliečių dalyvavimo reguliuojant visuomenės gyvenimą skatinimas, visų pirma sudarant jiems sąlygas naudotis teise teikti peticijas ir teisės aktų pasiūlymus

- Veiksmų, kuriais siekiama didinti užsiregistruojančiųjų į rinkėjų sąrašus ir dalyvaujančiųjų rinkimų konsultacijose skaičių, stiprinimas

- Administracinių priemonių ir įstaigų, atsakingų už demokratijos ir teisinės valstybės stiprinimą, įtvirtinimas, visų pirma įsteigiant Konstitucinį teismą

- Tolesnis demokratinių rinkimų rengimas, laikantis tarptautinių normų

- Tolesnis Įstatymo dėl nepriklausomo ir neutralaus rinkimų stebėjimo įgyvendinimas, be kita ko, pasitelkiant atitinkamas pilietinės visuomenės organizacijas

- Tolesnis teisėkūros priemonių, kuriomis siekiama sudaryti moterims ir vyrams vienodas sąlygas gauti rinkėjų įgaliojimus ir užimti Parlamento nario pareigas, įgyvendinimas ir tolesnis stengimasis skatinti moteris dalyvauti politinėje veikloje

- Maroko skatinimas imtis priemonių, kad užsienyje gyvenantys marokiečiai galėtų pasinaudoti teise būti rinkėjais ir būti išrinktais

- Nacionalinės žmogaus teisių tarybos ir Ombudsmeno veiklos kompetencijos ir nepriklausomumo tolesnis užtikrinimas ir stiprinimas

Viešosios administracijos modernizavimas

- Galimybių gauti viešąsias paslaugas užtikrinimas, remiantis lygybės, teisingo teritorinio pasiskirstymo ir tęstinumo principais, ir kokybės, skaidrumo, sąskaitų pateikimo bei atsakomybės reikalavimų taikymo viešosioms paslaugoms užtikrinimas. Šiuo tikslu Viešųjų paslaugų chartijos, kurioje būtų nustatytos visos gero valdymo taisyklės, susijusios su viešųjų įstaigų veikimu, priėmimas ir įgyvendinimas
- Piliečių priėmimo, orientavimo ir skundų administravimo struktūrų viešosiose įstaigose stiprinimas ir piliečių priėmimo struktūrų darbuotojų mokymo programų rengimas
- Valstybės tarnybos žmogiškųjų išteklių administravimo modernizavimas
- Administracinių procedūrų paprastinimas
- Mokymai apie Bendrijos politikos sritis
- Lyčių lygybės valstybės tarnyboje užtikrinimas, visų pirma suteikiant moterims galimybę užimti vadovo pareigas
- Bendradarbiavimas vertinant viešąją politiką

2.2 Dekoncentravimas, decentralizavimas ir regionavimas

Administracinio ir biudžetinio decentralizavimo bei dekoncentravimo įtvirtinimas

- Administracinio dekoncentravimo proceso įgyvendinimas
- Teritorinių bendrijų vadovavimo ir techninės kompetencijos, taip pat žmogiškųjų išteklių mokymo bei valdymo kompetencijos stiprinimas
- Įstatymo dėl teritorinių bendrijų ir jų grupių finansų įgyvendinimas
- Vietinių mokesčių rinkimo paprastinimas ir gerinimas
- Vietinių bendrijų kompetencijos įvertinti ir panaudoti visą mokestinį potencialą stiprinimas
- Maroko ir Europos vietinių bendrijų partnerystės ir bendradarbiavimo iniciatyvų skatinimas
- Regionavimo proceso išplėtimas, priimant ir įgyvendinant Pagrindinį įstatymą, kuriuo nustatoma teritorinių bendrijų veikimo sistema ir tvarka
- Įstaigų, kurios padeda įgyvendinti regionavimo projektą ir jam vadovauja, kompetencijos, visų pirma susijusios su finansavimo ir subalansavimo modelio nustatymu, tinkamu administraciniu organizavimu ir gebėjimų užmegzti partnerystę bei sudaryti sutartis plėtojimu, stiprinimas

- Vietinių tarnybų profesionalumo didinimas ir darbų priežiūros stiprinimas
- Maroko teritorinių bendrijų ir ES Regionų komiteto bendradarbiavimo veiksmų skatinimas

2.3 Teisingumo sistemos reforma

Teisingumo sistemos reforma ir jos nepriklausomumo stiprinimas

- Teisėjų nepriklausomumo bei veiksmingo darbo stiprinimas ir Aukščiausiosios teisėjų tarybos įsteigimas
- Reformų, reikalingų teisėjų nepriklausomumui užtikrinti, visų pirma susijusių su jų paskyrimu, paaukštinimu tarnyboje, išėjimu į pensiją ir drausme, įgyvendinimas
- Teisėjų statuto, teismo kanceliarijos darbuotojų statuto ir teisinių nuostatų dėl įvairių teisinių profesijų peržiūra
- Visų piliečių teisės kreiptis į teismą ir piliečių, kurie neturi pakankamai lėšų, teisės nemokamai kreiptis į teismą, jei tai numatyta įstatymais, įgyvendinimo gerinimas
- Teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, nekaltumo prezumpcijos principo ir teisės į veiksmingą teisinę gynybą užtikrinimas
- Naujojo baudžiamojo kodekso rengimo užbaigimas, baudžiamojo proceso kodekso ir civilinio proceso kodekso peržiūrėjimas laikantis tarptautinių standartų
- Nacionalinio nusikalstamumo stebėjimo centro įsteigimas
- Alternatyvių ginčų sprendimo būdų, kaip antai tarpininkavimo, arbitražo ir taikinimo, plėtojimas ir įkalinimui alternatyvių bausmių bei paramos kaltinamiesiems sistemos taikymas
- Tolesnis teismų dekoncentravimas, teismų žemėlapio ir organizavimo peržiūra
- Teisminių procedūrų paprastinimas ir tobulinimas, be kita ko, trumpinant procedūras ir procesus, kad teismo sprendimai būtų priimami pakankamai greitai, ir priimtų teismo sprendimų vykdymo paprastinimas ir tobulinimas
- Teisminės paramos sulaikytiesiems gerinimas, laikantis įstatymų
- Teisėjų ir kitų teismo darbuotojų mokymo gerinimas žmogaus teisių, tarptautinių konvencijų, kaltinamųjų teisių ir verslo teisės srityse
- Pirmosios instancijų teismų šeimos skyrių stiprinimas siekiant remti Šeimos kodekso taikymą
- Nepilnamečių bylų teisėjų ir už nepilnamečių reikalus atsakingų policijos pareigūnų kompetencijos stiprinimas
- Socialinės paramos infrastruktūrų – socialinių darbuotojų ir nepilnamečių stebėjimo bei perauklėjimo įstaigų – ir kompetencijos stiprinimas

- Užtikrinti, kad būtų taikomi nepilnamečių teisingumo srityje galiojantys tarptautiniai standartai, visų pirma 1985 m. Jungtinių Tautų nustatytos minimalios nepilnamečių teisingumo vykdymo taisyklės (Pekino taisyklės) ir 1990 m. Jungtinių Tautų nustatytos nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos gairės (Rijado gairės)

Kalinimo sąlygų gerinimas

- Užtikrinti, kad kalinamieji galėtų visapusiškai naudotis savo teisėmis visais kalinimo etapais

- Kalėjimų administravimo ir kalinių reintegracijos valdybos institucinių funkcijų, visų pirma susijusių su kalinių mokymu, jų teisių apsauga (siekiant gerinti kalinimo sąlygas), kovos su kalėjimų perpildymu ir kalinių reintegracija, stiprinimas

- Užtikrinti kiekvieno asmens fizinę bei psichinę neliečiamybę ir stiprinti kovą su nebaudžiamumu pažeidimų atvejais, taip pat kai vykdomi Tarptautinėje konvencijoje prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą nustatyti įpareigojimai

- Kalėjimų vadovaujančio personalo ir prižiūrėtojų mokymas siekiant didinti jų kompetenciją, susijusią su pedagogika, saugumu ir žmogaus teisėmis

- Naujų pedagoginių centrų steigimas įkalinimo įstaigose

- Bendradarbiavimas siekiant gerinti kalinamųjų reintegraciją

- Kalinimo sąlygų gerinimas siekiant mažinti kalinių skaičių pagal kalėjimų statymo ir renovavimo programą

- Dekoncentravimas įsteigiant devynias regionines direkcijas, decentralizuotai ir vietos lygmeniu administruojančias įkalinimo įstaigas

2.4 Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių rėmimas ir apsauga

Užtikrinti žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių paisymą, puoselėjimą ir apsaugą pagal tarptautines normas

- Tolesnis Maroko stengimasis suderinti savo teisyną su tarptautinėmis žmogaus teisių normomis

- Teikti pirmenybę ne vidaus teisei, o reikiamai ratifikuotoms ir paskelbtoms tarptautinėms konvencijoms ir su jomis suderinti nacionalinę teisę (Konstitucijos preambulę)

- Papildyti Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims fakultatyvinio protokolo perkėlimo į nacionalinę teisę ir įgyvendinimo procesą

- 2010 m. rugpjūčio mėn. Ženevoje įvykusioje 77-oje sesijoje, po Maroko ataskaitos periodinio vertinimo, Rasinės diskriminacijos panaikinimo komiteto pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas

- Maroko prisijungimo prie Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto pirmojo fakultatyvinio protokolo dėl skundų procedūrų, Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims fakultatyvinio protokolo ir Konvencijos prieš kankinimą fakultatyvinio protokolo dokumentų deponavimas Jungtinėms Tautoms

- Tarptautinės konvencijos dėl visų asmenų apsaugos nuo prievartinio dingimo ratifikavimas

- Tolesnis Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos pateiktų visuotinio periodinio vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas Maroke

- Galimybės suteikti Marokui nuolatinį kvietimą dalyvauti specialiose procedūrose svarstymas

- Konsultacijų dėl Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statuto ratifikavimo tęsimas

- Didinti įstatymais nustatytą teisės į gyvybę apsaugą ir pratęsti faktinį mirties bausmės moratoriumą, toliau palaikant dialogą dėl baudžiamojo kodekso nuostatų peržiūros siekiant panaikinti mirties bausmę ir dėl prisijungimo prie Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto antrojo fakultatyvinio protokolo

- Tolesnis visų Lygybės ir susitaikymo institucijos rekomendacijų įgyvendinimas, visų pirma nacionalinės kovos su nebaudžiamumu strategijos įgyvendinimas

- Nacionalinio demokratijos ir žmogaus teisių veiksmų plano priėmimas ir įgyvendinimas

- Intensyvesnis dialogas ir bendradarbiavimas kovos su rasizmu ir ksenofobija srityje

- Priimti ir įgyvendinti pagrindinį įstatymą, kuriuo berberų kalba pripažįstama tokia pačia oficialia valstybine kalba kaip ir arabų kalba

- Toliau dėti pastangas remiant ir išsaugant kultūrines įvairių Maroko tautos bendruomenių teises (pavyzdžiui, suteiktas audiovizualinėje srityje) ir užtikrinti Maroko dialektų apsaugą: šiuo tikslu įsteigti Nacionalinę Maroko kalbų ir kultūros tarybą

- Tikėjimo išpažinimo laisvės užtikrinimas

- Kovos su visų formų diskriminacija rėmimas pagal Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 26 straipsnį

2.5 Saviraiškos laisvė, įskaitant audiovizualinę sritį, ir asociacijų bei susirinkimų laisvės

Užtikrinti pagrindinių laisvių apsaugą pagal tarptautines normas

- Garantijų dėl saviraiškos laisvės stiprinimas pagal tarptautinius standartus

- Naujojo spaudos kodekso priėmimas pagal tarptautinius žmogaus teisių standartus ir parama rengiant bei įgyvendinant Žurnalistų etikos kodeksą; galimybių sumažinti ar

net panaikinti žurnalistams taikomas laisvės atėmimo priemones svarstymas ir informatorių apsaugos jų darbo metu užtikrinimas

- Veiksmingos spaudos savireguliacijos užtikrinimas pagal tarptautinius kriterijus, griežtai laikantis demokratijos ir etikos bei deontologijos taisyklių

- Nacionalinės spaudos tarybos steigimo užbaigimas

- Reformų, kuriomis skatinamas žiniasklaidos pliuralizmas ir nepriklausomumas, visų pirma finansinis, įgyvendinimas, be kita ko, liberalizuojant žiniasklaidos ir reklamos rinkas

- Audiovizualinės komunikacijos vyriausiosios valdybos vaidmens toliau liberalizuojant audiovizualinį sektorių ir remiant žiniasklaidos pliuralizmą bei viešosios nuomonės ir minties tendencijų įvairovę stiprinimas

- Išorės audiovizualinio pliuralizmo (operatorių įvairovės) ir vidaus audiovizualinio pliuralizmo (turinio įvairovės) įtvirtinimas, siekiant užtikrinti, kad lėšų užtektų įvairiam turiniui kurti, visų pirma profesionaliai ir veiksmingai informacinei sistemai įdiegti

- Teisėkūros priemonių, susijusių su teise gauti viešosios administracijos, išrinktų institucijų ir įstaigų, kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, turimą informaciją, priėmimas ir įgyvendinimas

- Tarpininkavimo iki kreipimosi į teismą dėl spaudoje padarytų pažeidimų mechanizmų kūrimas

- Veiksmingas galiojančių teisės aktų, kuriais reglamentuojama asociacijų teisė, taikymas ir priemonių, kuriomis galima apskųsti viešosios administracijos sprendimus arba neveikimą, stiprinimas

- Įstatymo dėl viešųjų demonstracijų ir susirinkimų keitimas siekiant gerinti pusiausvyrą tarp viešosios tvarkos užtikrinimo ir pagrindinių teisių bei laisvių apsaugos

- Pagrindinio įstatymo dėl streiko teisės užtikrinimo priėmimas ir įgyvendinimas konsultuojantis su socialiniais partneriais

2.6 Moterų teisių rėmimas

Pilietinių, politinių, socialinių ir ekonominių moterų teisių rėmimas ir vyrų bei moterų lygybės skatinimas visose srityse

- Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims įgyvendinimas ir teisių bei laisvių lygybės principo taikymas pilietinėje, politinėje, ekonominėje, socialinėje, kultūrinėje, švietimo ir aplinkos srityse
- Siekti užtikrinti vyrų ir moterų lygybę, įsteigti Lygybės instituciją ir kovoti su visų formų diskriminacija
- 2011–2015 m. vyriausybės darbotvarkės dėl vyrų ir moterų lygybės, kuria siekiama įtraukti lyčių lygybės principą į viešosios politikos sritis, įgyvendinimas
- 2009 m. lapkričio mėn. Marakeše įvykusio ES ir Vidužemio jūros šalių susitikimo, skirto moters vaidmeniui visuomenėje, išvadų įgyvendinimas
- Moterų teisių puoselėjimo ir apsaugos mechanizmų ir struktūrų kūrimas bei stiprinimas
- Tolesnis atitinkamų subjektų vykdomo šeimos kodekso taikymo sustiprinimo mechanizmų ir priemonių įgyvendinimas, tolesnis stengimasis informuoti teisėjus apie šeimos kodekso principus bei tikslus ir rengti jiems šios srities mokymus, taip pat šeimos teismų stiprinimas skiriant pakankamai materialinių ir žmogiškųjų išteklių
- Šeimos solidarumo fondo įsteigimas ir veikimo užtikrinimas
- Kovos su smurtu prieš moteris teisinės sistemos kūrimo užbaigimas (vykdant baudžiamosios teisės reformą ir priimant Įstatymą dėl smurto prieš moteris)
- Darbo kodekse numatytų lygybės priemonių taikymo stiprinimas

2.7 Vaikų ir pažeidžiamų asmenų, visų pirma neįgaliųjų, teisių puoselėjimas

Užtikrinti vaikų ir neįgaliųjų teisių apsaugą pagal tarptautines normas

- Darbo kodekso, kuriuo draudžiamas jaunesnių kaip 15 metų vaikų darbas, veiksmingo taikymo kontrolės mechanizmų stiprinimas pagal Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijas Nr. 182 ir 138
- Įstatymo dėl namų ūkio personalo įdarbinimo ir darbo sąlygų priėmimas bei įgyvendinimas
- Visuotinis medicininės pagalbos skurstantiesiems sistemos taikymas
- Įstatymo dėl neįgaliųjų teisių priėmimas ir įgyvendinimas
- Šeimos ir vaikų patariamosios tarybos, taip pat Jaunimo ir asociacijų veiklos patariamosios tarybos įsteigimas

2.8 Maroko, ES ir Europos Tarybos bendradarbiavimas

Maroko ir Europos Tarybos bendradarbiavimo plėtojimas, visų pirma Europos Tarybos kompetencijos srityse, ir sąveikos tarp tokio bendradarbiavimo krypčių bei Maroko partnerystės su ES veiksmų nustatymas

- Maroko nacionalinės žmogaus teisių tarybos ir Europos Tarybos vyriausiojo žmogaus teisių komisaro bendradarbiavimo žmogaus teisių srityje užmezgimas
- Laipsniškas Maroko prisijungimas prie svarbių Europos Tarybos konvencijų pagrindinių teisių apsaugos srityje, kuriose Europos Tarybos nustatyta prisijungimo tvarka gali dalyvauti jai nepriklausančios šalys, visų pirma prie:
  - Konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų ir jos papildomo protokolo;
  - Konvencijos dėl veiksmų prieš prekybą žmonėmis;
  - Konvencijos dėl vaikų teisių įgyvendinimo;
  - Vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos konvencijos;
  - Konvencijos dėl pinigų išplovimo ir nusikalstamu būdu įgytų pajamų paieškos, arešto bei konfiskavimo ir terorizmo finansavimo;
  - konvencijų dėl kovos su korupcija ir papildomo protokolo;
  - Konvencijos dėl terorizmo prevencijos;
  - Konvencijos dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose ir antrojo papildomo protokolo;
  - Konvencijos dėl kankinimo ir kitokio nežmoniško ar žeminančio elgesio ar baudimo prevencijos;
  - Konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu;
  - konvencijų, susijusių su audiovizualinės komunikacijos sritimi ir Maroko prisijungimo prie Europos audiovizualinės observatorijos rėmimu.
- Trišalio bendradarbiavimo programos įgyvendinimas
- Maroko, kaip demokratijos siekiančios šalies partnerės, statuso išlaikymas Europos Tarybos parlamentinėje asamblėjoje
- Maroko teritorinių bendrijų ir Europos Tarybos vietos ir regionų valdžios kongreso bendradarbiavimo veiksmų skatinimas
- Komisijos už demokratiją per teisę (Venecijos komisijos), kuriai Marokas priklauso nuo 2007 m., patirties taikymas šioje šalyje

- Maroko teisinės sistemos derinimas su Europos Tarybos teisine sistema žmogaus teisių srityje

2.9 Kova su korupcija

Bendradarbiavimas kovos su korupcija srityje

- Jungtinių Tautų konvencijos ir kitų svarbių priemonių, susijusių su korupcijos prevencija ir kova su ja, įgyvendinimas
- Tolesnis bendradarbiavimas su EBPO korupcijos prevencijos ir kovos su ja srityje
- Tolesnis Maroko teisės aktų, kuriais reglamentuojama korupcijos prevencija ir kova su ja, atnaujinimas ir derinimas
- Nacionalinės korupcijos prevencijos ir kovos su ja strategijos veiksmų plano įgyvendinimas
- Viešųjų institucijų kompetencijos objektyviai vertinti korupcijos prevencijos ir kovos su ja politiką stiprinimas
- Korupcijos rizikos zonų žemėlapio parengimas taikant du – regioninį ir sektorinį – metodus
- Viešojo administravimo procedūrų skaidrumo didinimas, paprastinimas bei kompiuterizavimas ir elektroninio administravimo tikslų įgyvendinimas
- Sąskaitas tikrinančių, kontroliuojančių, prižiūrinčių ir teikiančių institucijų stiprinimas, visų pirma siekiant užtikrinti jų sprendimų skaidrumą, ir tarpusavio veiklos koordinavimo ryšių plėtojimas
- Viešųjų finansų valdymo, deleguotojo viešųjų tarnybų administravimo, viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo ir vykdymo sąžiningumo bei skaidrumo taisyklių griežtinimas
- Nacionalinės sąžiningumo ir kovos su korupcija institucijos įsteigimas ir jos vaidmens, nepriklausomumo bei kompetencijos stiprinimas
- Pilietinės visuomenės dalyvavimo užtikrinant korupcijos prevenciją skatinimas
- Parama steigiant kovos su korupcija centrus, teikiančius teisinę pagalbą
- Finansines bylas nagrinėjančių teismų, įskaitant Audito rūmus, stiprinimas
- Įstatymo dėl korupcijos aukų ir informatorių apsaugos taikymas

Kad pasiektų visus bendrų vertybių erdvės tikslus, Marokas toliau dės pastangas informuoti visus nacionalinius subjektus ir dalyvius apie rėmimosi Europos Tarybos Europos žmogaus teisių konvencijoje, ES pagrindinių teisių chartijoje, daliniuose Europos Tarybos susitarimuose ir šios srities Europos direktyvose numatytais principais bei vertybėmis svarbą. Prie šio dokumento pridedamas orientacinis Europos teisinių nuostatų, į kurias reikia

atsižvelgti šioje srityje, sąrašas (žr. I priedą). Informuoti reikės ir teisės aktų leidėją, kad jis atsižvelgtų į šias vertybes ir principus rengdamas teisės aktus.

3. BENDRADARBIAVIMAS TEISINGUMO IR SAUGUMO SRITYJE

3.1 Teisminis bendradarbiavimas civilinėse ir baudžiamosiose bylose

Valstybių teisinio bendradarbiavimo teisės aktų priėmimas

- Pagrindinių tarptautinių konvencijų priėmimas:
  - 1965 m. Hagos konvencija dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse ar komercinėse bylose įteikimo užsienyje;
  - 1970 m. Hagos konvencija dėl įrodymų civilinėse arba komercinėse bylose paėmimo užsienyje;
  - 1980 m. Hagos konvencija dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų;
  - 1996 m. Hagos konvencija dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje.
- Dialogo tarptautinės vaikų apsaugos ir šeimos teisės klausimais stiprinimas atsižvelgiant į Maroko dalyvavimą Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos pradėtoje teisminėje konferencijoje, skirtoje tarpvalstybinėms šeimos problemoms (Maltos procesas)
- Konkrečių priemonių, kurių tikslas – užtikrinti konfliktų dėl tėvų pareigų ir visų pirma vaikų grobimo prevenciją, valdymą ir sprendimą, priėmimas
- Maroko ir ES teisminio bendradarbiavimo tarnybos (Eurojusto) bendradarbiavimo susitarimo sudarymas, atsižvelgiant į asmens duomenų apsaugos reikalavimus

3.2 Policijos bendradarbiavimas

Toliau plėtoti Maroko ir valstybių narių policijos įstaigų bendradarbiavimą

- Policijos skatinimas bendradarbiauti keičiantis gerąja patirtimi
- Maroko kompetentingų institucijų ir Europos policijos biuro (Europolo) strateginio bendradarbiavimo susitarimo sudarymas
- Maroko ir Europos policijos koledžo (CEPOL) bendradarbiavimo susitarimo sudarymas ir Maroko dalyvavimas CEPOL mokymo programose
- Aukštojo kovos su nusikalstamumu instituto įsteigimas

3.3 Bendradarbiavimas kovos su terorizmu srityje

Toliau plėtoti ir stiprinti bendradarbiavimą terorizmo prevencijos ir kovos su juo srityje

- Bendradarbiavimo terorizmo prevencijos ir kovos su juo srityje stiprinimas prevencijos, žvalgybos ir teisminio bei policijos bendradarbiavimo požiūriu

- Tolesnis Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijų 1988/11, 1989/11 bei 1373/01 įgyvendinimas ir visų atitinkamų tarptautinių konvencijų bei protokolų ratifikavimas

- Tolesnis bendradarbiavimas su Terorizmo darbo grupe

- Kovos su terorizmu srities teisės aktų, įskaitant terorizmo finansavimo prevencijos ir kovos su juo teisės aktus, įgyvendinimas, kartu užtikrinant, kad būtų paisoma žmogaus teisių.

3.4 Bendradarbiavimas kovos su organizuotu nusikalstamumu srityje

Tarptautinių kovos su organizuotu nusikalstamumu priemonių ratifikavimas ir įgyvendinimas

- Jungtinių Tautų konvencijos prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ir ją papildančių protokolų dėl neteisėto migrantų įvežimo sausuma, jūra ir oru, prieš neteisėtą šaunamųjų ginklų, jų dalių bei komponentų bei šaudmenų gamybą ir prekybą jais ir dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo bei baudimo už vertimąsi ja įgyvendinimas

- Teisės aktų rengimas laikantis svarbių šios srities tarptautinių normų ir priemonių

- Prekyba žmonėmis prevencijos ir kovos su ja teisės aktų rengimas laikantis tarptautinių standartų ir priemonių

- Pažeidžiamiausioms grupėms (moterims ir vaikams) skirtų priemonių stiprinimas

- Mokymų, kuriuose aiškinami organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo mechanizmai ir visų pirma nagrinėjami prekybos žmonėmis aspektai, įskaitant prekybos žmonėmis aukų nustatymą, apsaugą ir rėmimą, rengimas

- Nusikaltimų pobūdžio ir neteisėtos prekybos, prekybos žmonėmis bei išnaudojimo metodų analizės priemonių gerinimas

- Keitimasis informacija ir patirtimi elektroninių nusikaltimų prevencijos bei kovos su jais srityje

Tobulinti kovos su prekyba žmonėmis metodus

- Bendros strategijos, kuria siekiama kovoti su migrantų verbuotojais, juos vežančiais ir apgyvendinančiais asmenimis, išnaudotojais, kitais tarpininkais, klientais ir iš jų naudos turinčiais asmenimis, stiprinimas

- Specialių kursų rengimas teisėjams, policijos pareigūnams ir sienų kontrolės įstaigų darbuotojams

3.5 Kova su narkotikais, įskaitant prekybą narkotinėmis medžiagomis, ir jų prevencija

Įgyvendinant nacionalinės kovos su narkotikais strategijos nuostatas, stiprinti kovą su prekyba narkotinėmis medžiagomis, jų tranzitu ir eksportu, taip pat su narkomanija, visų pirma užtikrinant prevenciją

- Nacionalinės narkotikų prevencijos ir kovos su jais strategijos stiprinimas, be kita ko, imantis paklausos ir pasiūlos mažinimo, prevencijos ir regionų vystymo priemonių
- Dialogo kovos su narkotikais ir jų prevencijos klausimais tęsimas
- Imtis bendradarbiavimo su Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centru (ENNSC) priemonių, visų pirma rengiantis operacijoms su Nacionaliniu narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centru
- Specialių kursų rengimas agentūroms ir darbuotojams, atsakingiems už įstatymų taikymą (visų pirma policijos pareigūnams) ir narkomanų priežiūrą bei gydymą
- Nacionalinės narkotinių medžiagų komisijos kompetencijos stiprinimas
- Bendradarbiavimas toliau kovojant su kanapių auginimu ir įgyvendinant alternatyvaus vystymosi programas
- Maroko narkomanijos prevencijos ir narkomanų gydymo bei reabilitacijos programų rengimas, be kita ko, bendradarbiaujant su kompetentingomis Europos Tarybos įstaigomis
- Specialių struktūrų, užtikrinančių narkomanų sveikatos priežiūrą ir socialinę rūpybą, stiprinimas
- Bendradarbiavimas siekiant parengti normas dėl neteisėto cheminių pirmtakų ir kitų medžiagų naudojimo narkotikams gaminti

3.6 Pinigų plovimas ir ekonominiai bei finansiniai nusikaltimai

Stiprinti pastangas ir bendradarbiavimą kovojant su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu

- Asociacijos susitarimo 61 straipsnio įgyvendinimas
- Keitimasis informacija apie kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu teisės aktus, patirtį, tokių nusikaltimų klasifikavimą Europoje ir tarptautines priemones (visų pirma Finansinių veiksmų darbo grupės (FATF) rekomendacijas)
- Tolesnis įstatymų ir kitų teisės aktų, kuriais reglamentuojama pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencija bei kova su jais, plėtojimas vadovaujantis FATF rekomendacijose išdėstytais principais
- Nacionalinės pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos bei kovos su jais sistemos stiprinimas

- Europos finansinės žvalgybos padalinio (FŽP) ir Maroko finansinės žvalgybos tarnybos keitimasis informacija, visų pirma Egmonto grupėje

- Teisėjų, prokurorų, policijos pareigūnų ir kitų šios srities darbuotojų mokymo programos parengimas

- Maroko finansinės žvalgybos tarnybos kompetencijos stiprinimas ir prevencinių funkcijų įtvirtinimas

- Tolesnis apmokestinamųjų asmenų informavimo kampanijų rengimas

- Apmokestinamųjų asmenų kontrolės ir priežiūros procedūrų rengimas

3.7 Sienų valdymas, asmenų judumas ir migracijos politika, tarptautinė apsauga ir prieglobstis

Dialogo migracijos, judumo ir saugumo klausimais tęsimas, visų pirma siekiant:

- geriau organizuoti teisėtą migraciją;

- kuo labiau padidinti teigiamą migracijos poveikį vystymuisi;

- veiksmingai kovoti su neteisėta migracija ir prekyba žmonėmis, be kita ko, bendradarbiauti readmisijos srityje ir gerinti sienų kontrolę;

- remti tarptautinę apsaugą ir stiprinti prieglobsčio politiką;

- puoselėti ir gerbti migrantų – ES gyvenančių Maroko piliečių ir Maroke esančių trečiųjų šalių piliečių – teises;

- remti teisėtai į ES patenkančių Maroko migrantų integracijos ir į kilmės šalį grįžtančių marokiečių socialinės bei profesinės reintegracijos iniciatyvas.

Dialogo tikslas – sudaryti judumo partnerystę, pagal kurią abi šalys tarsis dėl įvairių migracijos, judumo bei saugumo iniciatyvų ir jas įgyvendins. Dialogo metu galėtų būti nustatytos tokios priemonės kaip galimybių naudotis teisėtais migracijos kanalais gerinimas, vizų suteikimo tvarkos paprastinimas (remiantis, be kita ko, ES vizų kodeksu), readmisija į kilmės šalį ir socialinė bei profesinė reintegracija savanoriško grįžimo atveju.

Maroko ir ES judumo partnerystė suvokiama kaip ilgalaikė nuo jų santykių priklausanti bendradarbiavimo sistema, atitinkanti ES visuotinį požiūrį į migraciją ir judumą bei šios srities Maroko politiką ir pagrįsta politiniu dialogu bei bendradarbiavimu.

Tarptautinės apsaugos ir prieglobsčio politikos plėtojimas:

- stiprinant Maroko prieglobsčio teisinę ir institucinę sistemą pagal tarptautinius standartus ir Maroko Konstitucijos nuostatas;

- toliau taikant 1951 m. Ženevos konvencijos ir jos 1967 m. protokolo principus, visų pirma susijusius su migrantų, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, nustatymo tvarka, negrąžinimo principo taikymu ir pabėgėlio statuso gavimo pasekmėmis;

- stiprinant viešąją migracijos politiką, atsižvelgiant į tarptautinės apsaugos poreikius ir būtinybę pabėgėliams taikyti ilgalaikes priemones, kuriomis taip pat būtų galima užtikrinti jų integraciją;

- tęsiant bendradarbiavimą su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru, atsižvelgiant į šio įgaliojimų Maroke vykdymą ir nacionalinių struktūrų, atsakingų už visos prieglobsčio procedūros taikymą, plėtojimą.

3.8 Asmens duomenų apsauga

Užtikrinti aukštą asmens duomenų apsaugos lygį plėtojant informacines programas, viešąsias duomenų bazes ir elektroninius mainus

- Nacionalinės asmens duomenų apsaugos kontrolės komisijos ir analogiškų Europos asmens duomenų tvarkymo kontrolės įstaigų bendradarbiavimo stiprinimas

- Asmens duomenų apsauga plėtojant elektroninę prekybą (elektroninis parašas, domenų vardų administravimas)

4. ARTIMESNI TAUTŲ SANTYKIAI

4.1 Parlamentinis bendradarbiavimas

- ES ir Maroko jungtinio parlamentinio komiteto veiklos stiprinimas

- Parlamento techninės, organizacinės ir teisėkūros kompetencijos stiprinimas

- Maroko Parlamento ir Europos Parlamento bendradarbiavimas stiprinant Maroko ir ES partnerystę, visų pirma įgyvendinant šį veiksmų planą

4.2 Pilietinės visuomenės organizacijų mainų bei konsultavimosi tinklų rėmimas ir naujų dalyvių įtraukimas

- Maroko asociacijų organizacinės, vadybinės ir apsigynimo teismuose kompetencijos stiprinimas

- Maroko ir Europos NVO mainų skatinimas

- Pilietinės visuomenės organizacijų, ypač jaunimo asociacijų ir centrų, galimybių naudotis naujomis informacinėmis ir ryšių technologijomis gerinimas

- Regioninio vystymosi agentūrų vaidmens įgyvendinant pilietinės visuomenės organizacijų bendradarbiavimo, keitimosi patirtimi ir kompetencijos didinimo programas stiprinimas

- ES įstaigų (įskaitant Pagrindinių teisių agentūrą) ir Maroko žmogaus teisių tarybos dialogo stiprinimas

4.3 Maroko teritorinių bendrijų santykių su ES teritorinėmis bendrijomis ir Regionų komitetu organizavimas

- Maroko ir Europos teritorinių bendrijų mainų pagal Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių regioninės ir vietos valdžios institucijų asamblėjos (ARLEM) veiklos programą stiprinimas

- Teritorinių bendrijų skatinimas rengti bendradarbiavimo projektus, visų pirma pasitelkiant vystymosi agentūras

- Skatinti daugiapakopį valdymą ir įvairių žinybų bendradarbiavimą

- Teritorinių institucijų stiprinimas ir vietinių bei regioninių įstaigų modernizavimo ir mokymo programų rengimas

4.4 Maroko ekonominės ir socialinės tarybos bendradarbiavimas su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu

Stiprinti Maroko ekonominės ir socialinės tarybos ryšius su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu ir remti jų organizuotą bendradarbiavimą

- Abiejų institucijų organizuoto bendradarbiavimo ir reguliaraus dialogo užmezgimas

- Maroko pilietinės visuomenės organizacijų socialinio dialogo su Maroko socialiniais partneriais ir ES organizacijomis skatinimas

- Keitimasis informacija, publikacijų skelbimas ir duomenų bazių kūrimas siekiant padėti gerinti abiejų institucijų veiklą ir prisidėti prie diskusijų jose

- Bendrų konferencijų abiem pusėms svarbiais klausimais rengimas

4.5 Maroko ir Europos ombudsmenų bendradarbiavimas

Abiejų institucijų organizuoto bendradarbiavimo ir reguliaraus dialogo užmezgimas

- Patirties tarpininkavimo srityje stiprinimas

- Veiksmų programos, susijusios su konvencija, dėl kurios šiuo metu vyksta derybos, parengimas:

  – piliečių teisių viešosios administracijos atžvilgiu stiprinimo mechanizmai;

  – moralės principų laikymosi viešajame sektoriuje užtikrinimo mechanizmai;

  – žmogaus teisių kultūros puoselėjimo mechanizmai ir gero administravimo principai.

- Abiejų institucijų veiksmų tarptautinėse organizacijose koordinavimas

4.6 Kultūrinis bendradarbiavimas

- Baigti 2005 m. UNESCO konvencijos dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo ratifikavimo bei įgyvendinimo procedūrą
- Stiprinti kultūrinį bendradarbiavimą skatinant kultūrų dialogą
- Siekti kultūrų įvairovės skatinimo ir apsaugos tarptautiniuose forumuose, kaip antai UNESCO
- Skatinti dialogą ir bendradarbiavimą istorinio palikimo ar paveldo išsaugojimo bei puoselėjimo srityje ir kultūros pramonės šakų vystymąsi
- Užtikrinti, kad Marokas aktyviau dalyvautų Vidužemio jūros regiono šalių kultūrinio bendradarbiavimo programose („Euromed Heritage“ ir „Euromed Audiovisuel“), įtraukiant tokias Maroko institucijas kaip Audiovizualinės komunikacijos vyriausioji valdyba, Karališkasis berberų kultūros institutas, Maroko bendruomenės užsienyje taryba ir kt.
- Viešojo ir privačiojo kultūros sektorių valdymo modernizavimas ir gerinimas
- Maroko vaidmens skatinant kultūrų dialogą plėtojimas stiprinant kultūros pramonės šakas, siekiant užtikrinti aktyvesnę audiovizualinės medžiagos, perteikiančios visų pirma bendras su ES vertybes ir tikslus, gamybą ir sklaidą
- Bendradarbiauti su Europos Tarybos Šiaurės ir Pietų centru
- Bendradarbiavimas parengiant naują Maroko nacionalinį civilizacijų aljanso planą

B. BENDROS EKONOMINĖS ERDVĖS LINK

5. EKONOMINĖ IR SOCIALINĖ REFORMA

5.1 Makroekonominė sistema

Įtvirtinti padarytą pažangą siekiant gerinti makroekonominius rodiklius ir skatinti augimą, užimtumą bei vystymąsi

- Toliau didinti makroekonominės sistemos stabilumą, be kita ko, gerinant einamųjų sąskaitų būklę ir plėtojant išorės prekybą
- Toliau laikytis apdairios biudžeto politikos, siekiant vidutiniu laikotarpiu konsoliduoti biudžetą ir taip užtikrinti valstybės finansų stabilumą bei tvarumą
- Toliau laikytis valstybės skolos mažinimo politikos
- Stiprinti Centrinio banko veiklos kompetenciją vykdant bankų sistemos priežiūros ir infliacijos valdymo politiką
- Stiprinti finansų valdymo sistemą, visų pirma keičiantis patirtimi

- Įvairinti ekonomikos augimo šaltinius
- Tęsti viešosios administracijos reformą
- Toliau dėti pastangas siekiant reformuoti energijos ir tam tikrų maisto produktų subsidijavimo sistemą ir tokiu būdu mažinti biudžeto išlaidas, taip pat užtikrinti valstybės finansų tvarumą, tinkamai juos paskirstant, visų pirma mažas pajamas turintiems gyventojams

5.2 Mokesčiai

Toliau kurti tarptautines ir europines normas atitinkančią mokesčių politiką bei administraciją

Užtikrinti pakankamą valstybinių įplaukų lygį ir teisingesnę mokesčių sistemą

- Tolesnis išimčių taikymo sistemų pertvarkymas ir naujų išimčių įvedimo ribojimas
- Mokesčio bazės išplėtimas
- PVM reformos tęsimas paprastinant ir gerinant šio mokesčio ekonominio neutralumo sąlygas
- Pajamų mokesčio reformos tęsimas
- Mokesčių mokėtojų sąmoningumo ugdymas ir laipsniškas neoficialaus sektoriaus apmokestinimas

Mokesčių administracijos modernizavimas

- Tolesnis Mokesčių inspekcijos tarnybų paslaugų kompiuterizavimas
- Tolesnis mokesčių sistemos paprastinimas, visų pirma pajamų deklaravimo, skundų teikimo arba sankcijų taikymo terminų derinimas
- Mokesčių kontrolės veiksmingumo didinimas, visų pirma remiantis naujais metodais, kaip antai rizikos vertinimo ir tikslinių grupių nustatymo metodu, ir užtikrinant, kad Mokesčių inspekcija taikytų automatinio audito kontrolės planavimo metodą
- Vidaus kontrolės sistemų gerinimas: sprendimų atsekamumas; vidaus valdymo sistemos; valdymo auditas ir kontrolė; rezultatų rodiklių priežiūros priemonė; rezultatų suvestinė ir kt.
- Paslaugų ir ypač priėmimo kokybės gerinimas

Bendradarbiavimas mokesčių srityje ir laipsniškas derinimasis prie Europos bendrovių mokesčio sistemos

- Dialogo gero mokesčių valdymo principų, įskaitant ES elgesio kodekso įmonių mokesčių srityje, taikymo klausimais tęsimas ir plėtojimas
- Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių įmonių chartijos nuostatų dėl investicijoms palankių mokesčių taikymas

- Mokesčių inspekcijos vadovų mokymas

5.3 Viešųjų finansų valdymas ir kontrolė

Didinti viešųjų išlaidų planavimo, valdymo, vykdymo ir kontrolės procedūrų skaidrumą bei veiksmingumą

Tęsti racionalų viešųjų finansų valdymą

- Šiuo metu rengiamo naujo Pagrindinio finansų įstatymo, kuriuo nustatomi toliau išvardyti principai, priėmimas:
  - daugiametis programavimas;
  - į rezultatus orientuotas valdymas;
  - biudžeto skaidrumo užtikrinimas, pertvarkant biudžeto struktūrą taip, kad daugiausia dėmesio tektų programoms;
  - biudžeto tvarumo užtikrinimas įvedant naujas taisykles;
  - didesnis ir aiškesnis Parlamento vaidmuo biudžeto procese.

Tolesnis viešųjų finansų apskaitos modernizavimas, palaipsniui vis daugiau dėmesio skiriant nuosavybei

- Visuotinis viešųjų išlaidų valdymo informacinės sistemos taikymas
- Už biudžeto valdymą atsakingų įstaigų, visų pirma dekoncentruotų, ir administratorių kompetencijos stiprinimas
- Vietinių viešųjų finansų valdymo sistemos modernizavimas

Viešųjų išlaidų vidaus kontrolės sistemos modernizavimas

- Tolesnis įstaigų, atsakingų už viešųjų išlaidų tvarkingumo ir efektyvumo auditą bei kontrolę (Generalinės finansų inspekcijos, Generalinės ministerijų inspekcijos, Generalinės teritorinės administracijos inspekcijos) kompetencijos stiprinimas
- Tolesnis laipsniškas Maroko normų ir metodų derinimas su tarptautinėmis (Tarptautinės apskaitininkų federacijos (IFAC), Vidaus auditorių instituto (IIA), Tarptautinės viešųjų finansų kontrolės aukštųjų institucijų organizacijos (INTOSAI)) normomis ir metodais, taip pat su ES geriausia patirtimi viešųjų pajamų ir išlaidų kontrolės bei audito srityje
- Teisės aktų, kuriais reglamentuojama viešųjų išlaidų administratorių (įgaliojimus suteikiančių pareigūnų), tikrintojų ir apskaitininkų atsakomybė, įgyvendinimas
- Kompetencijos stiprinimas, siekiant veiksmingiau įgyvendinti teisės aktus, kuriais reglamentuojama valstybės vykdoma viešųjų įmonių finansinė kontrolė

- Maroko ir Europos viešųjų finansų kontrolės ir audito institucijų keitimasis patirtimi ir žiniomis

Viešųjų išlaidų išorės kontrolės sistemos stiprinimas

- Audito rūmų kompetencijos stiprinimas
- Maroko audito rūmų ir ES valstybių narių išorės kontrolės institucijų keitimasis patirtimi
- Biudžetinės demokratijos stiprinimas, stiprinant Parlamento analizės įgaliojimus ir kompetenciją priimant bei vykdant metinių finansų įstatymus

5.4 Struktūrinės reformos, kuriomis siekiama užtikrinti Maroko ekonomikos konkurencingumą

Struktūrinė reforma ir pažanga siekiant veikiančios, konkurencingos rinkos ekonomikos

- Reformų tęsimas siekiant gerinti verslo aplinką, be kita ko, tolesnis Investicijų chartijos rengimas ir fizinių infrastruktūrų diegimas, siekiant remti investicijas ir didinti konkurencingumą bei užimtumą
- Perspėjimo apie priemones, darančias poveikį prekybai ir investicijoms, ir greito konsultavimosi dėl jų mechanizmo kūrimas
- Pagrindinės integruotų pramonės platformų ir prekybos zonų programos įgyvendinimas, atsižvelgiant į Nacionalinį pramonės vystymo paktą ir Ravajo prekybos ir platinimo planą
- Geresnis pramoninės ir prekybinės paskirties žemės skyrimas
- Tolesnis priemonių, kuriomis siekiama didinti našumą ir užtikrinti darbuotojų mokymą perspektyviuose ekonomikos sektoriuose, visų pirma numatytuose Nacionaliniame pramonės vystymo pakte (aviacija, automobiliai, elektronika, įmonių perkėlimas, žemės ūkio produktų perdirbimas ir tekstilė), taikymas
- Strateginių ir prekybos tyrimų vykdymas siekiant plėtoti pramonės sektorius ir atrasti naujas veiklos nišas

5.5 Užimtumas (įskaitant pagrindines socialines teises ir pagrindines darbo normas) ir socialinė politika

Stiprinti dialogą ir bendradarbiavimą užimtumo, socialinės politikos bei lyčių lygybės srityje

Propaguoti lyčių lygybę

- Aktyvus lyčių lygybės visais lygmenimis (užimtumo, švietimo, verslumo ir sprendimų priėmimo) propagavimas
- Pariteto politikos ir kovos su stereotipais moterų bei vyrų atžvilgiu politikos tęsimas
- Nėščiųjų apsaugos darbo vietoje stiprinimas

Stiprinti pagrindines socialines teises ir pagrindines darbo normas

- TDO konvencijos Nr. 87 dėl asociacijų laisvės ir teisės jungtis į organizacijas gynimo ratifikavimo perspektyvoms palankių sąlygų sudarymas

- Įstatymų nuostatų, susijusių su TDO konvencijomis Nr. 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 ir 182, įgyvendinimo bei veiksmingo taikymo kontrolės stiprinimas

- Darbo teisės aktų nuostatų, įskaitant vaikų darbo nuostatas, taikymo kontrolės mechanizmų stiprinimas

- Derybų su ekonominiais ir socialiniais partneriais dėl teisės streikuoti įgyvendinimo pagrindinio įstatymo priėmimo tęsimas

- Reikiamų nepriklausomų (dvišalio ir trišalio) socialinio dialogo struktūrų ir socialinių partnerių kompetencijos stiprinimas

- Įmonių socialinės atsakomybės didinimas ir verslo praktikos, atitinkančios Jungtinių Tautų pasaulinio susitarimo bei TDO trišalės deklaracijos dėl tarptautinių įmonių ir socialinės politikos nuostatas ir EBPO praktiką šioje srityje, skatinimas

- Sveikatos, higienos ir saugumo užtikrinimo bei priežiūros darbo vietose sistemos stiprinimas, be kita ko, rengiant šiais klausimais mokymus, oficialiai įteisinant atsargumo principą, užtikrinant profesinės rizikos, susijusios su pavojingų ar toksinių medžiagų naudojimu, prevenciją ir keičiantis gerąja šios srities patirtimi bei analizės rezultatais, siekiant mažinti nelaimingų atsitikimų darbe ir susirgimų profesinėmis ligomis skaičių

- Nacionalinės teisės aktų derinimas su bendraisiais Europos direktyvų principais, susijęs su darbuotojų ir jų atstovų profesinės rizikos prevencija, sauga, sveikatos apsauga, rizikos ir nelaimingų atsitikimų veiksnių šalinimu, informavimu, konsultavimusi su jais ir jų dalyvavimu vienodomis teisėmis[2], ir parama Nacionaliniam darbo sąlygų institutui juos įgyvendinant

- Visų statistinių duomenų apie nelaimingus atsitikimus darbe registravimo ir skaidraus bei nuoseklaus tvarkymo metodų gerinimas

Užimtumo, įsidarbinimo galimybių ir deramo darbo politikos, kuria siekiama skatinti užimtumą ir kovoti su nedarbu, įgyvendinimas. Sudaryti palankias sąlygas gauti padorų našų darbą oficialios ekonomikos sektoriuje

- Užimtumo, įsidarbinimo galimybių ir deramo darbo politikos formavimas Maroke, atsižvelgiant į Europos užimtumo strategijoje pateiktas gaires ir į 2008 m. lapkričio mėn. Marakeše įvykusioje Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių ministrų konferencijoje nustatytą veiksmų planą ir vadovaujantis teisingumo bei socialinės lygybės principais:

[2] Numatyta 1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyvoje 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo (OL L 183, 1989 6 29).

– oficialiame našiame sektoriuje dirbančių gyventojų skaičiaus didinimas, moterų darbo skatinimas ir aktyvių gyventojų, kurie yra nepriklausomi darbuotojai, dalies didinimas;

– kvalifikaciją suteikiančio mokymo (pavyzdžių, gamybinės praktikos ir pakaitinio mokymosi) rengimas, ypač jaunimui, siekiant pagerinti jų įsidarbinimo galimybes;

– geresnis kvalifikacijos pritaikymas prie darbo rinkos poreikių, visų pirma jaunimo ir moterų galimybių dirbti našų, oficialų darbą gerinimas;

– aktyvaus užimtumo rėmimo priemonių vertinimo ir kontrolės sistemos kūrimas, siekiant didinti jų veiksmingumą ir atitikimą darbo rinkos poreikiams. Nacionalinės užimtumo skatinimo ir kompetencijos didinimo agentūros įgaliojimų stiprinimas;

– Maroko ir TDO priimtos integruotos deramo darbo programos įgyvendinimas ir jos tikslų bei rodiklių stebėjimas.

Skatinti sukurti ir taikyti bendrą socialinės apsaugos bei įtraukties politikos sistemą

- Nedarbo išmokų sistemos sukūrimas ir įgyvendinimas
- Tolesnis aktyvus visiškame ar santykiniame skurde gyvenančių arba pažeidžiamų gyventojų skaičiaus mažinimas
- Tolesnis aktyvus socialiai atskirtų gyventojų (pvz., gyvenančių lūšnynuose) skaičiaus mažinimas
- Tolesnis bendradarbiavimas su Maroku, šiam siekiant tikslo mažinti skurdą ir didinti socialinę sanglaudą
- Visų gyventojų aktyvios socialinės įtraukties užtikrinimas, skatinant juos, ypač pažeidžiamiausius, dalyvauti darbo rinkoje
- Konkrečių administracinių ir teisinių priemonių neįgaliųjų socialinei ir profesinei integracijai užtikrinti įvedimas
- Privalomo sveikatos draudimo taikymas visoms socialinėms ir profesinėms kategorijoms (visų pirma nepriklausomiems darbuotojams, liberaliųjų profesijų atstovams ir studentams)
- Keitimasis geroji patirtimi, siekiant išplėsti socialinio draudimo taikymo sritį ir didinti socialinės apsaugos lygį, visų pirma pačių vargingiausių gyventojų
- Socialinės apsaugos finansinio tvarumo užtikrinimas

Gydymo išlaidų apmokėjimo arba sveikatos draudimo sistemą papildyti taip, kad visi gyventojai (ypač socialiai remtini asmenys) gautų kokybiškas pagrindines sveikatos priežiūros paslaugas

- Namų ūkių, visų pirma socialiai remtiniausių asmenų, vidutinių tiesioginių (smulkių) išlaidų mažinimas

- Vienos iš sveikatos draudimo arba medicininės pagalbos sistemų taikymas didesniam gyventojų skaičiui

Vienodinimas. Kad įgyvendintų šias reformas, teisinio vienodinimo srityje Marokas, padedamas ES, atsižvelgs į svarbias ES direktyvas dėl saugos ir sveikatos darbe (rengs naujus įstatymus ir kitus teisės aktus dėl profesinės rizikos prevencijos), dėl vyrų ir moterų lygių galimybių, dėl apsaugos nuo diskriminacijos bei darbo teisės ir į ES pagrindinių teisių chartiją.

5.6 Regioninė ir vietinė plėtra

- Įtvirtinti plėtrą vietos lygmeniu:
  - savivaldybių, visų pirma rajonų, institucinių ir finansinių išteklių didinimas (programa „Bendruomenės 2015 m.“);
  - plėtros planų rengimas visose savivaldybėse (rengimas, priėmimas, reguliari peržiūra);
  - savivaldybių bendradarbiavimo skatinimas;
  - savivaldybių administracijos modernizavimas informatizuojant, kompiuterizuojant procedūras ir gerinant piliečiams teikiamų paslaugų kokybę;
  - teritorinių bendrijų, privačiojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų partnerystės diegiant ir valdant infrastruktūrą, taip pat vietinę bei regioninę įrangą stiprinimas;
  - teritorinių bendrijų fiskalinio potencialo išnaudojimas.
- Sparčiau mažinti skirtumus tarp regionų ir tarp kaimų bei miestų:
  - regioninės plėtros politikos ir specialioms zonoms (pvz., kalnų vietovėms) skirtos politikos formavimas ir įgyvendinimas;
  - 16 regionų plėtros planų rengimas ir įgyvendinimas;
  - skirtumų, susijusių su galimybėmis naudotis pagrindinėmis socialinėmis ir ekonominėmis infrastruktūromis, mažinimas;
  - stiprinti regioninėje ir vietinėje plėtroje dalyvaujančių subjektų kompetenciją;
  - Marokui ir Komisijai atliekant būsimus bendrus Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių įmonių chartijos įgyvendinimo vertinimus, jei yra lėšų – įvertinti, ar chartija žinoma ir į ją atsižvelgiama visoje šalyje, įskaitant vietoves, esančias už ekonominės plėtros centrų, ir koks jos poveikis skirtinguose regionuose bei galutiniams naudotojams;
  - stiprinti Maroko ir ES bendradarbiavimą taikant regionines ir tarpvalstybines programas, siekiant mažinti regionų plėtros skirtumus ir didinti jų gerovę.

5.7 Socialinė ir žmogaus raida

- Didesnio Nacionalinės žmogaus socialinės raidos iniciatyvos projektų veiksmingumo siekimas
- Tokių projektų kontrolės ir vertinimo gerinimas
- Mikroprojektų, kuriais sukuriama darbo vietų ir stabilių pajamų, skatinimas
- Moterų, jaunimo ir specialių poreikių turinčių asmenų skatinimas dalyvauti iniciatyvos valdymo organų veikloje

5.8 Tvarus vystymasis

- Nacionalinės aplinkos ir tvaraus vystymosi chartijos nuostatų dėl tvaraus vystymosi įgyvendinimas, baigiant rengti pagrindų įstatymą
- Tolesnis struktūrų ir procedūrų, susijusių su strateginiu planavimu tvaraus vystymosi srityje ir su įvairių subjektų veiklos koordinavimu, įgyvendinimas

6. PREKYBA, RINKA IR TEISINĖ REFORMA

6.1 Maroko ir ES šių sričių teisės aktų derinimas

- Sukurti mechanizmą, kad būtų galima fiksuoti skirtumus tarp Maroko teisės aktų ir Bendrijos *acquis*, siekiant sudaryti palankias sąlygas įgyvendinti nacionalinę vienodinimo programą
- Nustatyti prioritetinius teisinių nuostatų derinimo sektorius, tam reikalingus nacionalinius išteklius ir derinimo etapus

6.2 Prekybos santykių plėtojimas, įskaitant glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimo sudarymą

Laikydamosi Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių prekybos plane pateiktų rekomendacijų ir įgyvendindamos bendrame dokumente dėl aukštesnio lygio statuso nustatytus tikslus, abi šalys iš pradžių sieks sudaryti glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimą, o vėliau – sukurti bendrą ekonominę erdvę.

Įsipareigojimų, prisiimtų pagal Asociacijos susitarimo II antraštinę dalį (Laisvas prekių judėjimas), vykdymas

- Klausimų, susijusių su ES ir Maroko asociacijos susitarimo prekybos aspektais, sprendimo priežiūra, visų pirma siekiant panaikinti tarpusavyje taikomus prekių importo ir eksporto tarifinius bei netarifinius apribojimus
- Prekybos prekėmis liberalizavimo tęsimas ir plėtojimas atsižvelgiant į įvairių sektorių politiką

- Susitarimo dėl prekybos žemės ūkio produktais, perdirbtais žemės ūkio produktais, žuvų ir žuvininkystės produktais liberalizavimo įgyvendinimas ir įgyvendinimo stebėjimas

- Tarptautinės prekybos srities darbuotojų mokymas ir administracijos kompetencijos stiprinimas

Padėti sukurti Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių laisvosios prekybos zoną

- Tolesnis laisvosios prekybos susitarimų su Vidužemio jūros regiono šalimis partnerėmis įgyvendinimas viso regiono mastu, regiono viduje arba dvišaliu lygmeniu
- Susitarimo dėl prekybos ginčų sprendimo taikymas ir įgyvendinimo stebėjimas, be kita ko, remiant Maroko arbitrų, galinčių eiti arbitro pareigas ginčo sprendimo procedūros metu, grupės mokymą tarptautinės prekybos srityje

- Agadiro susitarimo įgyvendinimo visose srityse, kurioms šiuo metu susitarimas taikomas, stebėjimas; siekti išplėsti taikymo sritį, pavyzdžiui, įtraukiant paslaugas ir investicijas, ir skatinti Agadiro susitarimą taikyti kitoms regiono šalims

- Iniciatyvų, kuriomis siekiama stiprinti Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių partnerystę, įgyvendinimas, visų pirma kuriant Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių prekybos ir investicijų lengvinimo mechanizmą, kurio viena svarbiausių dalių bus perspėjimo apie priemones, darančias poveikį prekybai ir investicijoms, ir greito konsultavimosi dėl jų mechanizmas

- Bendradarbiavimo ir dialogo rengiant ir taikant prekybos apsaugos priemones stiprinimas

- Tęsti šiuo metu vykstančias dvišales derybas dėl prekybos paslaugomis liberalizavimo ir įsisteigimo

Glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimo sudarymas

- Pradėti derybas dėl Maroko ir ES glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimo, kuris padės palaipsniui sujungti jų rinkas, sudarymo

- Per derybas dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimo bus tariamasi dėl tokių sektorių (sąrašas neišsamus, atrinkti prioritetiniai teisinių nuostatų derinimo sektoriai):

  – pramonės produktų techninės taisyklės, normos ir atitikties vertinimas;

  – viešieji pirkimai;

  – kapitalo judėjimas ir mokėjimai;

  – intelektinės nuosavybės teisių apsauga;

  – sanitarijos ir fitosanitarijos priemonės;

  – konkurencijos politika;

– muitinė ir prekybos lengvinimas;

– dialogas prekybos apsaugos priemonių klausimu;

– prekybos paslaugomis liberalizavimo plėtojimas ir investicijų apsauga;

– prekyba ir tvarus vystymasis;

– galimybių gerinti pagal laisvosios prekybos susitarimą taikomas preferencines nuolaidas dėl žemės ūkio produktų, perdirbtų žemės ūkio produktų ir žuvininkystės produktų, atsižvelgiant į abiejų šalių žemės ūkio politiką, tendencijas ir produktų ypatumus, svarstymas.

6.3 PRAMONĖS PRODUKTŲ PATEKIMO Į RINKĄ LENGVINIMAS

6.3.1 Laisvas pramonės produktų judėjimas (su ES derinamos sritys)

Lengvinti pramonės produktų patekimą į rinką. Tęsti Maroko teisės aktų, kuriais reglamentuojami pramonės produktai, derinimą su tarptautinėmis ir europinėmis taisyklėmis bei praktika

- Vadovaujantis bendru dokumentu dėl aukštesnio lygio statuso, toliau derinti galiojančius teisės aktus su ES *acquis* ir juos įgyvendinti, gerinant infrastruktūrų kokybę

- Toliau vienodinti teisės aktus, kuriais reglamentuojamos techninės normos bei taisyklės ir atitikties vertinimas, siekiant juos palaipsniui derinti su Europos teisine sistema horizontaliu lygmeniu ir prioritetiniuose sektoriuose

- Stiprinti institucijas, atsakingas už standartizaciją (IMANOR), akreditaciją (COMAC), atitikties vertinimą, metrologiją ir rinkos priežiūrą, visų pirma keičiantis informacija bei patirtimi ir jas integruojant į europines bei tarptautines struktūras, be kita ko, į Europos akreditacijos organizaciją

- Derėtis dėl susitarimo dėl pramonės produktų atitikties vertinimo ir pripažinimo abiem pusėms svarbiuose sektoriuose, kuriuose teisės aktai ir standartai yra tokie pat kaip ES

6.3.2 Apribojimų panaikinimas (su ES nederinamos sritys)

Lengvinti prekių judėjimą ir gerinti administracinį bendradarbiavimą

- Tęsti diskriminacinių priemonių prevenciją ir užtikrinti, kad suinteresuotosios šalys turėtų galimybę iškelti nustatytas problemas

- Stiprinti centrinę ryšių palaikymo instituciją ir informacijos centrą, įsteigtą pagal Susitarimą dėl techninių prekybos kliūčių, siekiant sudaryti palankias sąlygas perduoti informaciją ir bendradarbiauti tarp ES ir Maroko ir su ekonominės veiklos vykdytojais

- Toliau analizuoti Maroko teisės aktus, kuriais reglamentuojamas produktų ženklinimas, sudėtis, gamyba ir aprašymas, siekiant juos derinti su ES taikomais bendraisiais principais

- Nustatyti ir ištirti netarifines kliūtis, taip pat sudaryti palankias sąlygas šalinti kliūtis pasitelkiant Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių prekybos lengvinimo mechanizmą

6.4 Sanitarijos ir fitosanitarijos klausimai

Gerinti gyvūnų ir augalų sveikatą, užtikrinti sanitarinę maisto produktų bei pašarų saugą ir sudaryti palankias sąlygas Maroko ir ES tarpusavio prekybai

- Tolesnis PPO susitarimo dėl sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių taikymo ir tarptautinių Pasaulinės gyvūnų sveikatos organizacijos (OIE), Tarptautinės augalų apsaugos konvencijos (IPPC) ir *Codex Alimentarius* normų įgyvendinimas

- Taisyklių dėl gyvūnų bei augalų sveikatos, sanitarinės maisto produktų bei pašarų saugos ir gyvūnų gerovės tobulinimas, siekiant prisiderinti prie ES apsaugos lygio ir taisyklių, įskaitant taisykles dėl higienos, identifikavimo ir atsekamumo, gyvų gyvūnų, maisto produktų, pašarų, žuvininkystės produktų ir kt.:

  – įstatymų ir kitų teisės aktų, parengtų ir patvirtintų pagal 2007–2009 m. ES finansuotą porinį projektą, priėmimas;

  – Įstatymo Nr. 28-07 dėl sanitarinės maisto produktų saugos įgyvendinimo aktų priėmimas.

- Skatinimas pagal Įstatymą Nr. 28-07 modernizuoti žemės ūkio produktų perdirbimo pramonėje, įskaitant žvejybos pramonę, galiojančias higienos ir sanitarijos normas

- Bendradarbiavimas tvirtinant maisto produktuose ir pašaruose esančius pesticidus, kontroliuojant juose esančias liekanas bei teršalus ir taikant augalų arba augalinių produktų apsaugos nuo kenksmingų organizmų priemones

- Bendradarbiavimas su Nacionaline sanitarinės maisto produktų saugos tarnyba (ONSSA) siekiant:

  – gerinti užkrečiamųjų gyvūnų ligų prevenciją ir šalinimą;

  – įgyvendinti naujas taisykles dėl maisto produktų sanitarinės saugos (Įstatymas Nr. 28-07);

  – pritaikyti tikrinimo pasienyje punktus;

  – modernizuoti laboratorijas siekiant jų akreditacijos.

- Tolesnis bendradarbiavimas su ONSSA, siekiant visų pirma sukurti regionavimo gyvūnų sveikatos srityje sistemą ir taip sudaryti palankias sąlygas Maroko eksportui pagal jo ir Europos Sąjungos laisvo prekių judėjimo susitarimą

- Tolesnis bendradarbiavimas keičiantis informacija apie nesaugų maistą pagal skubių pranešimų sistemą (RASFF) ES nustatyta tvarka

- Tolesnis Maroko dalyvavimas TRACES *(Trade Control and Expert System)* sistemoje

- Bendradarbiavimas su ONSSA siekiant sukurti Maroke žemės ūkio (gyvūninės kilmės) produktų perdirbimo įstaigų akreditavimo sistemą. Ši sistema turi:

    a) užtikrinti Maroko vartotojų sveikatos apsaugą;

    b) padėti didinti patikrų skaidrumą, numatomumą bei patikimumą ir tokiu būdu sudaryti palankias sąlygas prekybai;

    c) būti pagrįsta eksportuojančių šalių inspektavimo ir sertifikavimo oficialių sistemų veiksmingumo vertinimu (o ne tam tikrais produktais ar įstaigomis), laikantis tarptautinių normų, visų pirma *Codex Alimentarius* normos CAC/GL 26-1997, nurodymais ir principais;

    d) užtikrinti ONSSA išteklių naudojimo veiksmingumą.

Vienodinimas. Kad šiuos tikslus pasiektų, Marokas nustatys prioritetus ir priims reikiamus įstatymus bei kitus teisės aktus (pavyzdžiui, Įstatymo Nr. 28-07 dėl sanitarinės maisto produktų saugos įgyvendinimo aktus, taip pat teisės aktų, parengtų ir patvirtintų pagal 2007–2009 m. ES finansuotą porinį projektą, projektus). Teisinio vienodinimo srityje Marokas, padedamas ES, atsižvelgs į svarbius ES veterinarijos ir fitosanitarijos sričių teisės aktus.

6.5 Žemės ūkis ir žuvininkystė

Žemės ūkis

Žemės ūkio sektoriaus pajėgumų modernizavimas ir stiprinimas vykdant prekybos liberalizavimą ir atsižvelgiant į Ekologiško Maroko planą:

- Solidaraus žemės ūkio plėtojimas remiantis Ekologiško Maroko plano II ramsčiu, visų pirma smulkaus žemės ūkio plėtojimas silpnuose ir sunkumų patiriančiuose regionuose. Siekiant stiprinti partnerystės programas, siūloma imtis tokių prioritetinių veiksmų:

    – Vidužemio jūros regiono medžių veisimo plėtojimas kalnuotose vietovėse, siekiant kovoti su skurdu;

    – vietinių produktų gamybos plėtojimas, daugiausia dėmesio skiriant sektoriams, kurie svarbūs abiem šalims;

    – ekonominių žemės ūkio sektoriaus sąlygų gerinimas, visų pirma mechanizavimo, pardavimo, paslaugų teikimo smulkiesiems ūkininkams, naujų technologijų kūrimo, mokslinių tyrimų, skirtų našumui ir kokybei pagerinti, ir kitose srityse;

    – kokybiškų produktų, įskaitant ekologiškus produktus, gamybos plėtojimas;

    – bendradarbiavimas geografinių nuorodų srityje;

– gamtos išteklių ir biologinės įvairovės apsauga.

- Skatinti gaminti kokybiškus produktus ir stiprinti prekybą įvairiuose sektoriuose

- Skatinti Maroko ir Europos žemės ūkio produktų gamintojų profesines organizacijas užmegzti partnerystę, sudaryti jai palankias sąlygas ir ją stiprinti

- Pradėti derybas dėl dvišalio geografinių nuorodų apsaugos susitarimo per tris mėnesius nuo Susitarimo dėl prekybos žemės ūkio produktais, perdirbtais žemės ūkio produktais ir žuvininkystės produktais liberalizavimo įsigaliojimo

- Padėti Marokui artimiausiu metu įvykdyti dalyvavimo bandomuosiuose kaimo plėtros projektuose (ENPARD) sąlygas, o vėliau – užtikrinti daugiametį ENPARD iniciatyvos taikymą

Nesanitarinių reikalavimų vykdymo ir geros žemės ūkio bei žuvininkystės praktikos kodeksų reglamentavimas ir standartizavimas

- Nacionalinės teisės aktų, kuriais nustatyti nesanitarinių reikalavimų vykdymo standartai ir geros žemės ūkio bei žuvininkystės praktikos kodeksai, laipsniškas derinimas su Europos teisine sistema

- Institucijų, atsakingų už minėtus žemės ūkio ir žuvininkystės aspektus (Nepriklausoma eksporto kontrolės ir koordinavimo tarnybos (EACCE), ONSSA ir kitų), stiprinimas ir priežiūra, visų pirma keičiantis su jomis informacija ir jas integruojant į europines bei tarptautines struktūras

- Specialistų, taikančių nesanitarinių reikalavimų vykdymo taisykles ir normas, kvalifikacijos kėlimas

Prekybos lengvinimas šalinant likusias netarifines prekybos žemės ūkio ir žuvininkystės produktais kliūtis

- Maroko teisės aktų, kuriais reglamentuojamas maisto produktų ženklinimas, sudėtis, gamyba ir pateikimas, taip pat žemės ūkio bei žuvininkystės produktų aprašymas, atnaujinimas

- Maroko bendrųjų principų dėl produktų, kurių sudėtyje yra mėsos, ženklinimo, riebumo ir kt. derinimas su ES galiojančiais bendraisiais principais

Gerinti Ekologiško Maroko plano nuostatų derinimą, atsižvelgiant į vienodinimo tikslą

- Žemės ūkio sektoriaus teisinės ir politinės kompetencijos stiprinimas: ES vidaus ir išorės teisinių priemonių, visų pirma įvairių bendrojo žemės ūkio produktų rinkų organizavimo sistemų ir BŽŪP, pristatymas

- Strateginės produktų ir rinkų priežiūros gerinimas, vykdant naująją žemės ūkio modernizavimo politiką

Žuvininkystė

Užtikrinti žuvininkystės valdymo sistemą, atsižvelgiant į strategijos „Halieutis“ nuostatas bei tikslus ir į bendrą žuvininkystės politiką žuvininkystės išteklių apsaugos bei tvaraus naudojimo ir kitose abiem pusėms svarbiose srityse

- Užtikrinti išteklių tvarumą (plano „Halieutis“ 1 kryptis):
  - stiprinti mokslinius tyrimus;
  - užtikrinti visuotinį žvejybos plotų planavimo sistemos taikymą nustatant bendrą leidžiamą sužvejoti kiekį;
  - laivyno modernizavimas ir žvejybos pastangų adaptavimas;
  - toliau kovoti su neteisėta, nedeklaruojama ir nereglamentuojama žvejyba;
  - skatinti akvakultūros plėtojimą.
- Užtikrinti optimalią gamybą (plano „Halieutis“ 2 kryptis):
  - uostų infrastruktūros ir žuvų iškrovimo vietų modernizavimas;
  - užtikrinti veiksmingą uostų teritorijos valdymą.
- Gerinti žuvininkystės produktų vertės nustatymą ir jų pardavimo sąlygas (plano „Halieutis“ 2 ir 3 kryptys):
  - sudaryti palankias sąlygas pramonininkų prieigai prie kokybiškų žaliavų;
  - didinti pramonės produkcijos įvairovę ir skatinti jos orientavimą į perspektyviausias rinkas;
  - sisteminti ir skatinti vidaus rinką;
  - sudaryti palankias sąlygas prekybai žuvininkystės produktais, siekiant padėti sukurti laisvosios prekybos zoną.
- Bendrų klausimų sprendimas:
  - viešasis valdymas: stiprinti konsultacinį profesinių asociacijų vaidmenį ir skatinti skirtingų sektoriaus segmentų atstovų dialogą;
  - teisinės priemonės: įtvirtinimas, išaiškinimas ir atnaujinimas;
  - kontrolė ir priežiūra: priemonių griežtinimas visame sektoriuje;
  - kokybė ir higiena: atsekamumo užtikrinimo visame sektoriuje priemonių ir mechanizmų taikymas [ryšys su 5.4 punktu];
  - žmogiškieji ištekliai ir užimtumas: užimtumo žuvininkystės sektoriuje stebėjimo centro įsteigimas (darbo sąlygos, sektoriuje dirbančių moterų darbo įvertinimas, prisitaikymo prie ekonomikos sąlygų priemonės);

– konkurencingumo centrų kūrimas.

Vienodinimas. Kad pasiektų šiuos tikslus, Marokas, padedamas ES, atsižvelgs į Reglamentą (EB) Nr. 2371/2002 dėl žuvų išteklių apsaugos ir tausojančio naudojimo pagal Bendrąją žuvininkystės politiką ir su juo susijusius teisės aktus, taip pat į konkrečias bendrosios žuvininkystės politikos nuostatas abiem pusėms svarbiose srityse, t. y.:

– atsižvelgimas į aplinką;

– kontrolė, stebėjimas ir priežiūra;

– parama moksliniams tyrimams.

Strategijos „Halieutis“ įgyvendinimas laikantis tikslo suvienodinti teisines nuostatas, iš esmės susijusias su žuvininkystės išteklių tvarumu

- Toliau priimti ir įgyvendinti naujus reikiamus teisės aktus, kuriais į nacionalinę teisę perkeliamos Europos kovos su neteisėta, nedeklaruojama ir nereglamentuojama žvejyba taisyklės, visų pirma 2008 m. rugsėjo 29 d. reglamentas (EB) Nr. 1005/2008, nustatantis Bendrijos sistemą, kuria siekiama užkirsti kelią neteisėtai, nedeklaruojamai ir nereglamentuojamai žvejybai, atgrasyti nuo jos ir ją panaikinti

- Stiprinti žuvininkystės ir teisėto žuvininkystės produktų judėjimo stebėjimo ir kontrolės visame sektoriuje kompetenciją. Minėta kompetencija susijusi su:

  – žmogiškaisiais ištekliais, tinkamai parengtais šiai naujai užduočiai;

  – priemonėmis, kuriomis užtikrinamas elektroninis duomenų valdymas, atitinkantis ES, kuri yra pagrindinė Maroko žuvininkystės produktų importuotoja, standartus;

  – palydovinis žvejybos laivų vietos stebėjimas.

- Toliau priimti ir įgyvendinti teisės aktus, kuriais siekiama apsaugoti jūrų aplinką ir užkirsti kelią jos teršimui

- Nacionalinį žuvininkystės tyrimų institutą (INRH), atsakingą už jūrų aplinkos kokybės priežiūrą, aprūpinti reikiama tyrimo ir stebėjimo įranga bei priemonėmis

- Plėtoti akvakultūrą ir remti už šią sritį atsakingą instituciją (Nacionalinę akvakultūros plėtojimo agentūrą), priimant skatinamuosius teisės aktus, atitinkančius tarptautines aplinkos apsaugos normas ir standartus, ir taip paskatinant investuoti į šią sritį

- Toliau modernizuoti žvejybos laivyną, nedidinant žvejybos pajėgumų

- Užtikrinti tarptautinių ir regioninių žuvininkystės valdymo organizacijų, visų pirma Tarptautinės Atlanto tunų apsaugos komisijos (ICCAT) ir Bendrosios Vidužemio jūros žvejybos komisijos (CGPM), priimtų normų įgyvendinimą ir visišką laikymąsi

- Padėti reguliuoti žvejybos pastangas, atsižvelgiant į išteklių naudojimo lygį

- Skatinti naudoti selektyvius žvejybos įrankius

- Prisidėti prie taršos iš laivų prevencijos
- Laikytis jūrininkų rengimo ir sveikatos normų bei reikalavimų
- Gerinti žmonių jūroje paiešką ir gelbėjimą

6.6 Įsisteigimo laisvė, bendrovių teisė, apskaita ir auditas

Įsisteigimas

Palankių įsisteigimo sąlygų sudarymas ir verslo aplinkos gerinimas

- Skatinti kurti bendrovėms palankią aplinką, daugiau dėmesio skiriant teisinės sistemos reformai, procedūrų paprastinimui ir biurokratinės naštos mažinimui
- Imtis priemonių, kad būtų steigiamos internetinės įmonės
- Maroko investicijų plėtojimo agentūros, kaip pagrindinės įstaigos, atsakingos už užsienio investicijas, stiprinimas
- Užtikrinti reguliarų dialogą su užsienio investuotojais siekiant gerinti įsisteigimo sąlygas
- Stiprinti bendradarbiavimą su Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių investicijų rėmimo agentūromis

Vienodinimas. Kad pasiektų šiuos tikslus, Marokas ypatingą dėmesį skirs:

– administracinių procedūrų paprastinimui (užtikrindamas, kad administracinės procedūros, susijusios su galimybėmis gauti paslaugas ir jų teikimu, būtų skaidrios, proporcingos ir pagrįstos objektyviais kriterijais, kad paslaugų teikėjams būtų užtikrintas numatomumas ir teisinis saugumas);

– paslaugų teikėjų paramai atliekant administracines procedūras (papildant jiems teikiamą informaciją arba sukuriant vieno langelio principu veikiančias sistemas);

– visuotiniam elektroninio reglamentavimo sistemos taikymui visuose Maroko regionų investicijų centruose.

Bendrovių teisė

Bendrovių teisės derinimas siekiant užtikrinti visų šalių apsaugą ir sudaryti palankias sąlygas įmonių veiklai

- Akcininkų ir kitų šalių apsaugos gerinimas laikantis Europos normų ir praktikos šioje srityje
- Įvairių įmonių ir viešųjų įstaigų gero valdymo kodekso, atitinkančio europines bei tarptautines normas, rengimo užbaigimas ir visų priimtų kodeksų taikymo stebėjimas
- Tolesnis Maroko administratorių instituto (IMA) rėmimas, siekiant informuoti apie gero įmonių valdymo principus, juos platinti ir skleisti (susitikimai, diskusijų

forumai, interneto svetainė ir kt.) ir siekiant užtikrinti strateginę įmonių valdymo priežiūrą bei tyrimus (publikacijos, tyrimai, įmonių valdymo stebėjimo centras)

- Prekybos registro modernizavimo užbaigimas ir informacijos oficialiajame leidinyje skelbimo tretiesiems asmenims sistemos taikymas

Vienodinimas. Kad pasiektų šiuos tikslus, teisinio vienodinimo srityje Marokas, padedamas ES, atsižvelgs į Europos bendrovių teisės normas.

Apskaita ir auditas

Europinių ir tarptautinių apskaitos bei audito normų taikymas, visų pirma biržoje kotiruojamoms bendrovėms

- Tolesnis stengimasis remti kvalifikuoto auditoriaus profesiją

- Toliau taikyti priemones, kuriomis siekiama priimti ir biržoje kotiruojamoms bendrovėms taikyti tarptautines ir europines apskaitos bei audito normas, visų pirma:

  – 1978 m. liepos 25 d. Ketvirtąją Tarybos Direktyvą, grindžiamą Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl tam tikrų tipų bendrovių metinių atskaitomybių (78/660/EEB);

  – 1983 m. birželio 13 d. Septintąją Tarybos Direktyvą, pagrįstą Sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu dėl konsoliduotos atskaitomybės (83/349/EEB);

  – 2002 m. liepos 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 dėl tarptautinių apskaitos standartų taikymo;

  – Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/43/EB dėl teisės aktų nustatyto metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės audito.

6.7 Paslaugos, finansinės paslaugos ir pašto paslaugos

Tolesnis Maroko pašto sektoriaus plėtojimas

- Maroko ir ES teisės aktų, taikomų visiems arba konkrečiam sektoriui, derinimas siekiant juos suvienodinti

- Skatinimas plėtoti elektroninę prekybą

- Prekybos paslaugomis vertinimo kompetencijos stiprinimas

- Remiantis nuostatomis, kurios bus įtrauktos į Protokolą dėl prekybos paslaugomis ir įsisteigimo, sudaryti palankias sąlygas diskusijoms dėl abipusio profesinės kvalifikacijos pripažinimo, siekiant sudaryti palankias paslaugų teikėjų judėjimo sąlygas

Vienodinimas. Kad pasiektų šiuos tikslus, Marokas atsižvelgs į:

– Direktyvą 2000/31/EB dėl elektroninės komercijos;

– Direktyvą 2006/123 dėl paslaugų vidaus rinkoje (darbai, susiję su vieno langelio principu, ir administracinio paprastinimo principų bei elektroninių administracinių procedūrų, pradėtų perkeliant Direktyvą 2006/123, sisteminimas).

Finansinės paslaugos

Finansinių paslaugų (bankai, draudimas ir kapitalo rinka) reglamentavimo ir priežiūros reformos tęsimas, derinantis prie Europos normų (kadangi finansų sektorius pripažintas sektoriumi, kuriame pirmiausia turi būti vienodinamos nuostatos)

- Tolesnis Bazelio II susitarimo ir jo pakeitimų (Bazelio III) taikymas
- Reikiamos banko indėlių garantijų sistemos išlaikymas
- Tolesnis teisės aktų, kuriais ribojama rizika finansų rinkoms, stiprinimas, vienodinant juos su ES šios srities teisės aktais
- Tolesnis prerogatyvų stiprinimas ir finansų įstaigų, finansų rinkų bei draudimo įmonių priežiūros institucijų veiklos veiksmingumo ir nepriklausomumo didinimas laikantis tarptautinių standartų; makrorizikos ribojimo principais pagrįstos priežiūros plėtojimas
- Institucinės ir teisinės sistemos stiprinimas, siekiant plėtoti draudimo ir vertybinių popierių rinkas
- Tolesnis finansų priežiūros veiksmingumo ir patikimumo didinimas laikantis Tarptautinio valiutos fondo (TVF) Finansų sektoriaus vertinimo programos ataskaitoje pateiktų rekomendacijų

Vienodinimas. Kad pasiektų šiuos tikslus, Marokas, padedamas ES, atsižvelgs į ES *acquis* (išnagrinėjęs skirtumus ir įvertinęs prioritetus pagal teisinių nuostatų suvienodinimo išlaidų ir naudos analizę, jei tam turės reikiamų lėšų; žr. II priedą)

Pašto paslaugos

Tolesnis Maroko pašto sektoriaus plėtojimas

- Keitimasis pašto sektoriaus reglamentavimo patirtimi ir žiniomis, be kita ko, siekiant suvienodinti Maroko ir ES teisines nuostatas
- Keitimasis patirtimi siekiant gerinti paslaugų kokybę
- Keitimasis patirtimi ir žiniomis siekiant stiprinti pašto rinkų vertinimo kompetenciją ir gerinti elektroninės prekybos teikiamas augimo perspektyvas
- Aiškių taisyklių dėl leidimų suteikimo paslaugų teikėjui, veikiančiam konkurencijai atvirame pašto sektoriaus segmente, nustatymas
- Siekti nustatyti aiškias taisykles dėl universaliųjų paslaugų: užtikrinti, kad visose vienos šalies teritorijos vietose visiems naudotojams būtų nuolat teikiamos tam tikros kokybės pašto paslaugos, nustatant universaliųjų paslaugų finansavimo tvarką

- Užtikrinti, kad reglamentavimo ir reguliavimo institucijos sprendimai ir jos taikomos procedūros būtų objektyvūs visų rinkos dalyvių atžvilgiu, ir užkirsti kelią bet kokiai antikonkurencinei veiklai pašto ir kurjerių paslaugų rinkose
- Siekti kuo greičiau įsteigti reglamentavimo ir reguliavimo instituciją, teisiškai nepriklausomą nuo pašto bei kurjerių paslaugų teikėjų ir nepriklausančią jų kompetencijai

Vienodinimas. 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/67/EB dėl Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtros bendrųjų taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo su pakeitimais, padarytais direktyvomis 2002/39/EB ir 2008/06/EB

6.8 Kapitalo judėjimas ir einamieji mokėjimai

Pažanga palaipsniui atveriant šalį užsienio kapitalui

- Tolesnis palaipsnis šalies atvėrimas užsienio kapitalui
- Keitimasis gerąja patirtimi, įgyta pereinant prie visiško šalies atvėrimo užsienio kapitalui
- Kapitalo judėjimo priežiūros mechanizmo sukūrimas

6.9 Viešieji pirkimai

Padidinti sutarčių sudarymo ir koncesijų suteikimo procedūrų skaidrumą ir veiksmingumą

- Toliau derinti Maroko teisės aktus su ES teisės aktais, kad būtų užtikrintas atvirumas, skaidrumas, vienodos galimybės gauti informaciją ir dalyvauti konkursuose.
- Sukurti veiksmingą ir nepriklausomą su viešųjų pirkimų procedūra susijusių ginčų sprendimo sistemą.
- Toliau modernizuoti viešųjų pirkimų sutarčių vykdymo administravimą, valdymą ir kontrolę, visų pirma, toliau kompiuterizuoti procedūras.
- Standartizuoti viešųjų įstaigų ir įmonių, kurios įsteigtos tenkinti nepramoninio ir nekomercinio pobūdžio visuotinės svarbos poreikius, viešųjų pirkimų procedūras.
- Gerinti tinklų operatoriams vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose taikomas pirkimo sistemas.
- Sukurti veiksmingą valstybinių ir vietos valdžios institucijų pirkėjų / įgaliojimus suteikiančių pareigūnų, taip pat pareigūnų, atsakingų už viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo ir vykdymo kontrolę, mokymų sistemą.

Vienodinimas.

- Viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo ir koncesijų suteikimo procedūros – žr. direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB.

- Peržiūros procedūrų sudarant viešųjų pirkimų sutartis ir suteikiant koncesijas veiksmingumo gerinimas – žr. direktyvas 89/665/EEB ir 92/13/EEB, iš dalies pakeistas Direktyva 2007/66/EB.

6.10 Konkurencijos politika

Nustatyti modernią konkurencijos politikos sistemą ir sustiprinti konkurencijos reguliavimo institucijų gebėjimus ją įgyvendinti

- Pakeisti Įstatymą Nr. 06/99, kad būtų sutvirtinta dabartinė konkurencijos institucijų struktūra, suteikiant vienai institucijai (naujai konkurencijos įstaigai – Konkurencijos tarybai) visus įgaliojimus taikyti konkurencijos politiką; suteikus šį statusą, bus užtikrinta valdymo autonomija ir teisė veikti savo iniciatyva, su galimybe atlikti tyrimus prižiūrint teisminėms institucijoms ir įgaliojimai priimti sprendimus dėl prievartos priemonių, su galimybe teikti ne tik patariamąsias, bet ir privalomas nuomones.

- Stiprinti administracinę konkurencijos teisės taikymo gebėjimus ir nustatyti galimus bendradarbiavimo veiksmus (rinkų tyrimo metodai, konkurencijos tyrimų atlikimas, įmonių koncentracijų kontrolė, ginčų sprendimas).

- Konkurencijos institucijos ir sektorių reguliavimo institucijų veiklos koordinavimas ir derinimas, suteikiant Konkurencijos tarybai išimtinę kompetenciją kovos su antikonkurencine veikla ir įmonių susijungimų kontrolės srityse.

- Rengti specializuotus teisėjų, turinčių nagrinėti konkurencijos srities bylas ir skundus, mokymus.

- Skatinti laipsnišką Maroke galiojančių pagrindinių teisės aktų įgyvendinimą, visų pirma siekti, kad būtų laikomasi nediskriminavimo, skaidrumo ir procedūrų nešališkumo principų.

6.10.1 Valstybės pagalba

Susitarti dėl valstybės pagalbos, išimčių ir jų poveikio konkurencijai bendros apibrėžties

- Nuolat atnaujinti ataskaitas.

- Daugiausia dėmesio skirti valstybės pagalbos apibrėžties tikslinimui ir apskaitos metodų gerinimui.

- Aktyviau keistis informacija apie valstybės pagalbą ir tiesioginę paramą biudžetui, nustatyti jų poveikį konkurencijai.

- Parengti bendrą pagalbos pobūdžio ir jos suderinamumo su konkurencijos principais apibrėžtį.

6.11 Intelektinė ir pramoninė nuosavybė

Užtikrinti, kad laipsniškai būtų pasiektas ES apsaugos lygis ir sustiprinti veiksmingą šių nuostatų taikymą, kartu atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktų suderinimą su PPO sutartimi dėl intelektinės nuosavybės teisių apsaugos (TRIPS sutartis).

Konkretūs tikslai

- Maroko teisės aktų derinimas su ES teisės aktais[3]:
  - Nustatyti esamus skirtumus pramoninės nuosavybės teisių srityje (patentai, dizainas, prekių ženklai);
  - Parengti ir pradėti taikyti teisės aktus, kurie apimtų teisės aktų derinimą, visų pirma patentų, dizaino ir prekių ženklų srityje (plg. užmegztą bendradarbiavimą su Europos patentų tarnyba (EPT);
  - Išnagrinėti esamus skirtumus autorių teisių ir gretutinių teisių srityse ir parengti teisės aktus, kuriuose būtų numatyti šie reikalingi suderinimai.
- Stiprinti administracinius ir teisminius gebėjimus:
  - Stiprinti intelektinės nuosavybės teisių taikymą, nustatant veiksmingas atgrasomąsias ir represines priemones (teisingumas, muitinė);
  - Toliau siekti Maroko pramoninės ir komercinės nuosavybės biuro (OMPIC) vystymosi tikslų ir stiprinti juos iki 2015 m.;
  - Nustatyti mokymų, analizės ir IT bei informacijos sistemų tobulinimo poreikius ir rezultatus (OMPIC);
  - Analizuoti Maroko autorių teisių biuro (BMDA) poreikius ir administracinių gebėjimų stiprinimą;
  - Tęsti bendradarbiavimą su EPT ir ES Vidaus rinkos derinimo tarnyba (prekių ženklai ir dizainas) (VRDT);
- Koordinuoti kovą su klastojimu ir piratavimu, bendradarbiauti šioje srityje ir informuoti apie tai:
  - Dėti daugiau pastangų siekiant užtikrinti intelektinės nuosavybės teises, visų pirma stiprinant teisminę priežiūrą;
  - Toliau taikyti ir griežtinti priemones, skirtas kovai vietoje su padirbinėjimu ir piratavimu, stiprinant muitinių ir teisminių sistemų administracinius įgaliojimus ir gebėjimus;
  - Analizuoti ir vertinti padirbinėjimo ir piratavimo poveikį nacionalinei kūrybai ir inovacijoms;
  - Informuoti visuomenę apie intelektinės nuosavybės teisių svarbą šalies ekonomikos augimui;
  - Bendradarbiauti su privačiuoju sektoriumi ir kitomis svarbiomis institucijomis, pradėti vykdyti nuolatinę kovos su padirbinėjimu ir piratavimu veiklą

[3] Laipsniškas derinimas su 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo ir Reglamentu (EB) Nr. 1383/2003 dėl muitinės veiksmų.

(Nacionalinio pramoninės nuosavybės ir kovos su padirbinėjimu komiteto (CONPIAC) veiksmų planas, dialogas su asociacijomis ir kt.).

- Bendradarbiavimas ir derybos:
  - Užbaigti derybas su EPT dėl patvirtinimo susitarimo;
  - Tęsti ir stiprinti bendradarbiavimą su valstybių narių, kitų šalių ir OMPIC įstaigomis;
  - Bendradarbiauti taikant Kovos su klastojimu prekyboje susitarimą ir koordinuojant kovą su padirbinėjimu;
  - Toliau derinti Maroko teisės aktus su ES standartais, užbaigti prisijungimo prie konvencijų, nurodytų Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių įmonių chartijos nuostatų dėl inovacijų 39 straipsnyje, procesą.

Vienodinimas. Siekdamas šių tikslų Marokas atsižvelgs į galiojantį ES acquis, žr. II priedą.

6.12 Muitinės

Toliau stiprinti muitinės įstaigų gebėjimus ir derinti muitų teisės aktus su tarptautiniais ir ES standartais, toliau įgyvendinti muitinės priemones, kurios supaprastintų prekybą, kartu užtikrindamos tarptautinės tiekimo grandinės saugumą.

- Pradėti taikyti įgaliotųjų ekonominių operacijų vykdytojų abipusio pripažinimo tvarką:
  - Įvertinti įgaliotųjų ekonominių operacijų vykdytojų skyrimo tvarką ir statusą Maroke;
  - Stiprinti dialogą dėl įgaliotųjų ekonominių operacijų vykdytojų sistemos, remiantis atliktu Maroke taikomos procedūros ir statuso suteikimo vertinimu, rengiantis galimam abipusiam įgaliotųjų ekonominių operacijų vykdytojų pripažinimui.
- Tęsti veiklą, kurios tikslas – su kitomis pasienio įstaigomis suderintas valdymas (vieno langelio principas).
- Sudaryti Visos Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių preferencinių kilmės taisyklių regioninę konvenciją ir pradėti ją taikyti.
- Maroko įsitraukimas ir dalyvavimas preferencinių kilmės taisyklių, numatytų visos Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių regioninėje konvencijoje, išankstinėje peržiūroje.
- Kontrolės grandinės reforma:
  - Pagerinti *a priori* kontrolę: rengti seminarus, planuoti apsilankymus bandomuosiuose veiklos padaliniuose, teikti profesinę informaciją ir sudaryti duomenų apie transporto priemonių ir prekių judėjimą bazes;

– Pagerinti *a posteriori* kontrolės sistemą: taikyti geriausią praktiką ir naudoti technines priemones (taikomąsias kompiuterines programas);

– Dažnesnis kompiuterizuotos rizikos analizės naudojimas Maroko muitinėje ir keitimasis kompiuteriniais duomenimis apie prekybos operacijas (tarptautiniu mastu ryšius palaikančios muitinės).

- Plėtoti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę, visų pirma vykdant Etikos observatorijos veiklą, kad ši įstaiga atliktų veiksmingą vaidmenį remdamasi Pasaulio muitinių organizacijos (PMO) Arušos deklaracijos principais.

- Taikyti ir nuolat atnaujinti Kombinuotąją nomenklatūrą.

- Įtraukti Maroką į ES programą „Muitinė 2013 m.“ ir kitas būsimas programas, kuriose gali dalyvauti trečiosios šalys.

6.13 Įmonių politika

Marokas įsipareigoja įgyvendinti Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių įmonių chartiją (kuri tapo bendru Vidužemio jūros regiono valstybių, įskaitant Maroką, pamatiniu dokumentu), kad pagerėtų investicinė aplinka, būtų skatinamas verslumas, investicijos ir patekimas į rinką Europos ir Vidužemio jūros regione.

Gerinti konkurencingų įmonių vystymosi ir investicijų skatinimo aplinką ir sąlygas

- Gerinti verslo aplinką ir toliau taikyti Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių įmonių chartiją, atsižvelgiant į 2008 m. atlikto bendro 77 rodiklių, susijusių su 10 chartijos veiklos sričių[4], vertinimo išvadas. Daugiausia pastangų dėti siekiant pažangos šiose srityse:

  – Reguliavimo reforma ir administracinis supaprastinimas;

  – Galimybės gauti finansavimą,

  – Inovacijų politika;

  – Žmogiškasis kapitalas (verslumo ugdymas ir įgūdžių gerinimas).

- Skatinti ministerijų darbo koordinavimą ir visų viešojo ir privačiojo sektorių tarnautojų, užsiimančių įmonių plėtojimu ir inovacijų skatinimu, bendradarbiavimą.

- Remti Nacionalinio verslo aplinkos komiteto (CNEA) veiklą; šis komitetas prisidėjo, kad plėtojant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę būtų greičiau apibrėžtos ir įgyvendintos reformos, susijusios su verslo aplinka, visų pirma, administracinių procedūrų supaprastinimo ir skaidumo didinimo, verslo teisinės aplinkos modernizavimo ir geresnio prekybos ginčų sprendimo srityse.

[4] Įmonėms taikomų procedūrų paprastinimas, verslumo ugdymas, įgūdžių tobulinimas, geresnės sąlygos finansavimui gauti ir investicijoms palankios mokesčių sistemos, geresnės sąlygos patekti į rinką, inovacijos, tvirtos profesinės sąjungos, kokybiškos paramos įmonėms sistemos ir paslaugos, Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių tinklai ir partnerystė, aiški ir konkreti įmonėms teikiama informacija.

- Įsteigti regioninius verslo aplinkos komitetus.

- Taikant bendrus rodiklius, atlikti regioninius vertinimo ir lyginimo veiksmus ir tokiu būdu bendrai įvertinti visų šalių padarytą pažangą ir jos naudą įmonėms.

- Peržiūrėti Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių įmonių chartiją, siekiant labiau atsižvelgti į mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) poreikius, remiantis Smulkiojo verslo aktu Europai. Itin daug dėmesio skirti lyčių lygybei, įmonių socialinei atsakomybei ir aplinkos apsaugai.

- Gerinti investuotojams sudaromas sąlygas ir įtvirtinti vietos investicijas.

- Plėtoti pramonės, prekybos ir technologinę infrastruktūrą, visų pirma inovacijų zonas, ir skatinti kurti inovacijų grupes.

- Sudaryti palankias mokslinių tyrimų ir inovacijų plėtojimo sąlygas.

- Pagerinti galimybę naudotis pramoninės paskirties žemės sklypais, supaprastinant nekilnojamojo turto perdavimo ir statybos leidimų išdavimo procedūrą.

- Telkti vietos įmones, kad jos naudotųsi užsienio investicijomis siekiant paskatinti inovacijas ir šalies ekonomikos vystymąsi.

- Skatinti Maroko inovacijų centro (MIC) steigimą ir jo veiklą.

- Nustatyti naujos inovacijas diegiančios įmonės ir savarankiškai dirbančio verslininko statusus.

- Didinti paramą labai mažoms įmonėms, įgyvendinant nacionalinę šioms įmonėms skirtą strategiją.

- Tobulinti teismines įmonių (įskaitant MVĮ) teisių gynimo priemones, plėtojant alternatyvius konfliktų sprendimo būdus (tarpininkavimą ir arbitražą).

- Gerinti komercinių teismų priimamų sprendimų kokybę ir trumpinti bylų nagrinėjimo trukmę.

- Stiprinti bendradarbiavimą su Vidužemio jūros regiono partneriais piratavimo ir padirbinėjimo srityje, visų pirma keičiantis informacija ir patirtimi šioje srityje.

- Nacionalinė mažųjų ir vidutinių įmonių skatinimo agentūra (ANPME) turi įsteigti Maroko MVĮ observatoriją (įmonių aplinkos pažinimo, analizės ir kontrolės priemonę) ir užtikrinti jos veiklos pradžią.

6.14 Bendradarbiavimas pramonės srityje

Didinti mokslinių tyrimų kapitalo patrauklumą

- Remti technologijų perdavimą ir pramonės partnerystę.

- Remiant mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą perspektyviuose Maroko sektoriuose, steigti naujų įmonių ir verslo inkubatorių zoną.

- Skatinti porinius projektus ir partnerystę su Europos įmonių grupėmis;

- Aktyviau keistis patirtimi ir geriausia praktika mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir pramonės inovacijų srityje, pirmiausia, kiek tai susiję su grupių, technologijų platformų arba technologijų parkų (pvz., inovacijų zonų) kūrimu.

- Įgyvendinant nacionalinę atsinaujinančiųjų energijos išteklių strategiją, plėtoti partnerystę remiant su atsinaujinančiaisiais energijos ištekliais susijusios pramonės veiklos kūrimą ir plėtojimą.

Tęsti dialogą apie tekstilės / drabužių sektoriaus ateitį

- Nacionalinė administracija, pramonės asociacijos, įmonės, mokslinių tyrimų centrai ir kiti socialiniai partneriai, susiję su tekstilės ir drabužių pramone Viduržemio jūros regione, turi toliau aktyviai keistis gerąja praktika.

- Plėtoti diskusijas ne tik apie sunkumus, su kuriais susiduriama tekstilės ir drabužių sektoriuje, bet ir apie galimas ateities gaires ir konkrečius sektoriaus atnaujinimo ir tekstilės bei drabužių pramonės konkurencingumo Europoje ir Viduržemio jūros regione didinimo veiksmus.

Skatinti dialogą apie pramonės sektorius

- Stiprinti keitimąsi gerąja patirtimi ir įvairių nacionalinių pramonės srities partnerių diskusijas ne tik apie sunkumus, su kuriais susiduriama tekstilės ir drabužių sektoriuje, bet ir apie galimas ateities gaires ir konkrečius nacionalinės pramonės struktūros modernizavimo ir Maroko pramonės konkurencingumo didinimo veiksmus.

- Stiprinti dialogą daugelyje sektorių ir (arba) sričių, susijusių su pramonės politika: MVĮ politikos, turizmo, kosmoso, žaliavų, standartizavimo ir susitarimų dėl pramonės produktų atitikties vertinimo ir pripažinimo.

Skatinti tvarų įmonių vystymąsi

- Remti technologijų perdavimą, gerą valdymo ir racionalizavimo praktiką, kompetencijos mainus tvaraus vystymosi srityje, siekiant paremti Maroko įmonių vystymosi pastangas

Įgyvendinti regionines darbo programas, susijusias su Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių bendradarbiavimu pramonės srityje, kartu su Maroku užtikrinti jų įgyvendinimo kontrolę

- Regiono lygmeniu dalyvauti plėtojant Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių bendradarbiavimą pramonės srityje.

6.15 Vartotojų apsauga

- Toliau derinti Maroko teisės aktus su ES *acquis* ir baigti kurti nacionalinę vartotojų apsaugos srities teisės aktų sistemą.

- Stiprinti administracinius gebėjimus veiksmingai ir praktiškai taikyti vartotojų apsaugos politiką, visų pirma, Aukščiausiosios vartotojų tarybos ir Maroko vartotojų centro gebėjimus.

- Marokas turi toliau remti nepriklausomas Maroko vartotojų apsaugos asociacijas ir sukurti fondą, iš kurio būtų finansuojami Maroko vartotojų asociacijų siūlomi projektai.

- Įsteigti Maroko vartotojų centrą.

6.16 Socialinės apsaugos sistemos darbuotojai ir koordinavimas

Visiškai įgyvendinti įsipareigojimus, kurie buvo prisiimti pagal Asociacijos susitarimo nuostatas socialinės apsaugos sistemos darbuotojų ir koordinavimo srityse

- Remiantis galiojančiais teisės aktais koordinuoti socialinės apsaugos sistemas.

- Kontroliuoti, kad Maroko ir teisėtai įdarbintiems ES piliečiams būtų visiškai taikomos vienodos darbo, užmokesčio ir atleidimo iš darbo sąlygos.

- Užtikrinti, kad darbuotojams ir jų šeimų nariams socialinės apsaugos srityje būtų visiškai taikoma nediskriminavimo sąlyga.

6.17 Statistika

Užbaigti Maroko standartų derinimą su ES ir tarptautiniais standartais

- Patvirtinti ir įgyvendinti statistikos įstatymo projektus ir toliau įgyvendinti 2013–2017 m. veiksmų planą.

- Toliau derinti statistinius duomenis ir metodus, siekiant užtikrinti, kad statistika atitiktų Europos gerąją praktiką.

- Kiekybiniu ir kokybiniu požiūriu toliau tobulinti ir plėtoti nacionalinę statistikos sistemą.

- Įsteigti prekybos, pramonės ir naujų technologijų observatoriją ir inovacijų observatoriją.

- Maroko valiutos keitimo biuro bendradarbiavimas su ES įstaigomis, atsakingomis už mokėjimų balanso statistikos rengimą.

7. TRANSPORTAS, ENERGETIKA, APLINKA, INFORMACINĖ VISUOMENĖ, MOKSLINIAI TYRIMAI IR PLĖTRA

7.1 Transportas ir infrastruktūra

7.1.1 Plėtoti infrastruktūros tinklus (kelius, greitkelius, oro uostus, uostus ir prisijungimą prie transeuropinių tinklų)

Įgyvendinti nacionalinę transporto ir infrastruktūros politiką, remiantis toliau nurodytomis gairėmis kuriant kokybiško, našaus, konkurencingo ir tvaraus transporto sistemą

- Stiprinti transporto infrastruktūros plėtojimo ir priežiūros ir jos prijungimo prie regioninių tinklų, visų pirma prie transeuropinio transporto tinklo, politiką ir pabrėžti jos svarbą, skatinti privačias investicijas į šį sektorių.

- Plėtoti Maroko ekonomikos logistinį konkurencingumą, visų pirma steigiant logistikos zonas, remiant ekonominių operacijų vykdytojus ir žmogiškuosius išteklius ir optimizuojant prekių srautus.

- Skatinti judumą ir tvarų transportą, kuriant našias, aplinką tausojančias ir prekių bei asmenų saugumą užtikrinančias transporto sistemas.

- Skatinti įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą su ES ir tarptautiniais transporto srities standartais.

- Kurti nacionalinę sistemą, siekiant parengti Tvarios miesto plėtros planus, skirtus keleiviams ir kroviniams pagrindiniuose miestuose, ir kontroliuoti šių planų įgyvendinimą.

Regioninis aspektas

- Toliau prisidėti kuriant transporto infrastruktūros Vidužemio jūros regione planus, pirmiausia būsimą Vidužemio jūros regiono transporto tinklą, ir nustatant jo įgyvendinimo priemones, taip pat gerinant prisijungimą prie transeuropinio transporto tinklo.

- Toliau dalyvauti Vidužemio jūros regione plėtojant palydovines patikslinimo sistemas, globalias navigacijos sistemas, šios technologijos taikomąsias sistemas ir dalyvauti naujame regioniniame palydovinės navigacijos projekte „Euromed GNSS II“.

- Imtis reikiamų supaprastinimo priemonių, kad, atsižvelgiant į Vidužemio jūros regiono transporto veiksmų planą (PART), transporto tinklas veiktų geriau ir pagerėtų transporto tarp Maroko, regioninių partnerių ir ES srautas.

7.1.2 Kelių transportas ir kelių eismo sauga

Kelių transporto ir kelių eismo saugos sektoriuje įgyvendinti atrinktas priemones ir reformas

- Išnagrinėti galimybę Maroke taikyti susitarimą „Interbus“, siekiant suderinti tarptautinio keleivių vežimo kelių transporto priemonėmis praktiką ir taisykles su ES normomis ir užtikrinti jų taikymą tarp Maroko ir ES šalių.

- Išplėtoti integruotą įvairiarūšę viešojo transporto sistemą.

- Skatinti taikyti ES ir tarptautinius kelių eismo saugumo standartus.

- Įdiegti sertifikatų sistemą, taikomą ir keleivių, ir prekių vežėjams, kad būtų užtikrintos vienodos sąlygos prekių sektoriuje ir skatinamas viešasis keleivių transportas.

- Stiprinti įstaigų gebėjimus taikyti socialinės teisės standartus ir techninius reikalavimus laikantis tarptautinių konvencijų ir ES standartų, kurie nustatyti pavojingųjų krovinių vežimo, intelektinių transporto sistemų diegimo ir vairavimo bei poilsio laikotarpių srityse.

7.1.3 Geležinkelių transportas

Įgyvendinti atrinktas priemones ir reformas geležinkelių transporto sektoriuje

- Skatinti Maroko ir Europos geležinkelių tinklų sąveiką

- Bendradarbiauti diegiant Europos geležinkelių eismo valdymo sistemą (ERTMS), kad būtų pasiektos tarptautinės šios srities normos ir pagerėtų traukinių judėjimo saugumas.

Regioninis aspektas

- Išnagrinėti regioninio bendradarbiavimo naudą skatinant sausumos transporto (kelių, geležinkelių ir miesto) veiksmingumą, saugumą ir paslaugų sąveiką.

- Tęsti įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą su ES ir tarptautiniais standartais regioniniu mastu.

7.1.4 Oro transportas

Įgyvendinti atrinktas priemones ir reformas aviacijos sektoriuje

- Toliau įgyvendinti dabartinę nacionalinės aviacijos politiką ir patobulinti aviacijos srities teisės aktus, priimant įstatymo dėl civilinės aviacijos kodekso projektą.

- Užtikrinti visų 2006 m. Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių oro susisiekimo susitarimo nuostatų įgyvendinimą, visų pirma siekiant užtikrinti susitarime nustatytą teisinių nuostatų derinimą.

- Glaudžiai bendradarbiauti aviacijos saugos srityje, pirmiausia įgyvendinant saugos įrangos plėtojimo programą, kuri apima radaro aprėpties didinimą ir automatizuotos skrydžių valdymo kontrolės sistemos rezultatų gerinimą.

- Atsižvelgiant į 2006 m. Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių oro susisiekimo susitarime numatytą teisinių nuostatų vienodinimo procesą, išnagrinėti Maroko galimybes dalyvauti Bendro Europos dangaus iniciatyvoje. To siekiant bus išnagrinėta Maroko galimybė netrukus dalyvauti Bendro dangaus komitete.

- Tęsti bendradarbiavimą skrydžių valdymo srityje.

- Tęsti laipsnišką Maroko dalyvavimą Europos oro transporto bendrovių įvertinimo programoje (SAFA), atsižvelgiant į 2011 m. kovo 23 d. su Europos aviacijos saugos agentūra (AESA) pasirašytą darbinį susitarimą.

- Pradėti konsultacijas su ES siekiant sudaryti susitarimus, kuriais būtų supaprastintos galimybės pasinaudoti įranga, skirta sugedusiems orlaiviams pašalinti iš Maroko tarptautinių oro uostų.

- Pradėti konsultacijas su ES siekiant nustatyti procedūrą, kurią taikant orlaivių gelbėjimo ir gaisrų gesinimo srities darbuotojų pasirengimas atitiktų tarptautinius ir (arba) Europos standartus, visų pirma kalbant apie gelbėjimo ir gaisrų gesinimo įrangos pasirinkimą ir įsigijimą, šių darbuotojų mokymus, kvalifikaciją ir (arba) jos patvirtinimą.

Regioninis aspektas

- Tęsti įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą su ES ir tarptautiniais standartais regioniniu mastu.

- Dalyvaujant regioniniame projekte „Euromed Aviation“ tęsti bendradarbiavimą su ES ir Vidužemio jūros regiono partneriais.

- Toliau bendradarbiauti ir teikti paramą, dalyvaujant Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) Vidužemio jūros regiono šalių aviacijos saugumo padalinio veikloje.

7.1.5 Jūrų transportas

Įgyvendinti atrinktas priemones ir reformas jūrų sektoriuje

- Plėtoti bendradarbiavimą su ES, siekiant suderinti Maroko jūrų saugumo politiką su ES politika.

- Palaikyti dialogą, susijusį su uostų infrastruktūros plėtojimu, geresne uostų paslaugų kokybe, uostų procedūrų suvienodinimu, jūrų teritorijos valdymu ir planavimu, jūrų ir uostų sauga ir saugumu, jūrų transporto paslaugų tarp ES ir Maroko teikimo gerinimu (pirmiausia jūrų greitkeliais).

- Taikyti veiksmingas jūrų saugumo priemones, įdiegiant valstybės kontrolės sistemas uostuose ir laivuose, ir sustiprinti laivybos administracijos institucijų gebėjimus, kad jos galėtų prisiimti atsakomybę jūrų saugos, saugumo ir taršos prevencijos bei kontrolės srityse.

- Taikyti Tarptautinės jūrų organizacijos (TJO) tarptautines konvencijas ir Jūrų aplinkos apsaugos komiteto rezoliucijas.

- Užtikrinti, kad uostuose, kurie laikomi jūrų greitkelių uostais, taikomos administracinės procedūros būtų greitos, veiksmingos ir nebrangios (procedūros ir administracinis patikrinimų koordinavimas) ir būtų teikiamos aukštos kokybės paslaugos (uostų infrastruktūra, uostuose teikiamos paslaugos, laivybos ir įvairiarūšio transporto paslaugos).

- Atnaujinti dialogą su Komisija, siekiant parengti bendradarbiavimo planą, visų pirma susijusį su gebėjimų stiprinimu, taršos prevencija ir kova su ja Vidužemio jūroje, rengiantis Maroko dalyvavimui Europos jūrų saugumo agentūros (EMSA) veikloje.

Regioninis aspektas

- Toliau bendradarbiauti regiono mastu jūrų politikos, uostų ir trumpųjų nuotolių laivybos srityse.

- Tęsti bendradarbiavimą su ES ir Vidužemio jūros regiono partneriais Tarptautinėje jūrų organizacijoje ir toliau dalyvauti regioniniuose „Euromed“ projektuose, susijusiuose su jūrų sauga ir saugumu (SAFEMED) ir su jūrų greitkeliais (MEDAMOS).

7.1.6 Tiekimo grandinė

Įgyvendinti atrinktas priemones ir reformas logistikos sektoriuje

- Toliau įgyvendinti naująją nacionalinę Maroko logistikos konkurencingumo plėtojimo strategiją.

- Užmegzti dialogą tiekimo grandinės srityje, kurio tikslas – įtraukti Maroką į veiksmus, kuriuos ES pradėjo įgyvendinti 2007 m., siekdama tobulinti tiekimo grandinę ir gerinti jos saugumą.

7.1.7 Transporto srities profesijos

- Pradėti konsultacijas su ES siekiant nustatyti transporto srities darbuotojų, visų pirma laivybos ir skrydžių personalo, profesinių licencijų abipusio pripažinimo sąlygas.

Vienodinimas. *Siekdamas šių tikslų Marokas, padedamas ES, teisinių nuostatų vienodinimo srityje atsižvelgs į europinius kelių, geležinkelių, oro ir jūrų transporto ir uostų sektoriaus standartus.*

7.2 Energetika

Stiprinti dialogą energetikos klausimais ir šios srities politikos bei institucinės ir teisės aktų sistemos vienodinimą, siekiant Maroko energijos rinką laipsniškai integruoti į ES energijos rinką, visų pirma atsižvelgiant į aplinkos klausimus

- Įgyvendinti energetikos strategijas, derinamas su ES strategijomis ir paremtas tiekimo saugumo, konkurencingumo ir tvarios energijos tikslais.

- Toliau rengti ir įgyvendinti anglies dioksido kiekio mažinimu grindžiamas vystymosi strategijas.

- Vidutiniu ir ilgalaikiu laikotarpiu (2020–2030 m.) įgyvendinti Maroko energetikos strategiją ir Nacionalinį prioritetinių veiksmų planą.

- Aktyviau palaikyti dialogą energetikos srityje, užmegztą įgyvendinant Asociacijos susitarimą.

- Sukurti ir įgyvendinti viziją iki 2020 m., kurios tikslas – sustiprinti institucijas, visų pirma Energetikos ir kalnakasybos ministeriją, įskaitant jos regioninę veiklą.

- Sustiprinti stebėjimo ir strateginės priežiūros sistemą, siekiant geriau numatyti ir planuoti energetikos srities veiksmus, įskaitant energetikos statistinius duomenis, pirmiausia keičiantis informacija ir patirtimi ir stiprinant kompetenciją, kad būtų laikomasi europinių standartų.

- Keistis kompetencija ir patirtimi, siekiant kuo labiau ir greičiau suvienodinti politiką su ES *acquis*, pirmiausia dujų ir elektros energijos srityje, praktikos ir teisės aktų, institucinės, organizacinės, techninės ir reguliavimo sistemų, susijusių su energetikos sektoriumi, srityse.

- Energijos šaltinių įvairinimas:

  – Bendradarbiauti sudarant sąlygas, reikalingas gamtinių dujų naudojimui skatinti (įstatymai ir kiti teisės aktai, techninės ir paramos priemonės);

  – Bendradarbiauti siekiant plėtoti alternatyvius energijos išteklius (moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra skalūnų alyvos ir skalūnų dujų srityse).

- Parengti nacionalinį energetikos reguliavimo planą, pirmiausia elektros energijos ir gamtinių dujų srityse, kuris laipsniškai būtų derinamas su ES elektros energijos ir dujų direktyvomis. Tam rengiantis patvirtinti elektros energijos ir dujų kodeksus bei jų taikymo taisykles.

- Tęsti reformas elektros energijos ir dujų srityse, siekiant pagerinti šių sektorių našumą ir jų laipsnišką liberalizavimą, atsižvelgiant į ES *acquis*.

Regioninio bendradarbiavimo energetikos srityje stiprinimas

- Stiprinti Maroko vaidmenį regioniniame bendradarbiavime energetikos srityje, pirmiausia rengiantis įgyvendinti Vidužemio jūros regiono saulės energijos planą, laikantis pagal ES ir Vidužemio jūros regiono valstybių partnerystę energetikos srityje įgyvendinamo 2008–2013 m. prioritetinio veiksmų plano ir atsižvelgiant į Vidužemio jūros regiono valstybių sąjungos tikslus.

- Tęsti bendradarbiavimą įgyvendinant regionines iniciatyvas ir projektus.

- Sutvirtinti ir sustiprinti Maroke esančias jungtis ir tranzito infrastruktūras, siekiant sujungti Vidužemio jūros regiono pietų ir šiaurės elektros energijos ir dujų tinklus.

- Laipsniškai integruoti Maroko, Alžyro ir Tuniso elektros energijos rinkas.

- Sustiprinti Maroko energetikos produktų regioninių saugyklų pajėgumus.

- Supaprastinti energetikos infrastruktūros finansavimą: laipsniškai derinti Maroko sistemą su ES praktika, visų pirma energetikos produktų saugojimo srityje.

Bendradarbiavimas branduolinės saugos srityje

- Bendradarbiauti sudarant sąlygas, reikalingas galimai civilinės branduolinės energijos gamybos programai parengti: keistis informacija ir patirtimi, parengti branduolinės saugos ir radiacinės saugos nuostatas.

- Keistis kompetencija ir patirtimi, siekiant nustatyti teisinių nuostatų sistemą, labiau atitinkančią ES taisykles ir praktiką, pirmiausia siekiant užtikrinti aukštesnį branduolinės saugos lygį ir tinkamą apsaugą nuo jonizuojančiosios spinduliuotės.

- Bendradarbiauti siekiant Maroke įsteigti nepriklausomą nacionalinę branduolinės saugos ir radiacinės saugos agentūrą.

Skatinti efektyvų energijos vartojimą

- Tęsti efektyvaus energijos vartojimo veiksmus, įgyvendinamus pagal Nacionalinę prioritetinių veiksmų programą, visų pirma pramonės, gyvenamojo būsto, viešųjų pastatų, transporto ir turizmo srityse.

- Stiprinti institucinę ir organizacinę sistemą, ypač Atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtojimo ir efektyvaus energijos vartojimo agentūrą.

- Įgyvendinti ES taisykles atitinkančias reguliavimo priemones, reikalingas iniciatyvas, naujoviškas finansavimo priemones (trečiųjų šalių investicijos, švarios plėtros mechanizmas ir kt.), švietimo, informavimo ir komunikacijos veiksmus.

- Dalyvauti ES „Pažangios energetikos“ programoje.

Dažniau naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius

- Pasiekti nacionalinius atsinaujinančiųjų energijos išteklių tikslus ir įgyvendinti Maroko saulės energijos planą ir Maroko vėjo energijos projektą.

- Tęsti plataus masto ir nedidelės apimties atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtojimo veiksmus (saulės energijos vandens šildytuvai, prie tinklo prijungta ir neprijungta fotovoltinė energija, biomasė ir kt.), toliau eksportuoti ekologišką elektros energiją, be to, taikyti naujoviškas finansavimo iniciatyvas ir priemones.

- Stiprinti institucinę ir organizacinę sistemą, parengti ir įgyvendinti šių sričių veiksmų planus, atitinkančius ES taisykles.

- Plėtoti nacionalinį biomasės potencialą.

- Bendradarbiauti mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų srityje, remiant tvarų vystymąsi.

- Įsteigti mokslinių turimų ir technologinės plėtros centrus ir institutus, kurie veiktų tvarios energetikos technologijų kūrimo, efektyvaus energijos vartojimo ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių srityse (nustatyti mokslinių tyrimų kryptis, įsteigti mokslinių tyrimų skyrius, stiprinti kompetenciją).

- Papildyti nuo Energetikos ministerijos priklausomų mokymo institucijų pirmiau minėtų sričių studijų programą.

- Sukurti pavyzdinius centrus ir technopolius, kurių veikloje dalyvautų inovacijas taikančios įmonės, mokslinių tyrimų centrai ir mokymo įstaigos, visų pirma atsinaujinančiųjų energijos išteklių, efektyvaus energijos vartojimo ir jūros vandens gėlinimo naudojant saulės energiją srityse.

- Nacionaliniu mastu taikyti technologijas ir naudoti medžiagas, prisidedančias prie efektyvaus energijos vartojimo ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtojimo, visų pirma steigiant pramonės sektorių filialus ir įgyvendinant mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programas.

Stiprinti energetikos įrenginių saugą ir kontrolę

- Stiprinti energetikos įrenginių ir įrangos, techninės kontrolės ir rizikos prevencijos šiuose įrenginiuose sistemos saugą ir saugumą.

- Keistis patirtimi ir žiniomis, siekiant sustiprinti Energetikos ministerijos energijos laboratorijos veiklą, ypač angliavandenilių kokybės kontrolės srityje.

- Keistis patirtimi ir žiniomis, siekiant gauti Energetikos ministerijos energijos laboratorijos akreditavimą.

- Bendradarbiauti įgyvendinant prevencijos ir rizikos valdymo strategiją energetikos ir kasyklų sektoriuose ir sprogmenų bei slėgimo įrenginių srityse.

7.3 Kasyklos

Stiprinti bendradarbiavimą ir partnerystę kasybos vystymo srityje

- Stiprinti pajėgumus kasybos reguliavimo, smulkaus masto kasybos plėtojimo, kasyklų eksploatacijos ir kasybos žvalgymo, kasyklų ir geologinio paveldo valdymo, geologinės infrastruktūros plėtojimo ir geografinių informacinių sistemų srityse.

- Saugoti aplinką, nutraukus kasyklų veiklą atkurti kasybos vietovių aplinką ir keisti veiklos pobūdį šiose vietovėse.

- Nustatyti ir plėtoti informacijos sistemą, susijusią su kasyklų ir naftos išgavimo vietų paveldu ir statistiniais kasybos duomenimis.

- Organizuoti ir vystyti mineralų pavyzdžių ir iškasenų sektorių.

7.4 Aplinka ir vanduo

Skatinti gerą aplinkos valdymą, įskaitant glaudesnį derinimą su ES teisės aktais ir politika

Sustiprinti administracines struktūras ir strateginį planavimą

- Stiprinti ir užbaigti Maroko institucijų, atsakingų už aplinkos apsaugą, taršos kontrolę ir vandens valdymą centriniu, regioniniu ir vietos lygmeniu steigimą, įskaitant tvirtesnį įvairių suinteresuotųjų šalių koordinavimą ir jų derybas.

- Remiantis ES patirtimi stiprinti strateginio planavimo, įskaitant finansines strategijas, gebėjimus.

- Sukurti inspektorių, atsakingų už aplinkos apsaugos įstatymų laikymosi kontrolę Maroke, grupes ir užtikrinti, kad jie galėtų pradėti veiklą.

- Taikyti rinkos priemones (pvz., aplinkos mokesčius) ir pradėti taikyti principą „teršėjas moka“, įskaitant atsakomybės už aplinkos apsaugą sistemos sukūrimą.

Poveikio aplinkai vertinimas

- Stiprinti poveikio aplinkai vertinimo sistemą, įskaitant nacionalinį ir regioninius poveikio vertinimo komitetus ir visuomenės apklausų komisijas, derinant su ES teisės aktais.

- Stiprinti strateginio aplinkos planų ir programų vertinimo sistemą.

Remti pilietinės visuomenės organizacijas ir visuomenės dalyvavimą

- Remti pilietinės visuomenės organizacijas ir siekti aktyvesnio visuomenės dalyvavimo aplinkos srityje, remiantis ES patirtimi ir gerąja praktika.

Informacijos prieinamumas ir galimybė su ja susipažinti

- Stiprinti Maroko informacijos apie aplinkos apsaugą rinkimo ir tvarkymo sistemą, remiantis ES patirtimi ir gerąja praktika.

- Suteikti daugiau galimybių visuomenei susipažinti su informacija apie aplinkos apsaugą ir priimti įstatymą dėl visuomenės galimybių susipažinti su aplinkos apsaugos informacija ir dėl sprendimų priėmimo aplinkos apsaugos srityje.

Komunikacija ir informacijos sklaida

- Plėtoti ir įgyvendinti komunikacijos strategijas aplinkos apsaugos srityje.

- Nuolat rengti ir skelbti nacionalines arba regionines ataskaitas apie aplinkos apsaugos padėtį.

Remti aplinkos apsaugos sektorius ir šios srities teisės aktų bei politikos derinimą ir vienodinimą su ES teisės aktais ir politika

Oro kokybė

- Skatinti geresnį oro kokybės valdymą (ribinės vertės, pavojaus slenksčiai, zonų ir aglomeracijų nustatymas ir klasifikavimas, oro kokybės kontrolės ir vertinimo sistemos nustatymas), siekiant pagerinti visuomenės sveikatą ir aplinkos kokybę, remiantis pagrindiniais ES teisės aktais.

- Parengti ir įgyvendinti kovos su oro tarša, įskaitant tarpvalstybinę taršą, veiksmų planus.

Jūrų aplinkos apsauga

- Skatinti jūrų aplinkos apsaugą, įskaitant jūrų ekosistemų išsaugojimą.
- Priimti teisės aktus integruoto pakrančių zonų valdymo srityje.

Atliekų tvarkymas

- Įgyvendinti nacionalinę atliekų tvarkymo strategiją.
- Remti integruoto atliekų apdorojimo įrenginių tinklo, įskaitant pramonės atliekų apdorojimo centrus, kūrimą.
- Pradėti taikyti leidimų išdavimo atliekų apdorojimo įrenginiams ir jų registravimo sistemą, taip pat šių įrenginių tikrinimo ir kontrolės sistemą, remiantis ES teisės aktų principais, ir profesionalizuoti neoficialų sektorių.

Gamtos apsauga

- Remiantis ES principais ir gerąja praktika, toliau diegti saugomų teritorijų sistemą.
- Toliau įgyvendinti miško ekosistemų apsaugos ir atkūrimo strategiją, stabdyti miškų kirtimą ir tęsti miškų atkūrimo veiklą remiantis Pagrindiniu miškų atkūrimo planu. Tęsti jau įgyvendinamą pasirengimo miškų sertifikavimui veiklą (Miškų valdymo taryba / SFC).
- Biologinės įvairovės srityje gerinti mokslines žinias apie nacionalinę biologinę įvairovę (rūšys, ekosistemos, taksonomijos problemos).
- Atkurti pažeistas ekosistemas ir priimti priemones, kuriomis, bendradarbiaujant su vietos gyventojais, būtų skatinamas nykstančių rūšių atkūrimas.
- Įgyvendinti nacionalinius prekybos laukinėmis rūšimis teisės aktus, siekiant laikytis Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijoje nustatytų įsipareigojimų.

Pramonės tarša ir pramonės keliami pavojai

- Remiantis Europos standartais ir gerąja praktika, įgyvendinti integruotą taršos iš didelių pramonės įrenginių prevencijos ir mažinimo sistemą.
- Remiantis Europos standartais ir gerąja praktika, įgyvendinti didelių, su pavojingomis medžiagomis susijusių avarijų pavojaus kontrolės sistemą.

Cheminės medžiagos

- Remiantis ES teisės aktais ir gerąja praktika, nustatyti cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų standartus.
- Patvirtinti strategiją, susijusią su laipsnišku žmonių sveikatai ir aplinkai pavojingiausių cheminių medžiagų pakeitimu.

Dykumėjimas, įskaitant dirvožemio apsaugos veiksmus

- Įgyvendinti kovos su dykumėjimu ir dirvožemio apsaugos plano veiksmus.

Leidimų išdavimo, kontrolės ir patikrinimų gebėjimai

- Stiprinti administracinius Maroko institucijų, atsakingų už aplinkos apsaugą ir vandens valdymą, gebėjimus išduoti ir kontroliuoti leidimus bei atlikti patikrinimus.

Aplinkos aspektų integravimas

- Skatinti tolesnį aplinkos aspektų integravimą į kitus sektorius (vandens, miškų, žemės ūkio, švietimo, energetikos, transporto, žuvininkystės, pramonės ir mokslinių tyrimų).

Stiprinti regioninį ir tarptautinį bendradarbiavimą aplinkos srityje

Tarptautinis bendradarbiavimas

- Aktyviau įgyvendinti aplinkos srities tarptautines konvencijas ir protokolus, kurių šalis yra Marokas, ir siekti ratifikuoti papildomas aplinkos srities konvencijas ir protokolus, priklausančius ES teisinei sistemai.

Regioninis bendradarbiavimas

- Glaudžiau bendradarbiauti pagal Vidužemio jūros aplinkos ir pakrančių zonos apsaugos konvenciją (Barselonos konvenciją) ir jos protokolus.

- Toliau bendradarbiauti pagal iniciatyvą „Horizontas 2020“.

- Stiprinti bendradarbiavimą su Europos aplinkos agentūra, jai atliekant regionines užduotis, įskaitant bendrų aplinkos apsaugos informacinių sistemų srityje.

Vienodinimas. *Kad įgyvendintų šias reformas, teisinių nuostatų vienodinimo srityje Marokas, padedamas ES, laipsniškai atsižvelgs į svarbius europinius standartus gero aplinkos valdymo, oro kokybės, atliekų tvarkymo, vandens išteklių valdymo ir jūros aplinkos apsaugos, gamtos apsaugos, pramoninės taršos ir cheminių medžiagų srityse*.

Klimato kaita

- Tęsti ir užbaigti Maroko institucijų, atsakingų už klimato problemas, steigimą.

- Įgyvendinti Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją, nustatyti ir įgyvendinti klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos strategijas ir planus.

- Parengti šiltnamio efektą sukeliančių dujų inventorius.

- Bendradarbiauti plėtojant ir įgyvendinant sistemą, kuri bus taikoma po 2012 m. klimato kaitos srityje.

- Bendradarbiauti klimato kainos švelninimo ir prisitaikymo prie jos srityje.

- Bendradarbiauti įgyvendinant Kankūno ir Durbano susitarimus.

- Remti anglies dioksido kiekio mažinimu grindžiamą vystymosi strategiją, prisidedančią prie ekologiškos ekonomikos plėtojimo.

- Skatinti nacionaliniu lygiu tinkamus švelninimo veiksmus (NAMAs), apimančius sektorinį kreditų mechanizmą.

- Skatinti, kad priimant sprendimus būtų atsižvelgiama į klimato kaitą.

- Pradėti veiklą rengiantis taikyti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų prekybos sistemą.

- Įtraukti klimato kaitos prioritetus į žemės ūkio sektorių: didinti vaismedžių plantacijų skaičių, naudoti atrinktą ir klimatui tinkamų veislių sėklą, kuo plačiau taikyti vandens surinkimo ir optimaliausio drėkinimo technologijas, skelbti žemės ūkio mokslinių tyrimų rezultatus, kad juos būtų galima naudoti žemės ūkio plėtrai.

Vanduo

Įgyvendinti nacionalinę vandens strategiją, siekiant įtvirtinti pasiektus rezultatus ir užtikrinti integruotą vandens išteklių valdymą

- Remti vandens poreikių valdymą ir vandens vertės didinimą:

  – Taupyti drėkinimui skirtą vandenį, visur pereinant prie vietinių drėkinimo sistemų taikymo ir veiksmingiau naudojant vandenį žemės ūkyje;

  – Remiantis ES principais ir teisės aktais, įgyvendinti nuotekų, skirtų naudoti žemės ūkyje, valymo sistemą;

  – Taupyti geriamąjį vandenį ir pramonės bei turizmo sektoriuose naudojamą vandenį.

- Skatinti vandens išteklių, aplinkos ir pažeidžiamų vietovių tausojimą ir saugojimą:

  – Saugoti vandens išteklių kokybę ir kovoti su tarša;

  – Taikyti gyvenviečių arba pramonės įmonių išpilamų nuotekų kokybės gerinimo sistemą;

  – Saugoti vandeninguosius sluoksnius, vandens baseinus, oazes ir drėgnas vietoves;

  – Remiantis ES principais ir teisės aktais, taikyti vandens, įskaitant maudyklų vandenį, kokybės gerinimo sistemą.

- Mažinti gamtinių pavojų riziką, susijusią su vandeniu ir prisitaikymu prie klimato kaitos:

  – Gerinti asmenų ir turto apsaugą nuo potvynių ir kovoti su sausros padariniais, įgyvendinant sausros valdymo planus upių baseinuose;

– Baigti įgyvendinti Nacionaliniame apsaugos nuo potvynių plane numatytus veiksmus;

– Gerinti prevenciją, pirmiausia plėtojant informacijos apie potvynius sistemas ir gelbėjimo planus.

- Tęsti teisės aktų ir institucines reformas, užbaigiant įgyvendinti Įstatymo Nr. 10-95 nuostatas (įtraukti įstatyme nenumatytus aspektus, kaip antai vandens taupymą ir išvalytų nuotekų pakartotinį naudojimą).

- Modernizuoti informacines sistemas ir stiprinti pajėgumus bei gerinti įgūdžius:

  – Modernizuoti administraciją, atnaujinti ir sustiprinti vandens ir baseino įstaigų valdymą;

  – Remiantis ES patirtimi ir gerąja praktika, sustiprinti ir modernizuoti informacijos apie vandenį Maroke rinkimo ir tvarkymo sistemą, sukuriant nacionalinę vandens informacinę sistemą;

  – Sustiprinti Maroko institucijų, atsakingų už vandens valdymą, administracinius gebėjimus vandens politikos, leidimų išdavimo, kontrolės ir patikrinimų srityse, kartu vienodinant šios srities teisės aktus su ES teisės aktais;

  – Plėtoti ir įgyvendinti komunikacijos ir informacijos sklaidos strategijas vandens srityje;

  – Remiantis ES patirtimi stiprinti strateginio planavimo, įskaitant finansines strategijas, gebėjimus.

- Valdyti ir vystyti vandens išteklius:

  – Skatinti ir vystyti netradicinius vandens išteklius, kaip antai jūros vandens nudruskinimą, sūroko vandens demineralizavimą, išvalytų nuotekų pakartotinį naudojimą ir lietaus vandens surinkimą.

7.5 Informacinė visuomenė

- Nagrinėti ES ir Maroko tvirtesnio bendradarbiavimo galimybes informacinės visuomenės srityje, visų pirma plėtojant strategijos „Maroc Numéric“ ir Europos skaitmeninės darbotvarkės sąveiką.

- Toliau plėtoti ir įgyvendinti visapusišką reguliavimo sistemą, susijusią su elektroniniais ryšiais, kuri visų pirma apima leidimus, prieigą prie tinklų ir paslaugų bei jų sujungimą, universaliąsias paslaugas ir šių paslaugų gavėjų teises, vartotojų apsaugą, asmens duomenų tvarkymą ir privatumo apsaugą elektroninių ryšių sektoriuje ir veiksmingą radijo dažnių spektro valdymą.

- Reguliavimo srityje laikytis šių pagrindinių plėtros krypčių:

  – Apsvarstyti galimybes elektroninių ryšių paslaugų teikimui pradėti taikyti leidimų sistemą;

– Tęsti rinkos analizę, pavyzdžiui, nagrinėjant didmeninės tinklo infrastruktūros prieigos (fizinės), įskaitant bendrąją ar visiškai atsietą prieigą fiksuotoje vietoje, rinką ir didmeninės plačiajuosčio tinklo prieigos rinką. Be to, užtikrinti, kad susijusiose rinkose didelę įtaką darantys operatoriai veiksmingai ir tinkamai įgyvendintų prieigos įpareigojimus (operatoriaus pasirinkimas ir jo išankstinis pasirinkimas, duomenų srauto prieiga, atsieta prieiga ir kt.);

– Prisidėti prie geresnio fiksuotojo ir mobiliojo ryšio perkeliamumo, geriau įgyvendinant procesus (numerio tarp skirtingų operatorių perkeliamumo terminas, vartotojams taikoma paslaugų nutraukimo laikotarpio trukmė, maksimali sutarties trukmė, sankcijos už pažeidimus ir antikonkurencinę veiklą ir kt.);

– Užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendinamos elektroninių ryšių konfidencialumo ir nepageidaujamų pranešimų priemonės.

- Parengti ir įgyvendinti informacinių sistemų saugumo didinimo ir infrastruktūros bei svarbių duomenų apsaugos priemonę; laikantis atvirumo ir sąveikos principų, skatinti atsparų ir stabilų tinklų veikimą ir paslaugų teikimą.

- Sutvirtinti elektroninės valdžios programų standartus ir sistemą, siekiant sukurti bendrą viešųjų informacijos sąveikos sistemą remiantis Europos sąveikumo sistema (EIF).

- Konsultuojantis su nepriklausomomis ir šioje srityje kompetentingomis Europos įstaigomis (pvz., Europos standartizacijos komitetu, Europos elektrotechnikos standartizacijos komitetu, Europos telekomunikacijų standartų institutu) įgyvendinti elektroninių MVĮ ir MVPĮ operacijų tarp verslo subjektų (B2B) specifikacijas, normas ir standartus, kad sandoriai taptų kompiuterizuoti ir sklandesni.

- Skatinti bendradarbiavimą ir abipusį keitimąsi informacija, susijusia su elektroniniais tinklais ir ryšiais, radijo spektro naudojimu, intelektinės nuosavybės licencijomis ir teisėmis skaitmeninėje srityje, elektroninių sandorių plėtojimu siekiant skatinti operacijas tarp verslo subjektų ir būsimu nacionalinės, regioninės ir pasaulinės informacinės visuomenės plėtojimu.

- Kalbant konkrečiau, palaikant dialogą ir bendradarbiaujant informacinės visuomenės technologijų srityje, toliau įgyvendinti naują Maroko skaitmeninę strategiją „Maroc Numéric“:

  – Kovojant su skaitmenine atskirtimi, aktyviau steigti bendruomeninius viešus prieigos centrus, siekiant padidinti naujosiomis technologijomis galinčių naudotis piliečių skaičių, visų pirma atokiose ir kaimo vietovėse;

  – Remti nacionalinę skaitmeninę pažangą kultūros ir švietimo srityse, kartu įgyvendinant tam skirtus viešuosius veiksmus, privačias iniciatyvas ir tarptautines partnerystes;

  – Apsvarstyti galimybes piliečiams ir įmonėms leisti naudoti ir pakartotinai naudoti atviruosius duomenis ir licencijas;

– Skatinti pilietinę visuomenę dalyvauti įgyvendinant piliečiams skirtą informacinių technologijų ir telekomunikacijų srities strategiją „Maroc Numéric“;

– Remti verslumą ir informacinių ir komunikacinių technologijų inovacijas privačiajame sektoriuje ir mokymo bei švietimo planuose ir programose;

– Keistis informacija ir gerąja patirtimi elektroninio parašo patvirtinimo ir ryšio bei elektroninių sandorių saugumo srityse;

– Remti Maroko nacionalinės migracijos į IPv6 interneto adresų sistemą programos kūrimą ir taikymą.

- Stiprinti visas bendradarbiavimo su ES formas taikant informacijos ir ryšių technologijų normas ir standartus, visų pirma skaitmeninės televizijos, judriųjų skaitmeninių tinklų ir ateities interneto, su moksliniais tyrimais susijusio itin didelės spartos tinklų sujungimo (būsimas EUMEDCONNECT etapas) srityse ir priimant teisės aktus, susijusius su informacinės visuomenės technologine pažanga.

  – Skatinti Maroko viešąjį ir privatųjį sektorius dalyvauti (įskaitant bendrus projektus) ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programų informacijos ir ryšių technologijų dalyje, visų pirma srityse, susijusiose su svarbiausiomis visuomenės problemomis ir didelės spartos tinklų infrastruktūros ir moksliniams tyrimams remti reikalingų duomenų plėtojimu;

  – Remti ir stiprinti regioninį bendradarbiavimą su ES, su Europos partneriais įgyvendinamus nacionalinius mokslinius tyrimus, bendrų mokslinių tyrimų tinklų kūrimą ir jų veiklą, mokslo darbuotojų mainus su ES šalimis;

  – Apsvarstyti galimybę įgyvendinti ES ir Vidužemio jūros regiono valstybių mokslinių tyrimų programą, labiau suderintą su Vidužemio jūros regiono aplinka ir vystymusi;

- Remti laisvą prieigą prie interneto ir bendradarbiavimą su Vidužemio jūros pietų regiono reguliavimo institucijomis.

- Bendros svarbos srityse Bendradarbiauti su Euromed elektroninių ryšių reguliuotojų grupe (EMERG) ir su ES valstybių narių reguliavimo institucijomis

7.6 Mokslas, technologijos, moksliniai tyrimai ir inovacijos

Stiprinti mokslinių tyrimų ir inovacijų gebėjimus, reikalingus ekonomikos ir visuomenės plėtojimui bei Maroko integravimuisi į Europos mokslinių tyrimų erdvę

- Stiprinti nacionalinės mokslinių tyrimų sistemos svarbą Maroko vystymuisi

  – Gerinti nacionalinės mokslinių tyrimų sistemos valdymą;

  – Plėtoti laboratorijų ženklinimo sistemą ir skatinti burtis mokslo darbuotojus ir mokslinių tyrimų grupes;

  – Steigti vertės didinimo struktūras;

- Stiprinti mokslinių tyrimų veiklos vidaus ir išorės vertinimo priemonę ir kurti geresnio įvairių nacionalinės mokslinių tyrimų sistemos suinteresuotųjų šalių koordinavimo priemones;

- Skatinti universitetų, mokslinių tyrimų įstaigų ir galutinių mokslinių tyrimų rezultatų naudotojų bendradarbiavimą ir partnerystę;

- Toliau įgyvendinti Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių įmonių chartijos aspektus, susijusius su inovacijomis, ir remiantis regioniniu mastu nustatytais rodikliais bendrai vertinti pažangą;

- Europos ir Vidužemio jūros regione skatinti mokslo ir technologijų partnerystes;

- Telkti Europoje gyvenančių marokiečių kompetenciją siekiant stiprinti Maroko ir ES mainus ir ryšius mokslo, technologijų, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse

- Peržiūrėti Maroko prisijungimo prie EUREKA tinklo sąlygas.

- Maroko dalyvavimas Europos mokslinių tyrimų erdvėje

  - Nagrinėti mokslinio bendradarbiavimo, pagrįsto, pvz., poriniais projektais (programų valdymas) galimybes bendrose Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų programų prioritetinėse srityse;

  - Gerinti Maroko dalyvavimo Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų programose sąlygas;

  - Stiprinti Maroko universitetų ir mokslinių tyrimų centrų pajėgumus rengiantis būsimam maroko dalyvavimui Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų programose ir aktyvesniam dalyvavimui Europos bendradarbiavime mokslo ir technologijos srityje (COST);

  - Stiprinti nacionalinių teminių Maroko informacijos apie Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų programas punktų tinklą ir skatinti mainus su Europos partneriais;

  - Stiprinti darbuotojų mainus vykdant mokslinių tyrimų projektus ir skatinti Maroko mokslo darbuotojus dalyvauti tarptautinėse mokslininkų diskusijose;

  - Sudaryti Marokui sąlygas prisijungti prie Europos technologijų instituto programų ir dalyvauti jose.

Vienodinimas. Siekdamas šių tikslų Marokas, padedamas ES, teisinių nuostatų vienodinimo srityje atsižvelgs į svarbiausius europinius standartus mokslo, technologijų, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse, visų pirma į Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų programų nuostatas, kuriomis siekiama didinti pramonės konkurencingumą ir gyvenimo kokybę bei skatinti tvarų vystymąsi.

7.7 Audiovizualinis sektorius

- Skatinti keitimąsi nuomonėmis, informacija ir patirtimi audiovizualinės politikos srityje, įskaitant reguliavimo klausimus.

- Remti šį sektorių, kad būtų pagerinti jo valdymo standartai, paslaugų kokybė, konkurencingumas ir mokymų bei techninės paramos veiksmais būtų sustiprinta kompetencija.

- Skatinti skaidrios, veiksmingos ir nuspėjamos reguliavimo sistemos kūrimą, kuris apimtų teisės aktų sistemos peržiūrą ir naujų Audiovizualinės komunikacijos vyriausiosios valdybos konstitucinių prerogatyvų įgyvendinimą.

7.8 Integruota jūrų politika

Parengti santykių programą, kuri leistų Marokui dalyvauti ES integruotoje jūrų politikoje

- Plėtoti integruotą požiūrį į visą nacionalinę ir regioninę veiklą, susijusią su jūra ir pakrančių zonomis arba darančia joms poveikį.

- Toliau gerinti šios įvairios jūrinės veiklos valdymą, visų pirma kuriant priemones (pvz., jūrų erdvės planavimo), taikant integruotą pakrančių zonų valdymą ir dedant pastangas jūrų ir jūrininkystės mokslinių tyrimų srityje.

7.9 Turizmas

- Įgyvendinti turizmo strategiją, kurioje numatyta vizija iki 2020 m.

- Keistis informacija apie tvaraus, aukštos kokybės ir atsakingo turizmo politiką, veiksmus ir projektus.

8. ŠVIETIMAS, MOKYMAS IR SVEIKATA

8.1 Švietimas

Įtvirtinti lygių galimybių principą

- Sumažinti mokyklos nebaigusiųjų skaičių, visų pirma kaimo vietovėse gyvenančių mergaičių.

- Padidinti grįžtančiųjų į mokyklą skaičių.

- Gerinti stipendijų sistemą.

- Kovoti su smurtu mokykloje.

Švietimą padaryti prieinamą visiems ir kovoti su neraštingumu

- Sumažinti neraštingų asmenų skaičių, visų pirma kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo ir moterų.

- Padaryti švietimą privalomu (žemesnįjį vidurinį išsilavinimą).

- Padidinti profesinį vidurinį išsilavinimą įgijusiųjų, visų pirma mergaičių, skaičių.

Gerinti mokyklinio ugdymo kokybę

- Ikimokyklinio ugdymo įstaigas padaryti visiems prieinamas.

- Sumažinti antrametystės atvejų skaičių.

- Užtikrinti visuotinį kalbos, kuria vyksta pamokos, ir užsienio kalbų mokymą.

- Stiprinti mokytojų rengimo sistemą.

- Stiprinti mokymosi sunkumų turinčių moksleivių orientavimo ir priežiūros sistemą.

Toliau įgyvendinti Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių įmonių chartijos aspektus, susijusius su švietimu

- Skatinti verslumo ugdymą kaip pagrindinę pradinio ir vidurinio išsilavinimo kompetenciją.

- Remiantis regioniniu mastu nustatytais rodikliais bendrai vertinti padarytą pažangą.

8.2 Profesinis mokymas

- Remti profesinio mokymo reformą.

- Tęsti dialogą ir keitimąsi informacija apie priemones, pvz., Europos profesinio mokymo kreditų sistemą (ECVET) ir profesinio mokymo kokybės užtikrinimo sistemą (EQARF VET).

- Parengti institucines ir veiklos sąlygas rengiantis nacionalinės profesinės kvalifikacijos pripažinimo sistemos įgyvendinimui

- Pertvarkyti (kartu su socialiniais partneriais) profesinio mokymo sistemą ir valdymą ir stiprinti pasiūlos ir paklausos ryšius, siekiant labiau prisiderinti prie darbo rinkos poreikių.

- Stiprinti darbo rinkos tyrimus ir įrodymais pagrįstos viešosios politikos formavimą.

- Stiprinti tęstinį mokymą, visų pirma gerinti tęstiniam mokymui skirtų lėšų valdymą (specialių sutarčių reforma), siekiant pagerinti galimybes mokytis ir šio mokymo kokybę.

- Toliau įgyvendinti Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių įmonių chartijos aspektus, susijusius su mokymu, daugiausia dėmesio skiriant verslumo ugdymui. Geriau rinkti informaciją apie įmonėse rengiamus mokymus. Remiantis regioniniu mastu nustatytais rodikliais bendrai vertinti padarytą pažangą.

8.3 Aukštasis mokslas

Remti Maroko aukštojo mokslo sistemos reformą ir jos vienodinimą su Bolonijos proceso principais

- Užmegzti dialogą ir keistis informacija, susijusia su Bolonijos proceso, kuriuo nustatyta Europos aukštojo mokslo erdvė, principais ir rekomendacijomis.

- Maroko įstatymų ir kitų teisės aktų derinimas su Bolonijos proceso tikslais.

- Pradėti taikyti priemones, kurios padidintų skaidrumą, išsilavinimo palyginamumą ir pripažinimą, pvz., Europos kreditų perkėlimo sistemą (ECTS) ir diplomo priedą (patvirtinti ir pradėti taikyti atitinkamų kreditų, dėstomų dalykų ir mokymo įstaigų sistemą).

- Toliau įgyvendinti nacionalinę kvalifikacijų sistemą.

- Stiprinti mokymų, po kurių įgyjama profesija, plėtojimą siekiant pagerinti universitetų diplomus įgijusių asmenų galimybes įsidarbinti ir aktyviai bendradarbiauti su profesionalais.

- Įgyvendinti informacijos apie diplomantus rinkimo priemonę ir pagerinti jų įtrauktį į darbo rinką.

- Stiprinti švietimo paslaugų dekoncentravimo ir decentralizavimo procesą ir aukštojo mokslo decentralizavimą, siekiant paremti platesnio masto regionavimo planą.

Gerinti galimybes įgyti aukštąjį išsilavinimą

- Gerinti studentams teikiamas socialines paslaugas (socialinės stipendijos, už pažangumą skiriama stipendija, vietų skaičius universitetų bendrabučiuose, universitetų valgyklos, pagrindinis sveikatos draudimas).

- Nustatyti paramos studentams priemones, visų pirma nemokamuose universitetiniuose centruose.

- Įgyvendinti priemones, skirtas kurso kartojimo ir mokslų metimo problemoms spręsti (integruota kalbų mokymo priemonė, universitetinių mokslų metodikos moduliai, kalbų ir komunikacijos, IT moduliai, kuravimo sistema, vidurinių mokyklų absolventų ir studentų orientavimas, pagrindinių mokymo programų kūrimas ir galimybių keisti mokymo kryptį suteikimas siekiant palengvinti perėjimą iš vieno fakulteto į kitą...).

- Įgyvendinti veiksmingą informavimo ir orientavimo sistemą.

Pagerinti Maroko aukštojo mokslo sistemos kokybę

- Gerinti universitetų darbuotojų gebėjimus ir kompetenciją.

- Skatinti nuotolinį mokymąsi.

- Maroko aukštojo mokslo sistemoje plėtoti naująsias informacines ir ryšių technologijas.

- Stiprinti aukštojo mokslo sertifikavimo procesą.

- Stiprinti aukštojo mokslo įstaigų valdymą ir autonomiją.

- Plėtoti programų, projektų ir mokymo įstaigų vertinimo kompetenciją (pedagoginis, administracinis ir finansinis vertinimas).

- Įgyvendinti institucijų vertinimo sistemą, susijusią su Maroko aukštojo mokslo sistema.

- Stiprinti nepriklausomą kokybės užtikrinimą.

- Mokymasis atliekant mokslinius tyrimus, ypač doktorantūros studentų.

Stiprinti bendradarbiavimą švietimo ir mokymo srityje, plečiant ir (arba) gerinant Maroko dalyvavimą Europos aukštojo mokslo programose

- Toliau remti aukštojo mokslo reformą ir modernizavimą, įgyvendinant „Tempus“ ir ją pakeisiančią programą.

- Skatinti Maroko dalyvavimą dabartinėse Europos judumo ir partnerystės programose, įgyvendinamose aukštojo mokslo srityje.

- Tęsti potencialių kandidatų, studentų ir universitetų informavimo apie šias programas kampanijas.

- Skatinti Maroką derinti diplomų pripažinimo procedūras su Europos Sąjungoje taikomomis procedūromis.

- Skatinti Maroko centrą MERIC ir tinklą ENIC-NARIC keistis informacija.

- Skatinti Europos ir Vidužemio jūros regiono Portorožo universiteto bendradarbiavimą su Maroko mokymo įstaigomis.

8.4 Parama mokymams apie ES politiką

- Stiprinti Maroko dalyvavimą Jean Monnet paramos aukštajam mokslui ir mokslinių tyrimų projektams Europos integracijos srityje veiksmuose.

- Skatinti aktyvesnį Maroko dalyvavimą konkrečiose programose, kurios skirtos trečiųjų šalių atsakingiems asmenims ir kurių tikslas – supažindinti su ES politika.

8.5 Sveikata

Gerinti visuomenės sveikatos lygį Maroke ir stiprinti Maroko ir ES dialogą sveikatos srityje

- Tęsti bendradarbiavimą sveikatos sektoriaus reformos srityje, visų pirma remiantis Maroko nacionaline strategija „2020 m. sveikatos vizija“, 2008–2012 m. veiksmų planu ir prireikus būsimomis priemonėmis; priimti sveikatos sistemos pagrindų įstatymą, gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą (ypač skurdžiausiai gyvenantiems), regionavimą ir stiprinti prevencines priemones.

- Stiprinti institucijas ir laboratorijas siekiant gerinti sveikatos priežiūrą ir saugumą (Nacionalinės visuomenės sveikatos agentūros įsteigimas).

- Bendradarbiauti sveikatos rodiklių, ypač susijusių su 4 ir 5 tūkstantmečio vystymosi tikslais, srityje.

- Užkrečiamųjų ir neužkrečiamųjų ligų, pirmiausia ilgalaikių ir lėtinių ligų, kurių gydymas daug kainuoja, prevencija ir kontrolė, be kita ko, ratifikuojant ir įgyvendinant tarptautinius sveikatos srities dokumentus (pvz., PSO tabako kontrolės pagrindų konvenciją ir PSO tarptautines sveikatos priežiūros taisykles).

- Bendradarbiauti siekiant laipsniško ir ilgalaikio kai kurių taisyklių ir įgyvendinimo praktikos suderinimo su ES sveikatos sritimi.

- Plėtojant Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių bendradarbiavimą, apsvarstyti aktyvesnio regioninio bendradarbiavimo sveikatos srityje galimybę.

Vienodinimas. Kad pasiektų šiuos tikslus, Marokas priims sveikatos srities įstatymus ir teisės aktus, o teisinių nuostatų vienodinimo srityje padedamas ES atsižvelgs į svarbiausias ES teisines nuostatas ir PSO rekomendacijas sveikatos priežiūros ir saugumo srityse.

8.6 Jaunimas ir sportas

- Stiprinti bendradarbiavimą neoficialiųjų jaunimo ir socialinių pedagogų mokymų srityje, siekiant skatinti mainus, kultūrų dialogą ir pilietinės visuomenės vystymąsi, visų pirma įgyvendinant jaunimui skirtas programas: „Veiklus jaunimas“ (2007–2013 m.), Euromed jaunimo IV programą ir būsimas šios srities programas.

- Skatinti keitimąsi informacija ir gerąja praktika abiem pusėms rūpimose srityse: socialinė integracija per sportą, sportas ir švietimas, fizinė veikla, kova su dopingu ir su smurtu sporte (visų pirma stadionuose).

- Sudaryti sąlygas maroko pareigūnams dalyvauti sporto tema rengiamose konferencijose, seminaruose ir simpoziumuose.

- Bendradarbiauti, jau veikiančioms Maroko struktūroms rengiant renginius sporto tema.

C. MAROKO DALYVAVIMAS ES PROGRAMOSE IR AGENTŪRŲ VEIKLOJE

- Stiprinti bendradarbiavimą su šiomis Europos agentūromis vykdant regioninę veiklą: Europos maisto saugos tarnyba (EFSA), Europos mokymo fondu (ETF), Europos aviacijos saugos agentūra (EASA), Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centru, Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūra (FRONTEX), Europolu, Eurojustu, Europos aplinkos agentūra (EEA) ir Europos jūrų saugumo agentūra (EMSA).

- Maroko dalyvavimas ES programose, kuriose gali dalyvauti trečiosios šalys, visų pirma Konkurencingumo ir inovacijų programoje, programose „Muitinė 2013 m.“ (2008–2013 m.), SESAR ir Marco Polo.

- Dalyvavimas Europos įmonių tinkle.

- ES prisidės prie konkretaus Maroko dalyvavimo šiose programose ir agentūrų veikloje.

D. FINANSINĖ DIMENSIJA

- Įgyvendinant ES ir Maroko partnerystės finansinę dimensiją, atsižvelgti į:

  – aukštesnio lygio statusą,

– Maroko vidaus pokyčius, susijusius su politinėmis, ekonominėmis ir socialinėmis reformomis, dėl kurių atsiranda dideli ekonominės ir socialinės infrastruktūros poreikiai,

– būtinybę remti integracinį augimą, kad būtų sumažintas skurdas,

– būtinybę stiprinti atvirą Maroko ekonomiką ir jos integravimą į pasaulinę ekonomiką, ypač į ES ekonomiką,

– naują ES kaimynystės strategiją.

- Išnagrinėti galimybes nuo 2013 m. pereiti prie kito tinkamų ES finansinių priemonių naudojimo etapo siekiant remti Maroką pagal ES regioninę ir sanglaudos politiką ir patvirtinti naujas įgyvendinimo procedūras.

- Kuo geriau panaudoti dabartines finansines priemones, tikslingiau pasirenkant bendradarbiavimo programas ir plėtojant geresnį Maroko ir ES bendradarbiavimą, kad būtų optimizuoti Maroko lėšų įsisavinimo pajėgumai.

- Pasinaudoti visomis ES išorės veiksmų srityje įgyvendinamomis naujomis priemonėmis ir svarbiomis bei reikalingomis teminėmis programomis, atsižvelgiant į Maroko poreikius, pažangą vykdant reformas ir lėšų įsisavinimo pajėgumus.

III. PRIEŽIŪRA IR PRIEŽIŪROS ATASKAITOS

Veiksmų plano įgyvendinimo priežiūra

- Šis veiksmų planas (kaip ir ankstesnis veiksmų planas) yra ES ir Maroko bendradarbiavimo strategijos dokumentas.

- Šis veiksmų planas bus pateiktas ES ir Maroko asociacijos tarybai, kad būtų oficialiai priimtas.

- Bendros struktūros, kurios bus įsteigtos Asociacijos susitarimu, pirmiausia šiuo tikslu sudaryti pakomitečiai ir darbo grupės, padės įgyvendinti veiksmų planą ir užtikrins jo įgyvendinimo priežiūrą.

- Remdamiesi šiuo veiksmų planu ir Nacionaline teisinių nuostatų derinimo programa, pakomitečiai atliks išsamų praėjusių metų teisinių nuostatų derinimo su ES *acquis* priežiūros darbą. Jie pateiks ataskaitą šiuo klausimu Asociacijos tarybai. Vykdydami šią veiklą jie užtikrins, kad atitinkamos ministerijos teiktų tinkamus prašymus naudoti „TAIEX assessment“ priemonę arbe bet kokią kitą ES parengtą nesuderinamumo su *acquis* vertinimo priemonę.

Priežiūros ataskaitos

- ES ir Marokas gali kiekvienas savo iniciatyva įvertinti veiksmų plano įgyvendinimo pažangą, nepriklausomai nuo Asociacijos komitete atliekamos peržiūros.

- ES ir Marokas galės siūlyti nevyriausybinėms organizacijoms ir kitoms suinteresuotosiomis organizacijoms, kurios veikia šio veiksmų plano taikymo srityse

Maroke ir ES, teikti savo nuomones rengiant veiksmų plano įgyvendinimo pažangos vertinimą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

- Šis veiksmų planas bus įgyvendinamas penkerius metus (2013–2017 m.).

- Remdamasis pakomitečių parengtomis ataskaitomis Asociacijos komitetas nagrinės veiksmų plano įgyvendinimo pažangą. Be to, atsižvelgdamas į pasiektą pažangą ir (arba) naujus poreikius, jis galės siūlyti Asociacijos tarybai patvirtinti naujus prioritetus ir veiksmų plano pakeitimus.

- Tai darydamas Asociacijos komitetas atsižvelgs į nevyriausybinių organizacijų ir kitų suinteresuotųjų organizacijų, kurios veikia šio veiksmų plano taikymo srityse Maroke ir ES, pateiktas nuomones.

- Praėjus trejiems metams nuo veiksmų plano įgyvendinimo pradžios šalys nustatys tolesnius etapus rengiant naują santykių programą, atsižvelgdamos į Bendrame dokumente dėl aukštesnio lygio statuso nurodytos *ad hoc* darbo grupės svarstymus.

I PRIEDAS

Europos ir (arba) Europos Tarybos konvencijų sąrašas

- Europos žmogaus teisių konvencija (6 straipsnis – Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą); ES pagrindinių teisių chartija (VI antraštinė dalis – Teisingumas).
- Europos žmogaus teisių konvencija (3 straipsnis – Kankinimo uždraudimas); Protokolas Nr. 13 (Mirties bausmės panaikinimas); ES pagrindinių teisių chartija (2 ir 4 straipsniai).
- Europos žmogaus teisių konvencija (10 straipsnis – Žodžio laisvė; 11 straipsnis – Asociacijų laisvė); ES pagrindinių teisių chartija (11 ir 12 straipsniai).
- Bendrijos lyčių lygybės pagrindų strategija.
- Europos žmogaus teisių konvencija (14 straipsnis – Nediskriminavimas); ES pagrindinių teisių chartija (III antraštinė dalis).
- Europos Tarybos Europos socialinė chartija (pataisyta redakcija) (4 straipsnio 3 dalis, 7, 8, 11, 15, 16, 17, 20 ir 27 straipsniai).
- Europos žmogaus teisių konvencija (14 straipsnis – Nediskriminavimas); ES pagrindinių teisių chartija (III antraštinė dalis).
- Europos Tarybos konvencija dėl nuteistųjų asmenų perdavimo ir jos papildomas protokolas.
- Europos Tarybos konvencija dėl elektroninių nusikaltimų ir jos papildomas protokolas.
- Europos Tarybos konvencija dėl veiksmų kovojant su prekyba žmonėmis.
- Europos Tarybos konvencija dėl pinigų plovimo, nusikalstamu būdu įgytų pajamų paieškos, arešto ir konfiskavimo bei terorizmo finansavimo.

II PRIEDAS

Pagrindinės nuorodos į ES vidaus rinkos sričių *acquis*

Finansinės paslaugos

Svarbiausia **bankų sektoriaus** direktyva – tai Direktyva dėl kapitalo pakankamumo, kurią sudaro dvi direktyvos:

- 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/48/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo (nauja redakcija)

- 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/49/EB dėl investicinių įmonių ir kredito įstaigų kapitalo pakankamumo (nauja redakcija)

Kitos svarbios šios srities direktyvos:

- 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/46/EB dėl elektroninių pinigų įstaigų steigimosi, veiklos ir riziką ribojančios priežiūros

- 2002 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/87/EB dėl finansiniam konglomeratui priklausančių kredito įstaigų, draudimo įmonių ir investicinių firmų papildomos priežiūros

- 1994 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/19/EB dėl indėlių garantijų sistemų.

Marokui svarbiausios **draudimo** srities direktyvos:

- 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II, kuri apima kodifikuotą keleto ankstesnių draudimo srities direktyvų redakciją), OL, 2009 12 17, taikoma nuo 2012 m. pabaigos;

- per 5–6 metus – priimti į direktyvą „Mokumas II“ panašius teisės aktus, susijusius su draudimo bendrovių mokumu ir priežiūra, taip pat, remiantis susijusia direktyva, priimti transporto priemonių draudimo teisės aktus.

- 2009 m. rugsėjo 16 d. Direktyva 2009/103/EB (kodifikuota transporto priemonių draudimo direktyvos redakcija), OL, 2009 10 9.

Marokui svarbiausios **vertybinių popierių** srities direktyvos:

- 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/6/EB dėl prekybos vertybiniais popieriais, pasinaudojant viešai neatskleista informacija, ir manipuliavimo rinka (piktnaudžiavimo rinka) ir Komisijos priimtų direktyvų įgyvendinimas

- 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/71/EB dėl prospekto, kuris turi būti skelbiamas, kai vertybiniai popieriai siūlomi visuomenei ar įtraukiami į prekybos sąrašą, ir iš dalies keičianti Direktyvą 2001/34/EB, be to, su šia direktyva susijusios Komisijos rekomendacijos

- 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/611/EEB, 93/6/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 93/22/EEB

- 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/31/EB iš dalies keičianti Direktyvą 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų dėl tam tikrų galutinių terminų

- 2006 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos direktyva 2006/73/EB, kuria įgyvendinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/39/EB dėl investicinių įmonių organizacinių reikalavimų ir veiklos sąlygų bei toje direktyvoje apibrėžti terminai

- 2006 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1287/2006, įgyvendinantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/39/EB dėl investicinėms įmonėms taikomų apskaitos dokumentų tvarkymo reikalavimų, informacijos apie sandorius pateikimo, rinkos skaidrumo, leidimų prekiauti finansinėmis priemonėmis ir toje direktyvoje apibrėžtų sąlygų

- 1997 m. kovo 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 97/9/EB dėl investuotojų kompensavimo sistemų

- 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1060/2009 dėl kredito reitingų agentūrų

- 2012 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 236/2012 dėl skolintų vertybinių popierių pardavimo ir tam tikrų kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandorių aspektų

Svarbiausios **investicinių fondų** srities direktyvos:

- 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/65/EB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektais (KIPVPS), derinimo

- 2007 m. kovo 19 d. Komisijos direktyva 2007/16/EB, įgyvendinanti Tarybos direktyvą 85/611/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektais (KIPVPS), derinimo, patikslinant tam tikrus apibrėžimus

- 2010 m. liepos 1 d. Komisijos direktyva 2010/43/ES, kuria įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/65/EB nuostatos dėl organizacinių reikalavimų, interesų konfliktų, veiklos vykdymo, rizikos valdymo ir dėl depozitoriumo ir valdymo įmonės susitarimo turinio

- 2010 m. liepos 1 d. Komisijos direktyvos 2010/42/ES, kuria įgyvendinamos tam tikros Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/65/EB nuostatos dėl fondų jungimo, finansuojamųjų ir finansuojančiųjų subjektų struktūrų ir pranešimų teikimo tvarkos, klaidų ištaisymas

- 2010 m. liepos 1 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 583/2010, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/65/EB nuostatos dėl pagrindinės informacijos investuotojams ir dėl sąlygų, kurių reikia laikytis teikiant pagrindinę informaciją investuotojams ar prospektą patvariojoje laikmenoje, išskyrus popierių, arba svetainėje

- 2010 m. liepos 1 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 584/2010, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/65/EB nuostatos dėl standartinio pranešimo ir KIPVPS pažymos formos ir turinio, dėl kompetentingų institucijų elektroninių ryšių naudojimo taikant pranešimų teikimo tvarką, dėl patikrų vietoje ir tyrimų tvarkos ir dėl kompetentingų institucijų keitimosi informacija tvarkos

- 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/61/ES dėl alternatyvaus investavimo fondų valdytojų

Svarbiausios **infrastruktūros** srities direktyvos:

- 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/44/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 98/26/EB dėl atsiskaitymų baigtinumo mokėjimų ir vertybinių popierių atsiskaitymų sistemose

- Direktyvos 2002/47/EB dėl susitarimų dėl finansinio įkaito nuostatos dėl susietųjų sistemų ir kredito reikalavimų

Pašto paslaugos

Marokui svarbiausios **pašto paslaugų** srities direktyvos:

- 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/67/EB dėl Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtros bendrųjų taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo

Intelektinė ir pramoninė nuosavybė

Svarbiausios direktyvos:

- Direktyva 2004/48/EB (intelektinės nuosavybės teisių gynimas),

- Direktyva 2001/29/EB (autorių teisės ir gretutinės teisės informacinėje visuomenėje),

- Direktyva 2001/84/EB (perpardavimo teisė),

- Direktyva 2006/116/EB (apsaugos išplėtimas),

- Reglamentas (EB) Nr. 1383/2003 dėl muitinės veiksmų,

- Direktyva 91/250/EEB, pakeista direktyva 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos,

- Direktyva 92/100/EEB, pakeista direktyva 2006/115/EB dėl nuomos ir panaudos teisių,

- Direktyva 93/83/EEB dėl palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo,

- Direktyva 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos.

Prekių ženklų srityje:

- 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (kodifikuota redakcija)

- 2009 m. vasario 26 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 207/2009 dėl Bendrijos prekių ženklo (kodifikuota redakcija)

Patentų srityje:

- 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 469/2009 dėl medicinos produktų papildomos apsaugos liudijimo (kodifikuota redakcija)

- 1996 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1610/96 dėl augalų apsaugos priemonių papildomos apsaugos liudijimo sukūrimo

- 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1901/2006 dėl pediatrijoje vartojamų vaistinių preparatų, iš dalies keičiantis Reglamentą (EEB) Nr. 1768/92, Direktyvą 2001/20/EB, Direktyvą 2001/83/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 726/2004

- 1998 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/44/EB dėl teisinės biotechnologinių išradimų apsaugos

- 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 816/2006 dėl patentų, susijusių su farmacijos produktų, eksportuojamų į šalis, turinčias problemų visuomenės sveikatos srityje, gamyba, priverstinio licencijavimo

Dizaino srityje:

- 1998 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 98/71/EB dėl teisinės dizaino apsaugos

- 2001 m. gruodžio 12 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 6/2002 dėl Bendrijos dizaino

III PRIEDAS. Prioritetiniai veiksmai pagal 2013–2017 m. ES ir Maroko veiksmų planą užtikrinti aukštesnio lygio statusą

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Politinis ir strateginis dialogas	1) Plėtoti dvišalį politinį dialogą ir dažniau derinti veiksmus daugiašaliuose forumuose	a) rengti ministrų ir (arba) aukšto rango pareigūnų *ad hoc* posėdžius bendros svarbos klausimais;	TL	
		b) imtis bendrų iniciatyvų, sukurti neoficialius veiksmų derinimo mechanizmus JT forumuose, visų pirma kovos su tarptautiniam saugumui kylančiu pavojumi, žmogaus teisių ir regioninių klausimų srityse	TL	
	2) Stiprinti bendradarbiavimą konfliktų prevencijos, krizių valdymo, masinio naikinimo ginklų neplatinimo ir dvejopo naudojimo ginklų bei prekių eksporto kontrolės, civilinės saugos ir cheminės, biologinės, radiologinės ir branduolinės (ChBRB) rizikos prevencijos srityse	a) sudaryti Maroko dalyvavimo ES vykdomose (civilinėse ir karinėse) krizių valdymo operacijose bendrąjį susitarimą;	TL	
		b) nustatyti Maroko ir Europos Komisijos įstaigų veiklos bendradarbiaujant su Stebėsenos ir informavimo centru (MIC) tvarką;	TL	
		c) sukurti veiksmingą nacionalinę dvejopo naudojimo ginklų bei prekių eksporto kontrolės sistemą	VL Aktyvus dalyvavimas derybose dėl Sutarties dėl prekybos ginklais	

(*) Šioje skiltyje nurodoma šiuo metu teikiama parama arba parama, kurią rengiamasi įtraukti į programą. Be to, prioritetiniais veiksmais laikomas ir Maroko dalyvavimas ES programose ir agentūrų veikloje.

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Teisinė valstybė, demokratija ir valdymas	3) Stiprinti įstaigas, užtikrinančias demokratiją ir teisinę valstybę	a) sutvirtinti Parlamento, Vyriausybės ir politinių partijų, Nacionalinės žmogaus teisių tarybos ir Ombudsmeno vaidmenį ir gebėjimą veikti;	VL Sustiprėję susijusių įstaigų gebėjimai	*Paramos Nacionaliniam žmogaus teisių centrui ir Tarpministerinei žmogaus teisių delegacijai programos ir abiejų institucijų gebėjimų stiprinimas (SPRING).* *Parama Generaliniam vyriausybės sekretoriatui (P3A III programa)* *Parama parlamentui (P3A III programa ir programa „Pasiekti aukštesnio lygio statusą“)*
		b) priimti atitinkamas teisines normas;	VL Didesni įstatymų ir kitų teisės aktų kokybės ir atitikties konstitucijai užtikrinimo gebėjimai Sustiprinti parlamento administraciniai gebėjimai; Konstitucinio teismo įsteigimas	
		c) stiprinti bendradarbiavimą su Europos Taryba;	VL Laipsniškas prisijungimas prie veiksmų plano 2.8 skirsnyje išvardytų svarbiausių konvencijų; Demokratijos siekiančio partnerio statuso įgyvendinimas	*Programos „Pasiekti aukštesnio lygio statusą“ ir „Demokratinės reformos stiprinimas pietinėse kaimyninėse šalyse“;*
		d) modernizuoti viešojo administravimo sistemą, visų pirma užtikrinti galimybes gauti viešąsias paslaugas remiantis lygybės, teisingo teritorinio pasiskirstymo ir tęstinumo principais ir gerinti teikiamų paslaugų kokybę;	VL Viešųjų paslaugų chartijos ir Dekoncentravimo chartijos įgyvendinimas; Administracinių procedūrų supaprastinimas; Elektroninio administravimo	*Programa HAKAMA*

			įgyvendinimas	
		e) priimti Pagrindinį finansų įstatymą;	TL	

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Teisinė valstybė, demokratija ir valdymas		f) įgyvendinti išsamaus regionavimo procesą	VL Priima ir įgyvendina Pagrindinį įstatymą, kuriuo nustatomos teritorinių bendrijų solidarumo nuostatos ir jų kompetencija bei jų veiklos nuostatos Priimti ir įgyvendinti Pagrindinį įstatymą, kuriuo nustatomos teritorinių bendrijų veiklos nuostatos.	
	4) Užtikrinti teismų nepriklausomumą ir veiksmingą teisingumą	a) patvirtinti teisingumo sektoriaus reformos strategiją;	TL	*Potenciali paramos teisingumo sektoriaus reformai programa; gebėjimų stiprinimasDemokratinės reformos stiprinimo pietinėse kaimyninėse šalyse programa*
		b) stiprinti teisėjų nepriklausomumą;	VL Aukščiausiosios teisėjų tarybos įsteigimas	
		c) priimti atitinkamas teisines normas	VL Priimti naują baudžiamąjį kodeksą; Laikytis teisingumo sektoriaus reformos strategijoje nustatyto tvarkaraščio ir prioritetų	
		d) modernizuoti teisingumą, visų pirma supaprastinant ir tobulinant teismines procedūras;	VL Sutrumpinti procedūrų trukmę; Teisės kreiptis į teismą	

		e) gerinti teisėjų ir teisės specialistų mokymą	įgyvendinimo gerinimas; Dokumentas dėl alternatyvių ginčų sprendimo būdų plėtojimas	

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Teisinė valstybė, demokratija ir valdymas	5) Stiprinti pilietinės visuomenės vaidmenį	a) stiprinti veiksmus derinančias įstaigas, siekiant sudaryti pilietinei visuomenei palankias sąlygas dalyvauti formuojant, įgyvendinant ir vertinant viešąją politiką;	VL Susijusių Maroko padalinių ir asociacijų atstovų bendradarbiavimo konsultacijų rezultatai	*Stiprinti pilietinės visuomenės organizacijų gebėjimus įgyvendinant temines programas: Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonę, Nevalstybinių subjektų ir vietos valdžios institucijų teminę programą, Migracijos ir prieglobsčio programą ir dvišales programas*
		b) stiprinti Maroko asociacijų valdymo ir organizacinius gebėjimus veikti kartu su valstybinėmis ir tarptautinėmis valdžios institucijomis	VL Partneryščių sudarymas	*Šiaurinių regionų kaimo vietovių integruotos plėtros skatinamųjų veiksnių paramos projektas, programos „Parama lyčių lygybės ir teisingumo skatinimui“ ir „Parama miškininkystės politikai“, parama pilietinei visuomenei, įgyvendinant pilietinės visuomenės priemonę*
	6) Sutvirtinti moterų ir nepilnamečių teisių apsaugą	a) taikyti Visų formų moterų diskriminacijos panaikinimo konvenciją (CEDEF) ir jos papildomą protokolą;	TL	*Paramos lyčių lygybės ir teisingumo skatinimui programa; gebėjimų stiprinimas; parama pilietinei visuomenei, įgyvendinant pilietinės visuomenės priemonę; Programa „Pasiekti aukštesnio lygio statusą“*
		b) įsteigti Lygybės instituciją ir kovoti su visų formų diskriminacija;	TL	
		c) kovos su smurtu prieš moteris, įskaitant smurtą šeimoje, teisinės sistemos kūrimo užbaigimas;	TL Priimti įstatymą dėl kovos su smurtu prieš moteris	

		d) sukurti priemones moterų, vaikų ir neįgaliųjų teisėms ginti ir skatinti;	VL Pagal Vyriausybės planą dėl lygybės padaryta pažanga; Baudžiamojo kodekso reforma; Įstatymo dėl namų ūkio personalo įdarbinimo ir darbo sąlygų priėmimas ir įgyvendinimas; Šeimos ir vaikų patariamosios tarybos įsteigimas	

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Teisinė valstybė, demokratija ir valdymas		e) Darbo kodekso, kuriuo draudžiamas jaunesnių kaip 15 metų vaikų darbas, veiksmingo taikymo kontrolės mechanizmų sustiprinimas	VL TDO ataskaitos	
	7) Stiprinti asociacijų, saviraiškos ir susirinkimų laisves	a) priimti ir įgyvendinti naują spaudos kodeksą, kuris apimtų spaudą ir internetinę žiniasklaidą ir kuriame būtų nustatyti žurnalistų etikos aspektai	TL Integruotas konsultavimasis su visais suinteresuotaisiais partneriais rengiant naują spaudos kodeksą; Nacionalinės spaudos tarybos įsteigimas; tarptautinių standartų laikymasis	
		b) tęsti reformas, kuriomis skatinamas žiniasklaidos pliuralizmas ir nepriklausomumas	VL Toliau liberalizuoti audiovizualinės žiniasklaidos rinką;	

			Stiprinti Audiovizualinės komunikacijos vyriausiosios valdybos nepriklausomumą	
		c) Veiksmingai taikyti Įstatymą dėl asociacijos teisės ir iš dalies pakeisti Įstatymą dėl viešųjų demonstracijų;	TL Nedelsiant išduoti asociacijų steigimo leidimus; Laikytis Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto nuostatų, visų pirma jo 21 straipsnio.	

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Teisinė valstybė, demokratija ir valdymas		d) tęsti derybas su socialiniais partneriais siekiant užbaigti rengti Pagrindinį įstatymą dėl streiko teisės užtikrinimo atsižvelgiant į derybų su socialiniais partneriais rezultatus	VL Derybos su socialiniais partneriais Teisinės sistemos ir praktikos derinimas su kontrolės įstaigų ir TDO principais	
	8) Pagerinti kovą su korupcija	a) taikyti Įstatymą dėl korupcijos aukų ir informatorių apsaugos institucijose	TL	*Parama Nacionalinės sąžiningumo ir kovos su korupcija institucijai (techninė parama pagal P3A III programą) ir gebėjimų stiprinimas*
		b) Nacionalinės sąžiningumo ir kovos su korupcija institucijos įsteigimas ir jos vaidmens, nepriklausomumo bei kompetencijos sustiprinimas;	TL Priimti ir įgyvendinti pagrindinį įstatymą, kuriuo įsteigiama Nacionalinė sąžiningumo ir kovos su korupcija institucija; ICPC metinė ataskaita	
		c) įgyvendinti nacionalinės korupcijos prevencijos ir kovos su ja strategijos veiksmų planus	VL „Transparency International“ rodikliai ir kiti svarbūs nacionaliniai bei tarptautiniai informacijos šaltiniai	*Demokratinės reformos stiprinimo pietinėse kaimyninėse šalyse programa „P3AIII Sigma“ programa*
Judumas, migracija ir	9) Gerinti sienų valdymą, readmisiją, asmenų judumą	Sudaryti judumo partnerystę, apimančią keletą sričių	TL	*Judumo partnerystės dokumento priede bus nustatyti ES ir jos*

saugumas	ir migracijos politiką, tarptautinę apsaugą ir prieglobstį	a) teisėta migracija: vizų suteikimo tvarkos paprastinimas, remiantis, be kita ko, ES vizų kodeksu;		*valstybių narių paramos veiksmai:* *Parama reformoms, gebėjimų stiprinimas, parama pilietinei visuomenei, mokymas, keitimasis patirtimi ir*
		b) neteisėta migracija: kova su nelegalia migracija, sienų valdymas, readmisijos susitarimas;		

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
		c) migracijos ir vystymosi ryšys		*kompetencija, informavimo kampanijos, teminė programa „Migracija ir prieglobstis“ ir bendradarbiavimas su atitinkamomis ES agentūromis;* *Parama didelės migracijos zonų vystymui (DRIN projektas Rifo regione).*
		d) remti tarptautinę apsaugą ir stiprinti prieglobsčio politiką;		
Ekonominė ir socialinė reforma	10) Tęsti struktūrines ekonomikos ir finansų reformas	a) įgyvendinti pagrindines integruotų pramonės platformų ir prekybos zonų programas;	VL Baigti įgyvendinti Nacionalinį pramonės vystymo paktą svarbiausiuose pramonės sektoriuose (visų pirma automobilių, aviacijos, elektronikos, įmonių perkėlimo, odos tekstilės ir žemės ūkio produktų perdirbimo) ir Ravajo prekybos ir platinimo strategiją	*„Hakama“ ir SPRING programos (parama reformoms ir gebėjimų stiprinimas)*
		b) tolesnis priemonių, kuriomis siekiama didinti našumą ir užtikrinti darbuotojų mokymą perspektyviuose ekonomikos sektoriuose, įgyvendinimas;		
		c) gerinti verslo aplinką, skatinti verslumą, MVĮ ir LMĮ, toliau įgyvendinti Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių įmonių chartiją;	VL Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių įmonių chartijos priežiūros rodikliai; Nacionalinio verslo aplinkos komiteto (CNEA) veiksmų plano įgyvendinimas;	

			MVĮ observatorijos įsteigimas; LMĮ strategijos patvirtinimas; Reguliavimo reforma ir administracinis paprastinimas; MVĮ skirtas „Smulkiojo verslo aktas“	

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Ekonominė ir socialinė reforma		d) tęsti mokesčių politikos ir viešųjų finansų valdymo reformą	VL Didinti mokesčių administracijos skaidrumą ir veiksmingumą; Supaprastinti mokesčių sistemą (įskaitant PVM); Įgyvendinti Pagrindinį finansų įstatymą;	
	11) Parengti integruotą užimtumo ir socialinės politikos bei visuomenės sveikatos skatinimo strategiją	a) Užimtumo, įsidarbinimo galimybių ir deramo darbo politikos formavimas, atsižvelgiant į Europos užimtumo strategijoje pateiktas gaires ir į 2008 m. lapkričio mėn. Marakeše įvykusioje Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių ministrų konferencijoje nustatytą veiksmų planą;	TL	*Programa „Pasiekti aukštesnio lygio statusą“ ir SPRING programa (parama reformoms ir gebėjimų stiprinimas).*
		b) nedarbo išmokų sistemos sukūrimas ir įgyvendinimas;	TL	
		c) plačiau taikyti privalomą sveikatos draudimą ir medicininės pagalbos sistemą (RAMED);	TL	*Pagrindinio sveikatos draudimo programa; Sveikatos sektoriaus paramos programa*

		d) gerinti visuomenės sveikatos lygį, visų pirma stiprinant institucijas;	VL Įgyvendinti Maroko nacionalinę strategiją „2020 m. sveikatos vizija“; Laipsniškas derinimasis prie pagrindinių PSO ir (arba) ES standartų	
		e) Valstybės subsidijų sistemos (kompensacijų fondo) reforma	TL Bendrą subsidijų sistemą pakeisti energijos ir tam tikrų maisto produktų kainų subsidijavimo sistema, skirta nedideles pajamas gaunantiems gyventojams.	*Pagrindinio sveikatos draudimo programa;* *Paramos lyčių lygybės ir teisingumo skatinimui programa*

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Ekonominė ir socialinė reforma		f) kovoti su skurdu ir socialiniais skirtumais	VL Aktyviau kovoti su skurdu kaimo vietovėse; Išplėsti pagrindinio sveikatos draudimo taikymą; Didinti Nacionalinės žmogaus socialinės raidos iniciatyvos įgyvendinamų projektų efektyvumą.	*Nacionalinės žmogaus socialinės raidos iniciatyvos II programa, Paramos kaimo sveikatos politikai programa, Kovos su neraštingumu programa* *(SPRING)* *Šiaurinių regionų kaimo vietovių integruotos plėtros skatinamųjų veiksnių paramos projektas*
Prekyba, rinka ir teisinė reforma	12) Derinimas su ES *acquis*	a) įstatymų ir kitų teisės aktų derinimas pirmuosiuose prioritetiniuose sektoriuose, dėl kurių susitarta: 1) finansinių paslaugų (draudimo), 2) viešųjų pirkimų, 3) standartų ir techninio reguliavimo (kokybė ir saugumas) *[plg. 13 a veiksmą]*;	TL	*Programa „Pasiekti aukštesnio lygio statusą“ ir institucijų bendradarbiavimas su Pramonės ministerija*
		b) priimti nacionalinę teisinių nuostatų vienodinimo programą, kurioje bus nustatyti kiti prioritetiniai sektoriai;	Iki 2015 m. (per 2 metus nuo veiksmų plano priėmimo)	
		c) laikantis šios nacionalinės derinimo programos, įgyvendinti tinkamas įstatymų ir kitų teisės aktų reformas	VL Laikytis nacionalinėje derinimo programoje nustatytų terminų ir prioritetų;	
	13) Plėtoti prekybos	Siekti ekonominės integracijos:		*Komunikacijos veiksmai*

	santykius	a) pramonės produktų patekimo į rinką lengvinimas, suderinant Maroko teisės aktus su ES teisės aktais ir pagerinant prioritetinių sektorių infrastruktūros kokybę;	TL Pasirašyti susitarimus dėl pramonės produktų atitikties vertinimo ir pripažinimo (elektros prietaisai ir žaislai) VL Pasirašyti susitarimus dėl pramonės produktų atitikties vertinimo ir pripažinimo (statybinės medžiagos, dujiniai aparatai ir mašinos)	

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Prekyba, rinka ir teisinė reforma		b) stiprinti bendradarbiavimą prekybos apsaugos priemonių ir arbitražo srityje;	TL Plėtoti kompetenciją prekybos apsaugos priemonių ir arbitražo srityje	
		c) tęsti derybas dėl susitarimo prekybos paslaugomis ir įsisteigimo liberalizavimo, rengiantis pradėti derybas siekiant sudaryti glaudaus bendradarbiavimo ir visapusišką laisvosios prekybos susitarimą;	TL	
		d) pradėti derybas siekiant sudaryti glaudaus bendradarbiavimo ir visapusišką laisvosios prekybos susitarimą.	TL Galimybių vertinimo misijos rezultatai	
	14) Daryti pažangą kitose su prekyba susijusiose srityse	a) intelektinės ir pramoninės nuosavybės srityje užtikrinti, kad laipsniškai būtų pasiektas ES apsaugos lygis ir stiprinti administracinius ir teisminius gebėjimus;	TL Maroko teisės aktų derinimas su ES teisės aktais; Nustatyti veiksmingas atgrasomąsias ir represines priemones (teisingumas, muitinė); Vertinti padirbinėjimo ir piratavimo poveikį kūrybai ir nacionalinėms inovacijoms;	*Institucijų bendradarbiavimas (OMPIC)*

			Tobulinti išradimų patentų sistemą	
		b) gerinti sanitarijos ir fitosanitarijos standartus ir stiprinti Maroko nacionalinės maisto saugos tarnybos (ONSSA) gebėjimus, visų pirma pesticidų, trąšų ir auginimo terpės registravimo srityse;	VL Priimti ir taikyti Įstatymo Nr. 28-07 dėl maisto produktų sanitarinės saugos įgyvendinimo tekstus ir dokumentų, susijusių su gyvūnų sveikata, projektus, parengtus ir patvirtintus įgyvendinant ES 2007–2009 m. finansuotą bendradarbiavimo projektą;	*Programa „Pasiekti aukštesnio lygio statusą“*

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Prekyba, rinka ir teisinė reforma			Laboratorijų veiklos gerinimas siekiant jų akreditacijos Gyvūnų sveikatos srityje pradėti taikyti regionavimo sistemą	
		c) gerinti vartotojų apsaugą;	VL Toliau derinti teisės nuostatas; Stiprinti Aukščiausiosios vartotojų tarybos administracinius gebėjimus; Įsteigti Maroko vartotojų centrą.	
	15) Modernizuoti žemės ūkio ir žuvininkystės sektorių bei stiprinti jo gebėjimus	a) remti kokybiškų produktų gamybą;	VL Sudaryti susitarimą dėl geografinių nuorodų apsaugos	
		b) plėtoti solidarų žemės ūkį (Maroko ekologijos plano II ramstis), visų pirma smulkius ūkius pažeidžiamuose ir sudėtingų sąlygų regionuose, ir skatinti kaimo plėtrą	VL Plėtoti kokybiškų ir vietinių produktų gamybą, įskaitant ekologinius ūkius; Didinti nustatytose vietovėse paramą gaunančių gamintojų našumą; Bandomosios ENPARD programos	*Maroko ekologijos plano II ramsčio paramos programos* *ENPARD iniciatyva;* *Parama Žemės ūkio tarybos strategijai (SPRING)*

		c) stiprinti produktų ir rinkų strateginės priežiūros veiklą	VL	
		d) įgyvendinti žuvininkystės valdymo sistemą, visų pirma modernizuoti didmeninę prekybą (laikantis strategijos „Halieutis“ ir Europos žuvininkystės politikos nuostatų žuvininkystės išteklių išsaugojimo bei tausojančio naudojimo srityje)	VL Žuvininkystės produktų vidaus rinkos struktūros ir našumo gerinimas; Žuvininkystės produktų vertės didinimas ir jų prekybos sąlygų gerinimas	*Programa „Pasiekti aukštesnio lygio statusą“*

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Infrastruktūra	16) Didinti transporto efektyvumą	a) modernizuoti skrydžių valdymą ir gerinti aviacijos saugą ir saugumą;	VL Įgyvendinti saugos įrangos plėtojimo programą, kuri apima radaro aprėpties didinimą ir automatizuotos skrydžių valdymo kontrolės sistemos rezultatų gerinimą	
		b) įgyvendinti jūrų strategiją, kurios tikslas – geresnė jūrų sauga, saugumas ir priežiūra	VL Uosto ir vėliavos valstybės bei pakrantės valstybės taikomų kontrolės sistemų stiprinimas	*Programa „Pasiekti aukštesnio lygio statusą“* *(gebėjimų stiprinimas ir parama reformoms);* *Programos „SafeMed“ ir MEDAMOS*
	17) Stiprinti energijos tiekimo patikimumą ir saugumą	a) toliau vienodinti teisės aktus ir reguliavimą visame energijos sektoriuje, įskaitant atsinaujinančiuosius energijos šaltinius ir gamtines dujas, siekiant įgyvendinti Maroko energetikos strategiją, pagrįstą tiekimo saugumu, konkurencingumu ir sektoriaus modernizavimu	VL Sukurti ir įgyvendinti viziją iki 2020 m.	*Programa „Pasiekti aukštesnio lygio statusą“*
		b) stiprinti energetikos jungčių infrastruktūrą ir energijos rinkų integravimą	VL Nustatyti lengvatines sąlygas Maroko ekonominės veiklos vykdytojams patekti į ES energijos rinkas ir energijos rinkų	

			integravimo sąlygas	
		c) nustatyti tinkamas gamtinių dujų naudojimo skatinimo sąlygas, įskaitant Reguliavimo institucijos įsteigimą	VL Iki 2020 m. pasiekti, kad gamtinės dujos sudarytų 20 % nacionalinio energijos balanso	

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Infrastruktūra		d) plėtoti plataus masto ir nedidelės apimties atsinaujinančiuosius energijos išteklius; eksportuoti ekologišką elektros energiją ir skatinti efektyvų energijos vartojimą	VL Veiksmingiau įgyvendinti miškų išteklių apsaugos ir tvaraus valdymo strategiją; Iki 2020 m. pasiekti, kad 42 % elektros energijos būtų pagaminami naudojant atsinaujinančiuosius išteklius; Įgyvendinti tikslus, nustatytus Maroko saulės energijos plane ir Maroko vėjo energijos projekte	
Aplinka ir tvarus vystymasis	18) Gerinti aplinkos apsaugą, vandens išteklių valdymą ir kovą su klimato kaita	a) rengti ir įgyvendinti nacionalines strategijas ir programas aplinkos apsaugos ir vandens išteklių valdymo srityje, įskaitant nacionalinę ekologiškos ekonomikos strategiją	VL Laipsniškas Maroko teisės aktų derinimas su ES teisės aktais	*– Paramos miškų politikai programa;* *– Parama nustatant nacionalinę ekologiškos ekonomikos strategiją ir klimato kaitos strategiją; Vandens sektoriui taikoma Programa „Pasiekti aukštesnio lygio statusą“* *– Parama nacionalinės aplinkos apsaugos ir tvaraus vystymosi chartijos įgyvendinimui.*
		b) siekti aktyvesnio pilietinės visuomenės ir aplinkos apsaugos sritimi suinteresuotų teritorinių bendrijų dalyvavimo;	TL Mokymai siekiant pagerinti aplinkos apsaugos asociacijų kompetenciją; Pilietinės visuomenės dalyvavimas rengiant strateginius ir programavimo dokumentus; Vertinimas su vietinėmis NVO (GT-PEV).	

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Aplinka ir tvarus vystymasis		c) nuolatinė kova su klimato kaita;	VL Kankūno ir Durbano susitarimų įgyvendinimas; Nacionalinės klimato kaitos strategijos ir teritorinių kovos su klimato atšilimu planų įgyvendinimas;	
		d) skatinti tvarų įmonių vystymąsi	VL Gerosios valdymo praktikos ir racionalizavimo nustatymas	
Švietimas, aukštasis mokslas ir profesinis mokymas	19) Gerinti švietimo sistemos kokybę ir siekti, kad aukštasis mokslas bei profesinis mokymas labiau atitiktų darbo rinkos poreikius	a) įgyvendinti kovos su neraštingumu strategiją;	TL	*Paramos švietimo strategijos įgyvendinimui programa; parama raštingumo didinimo strategijas (SPRING) Nacionalinės žmogaus socialinės raidos iniciatyvos II programa; „Erasmus Mundus“, „Tempus“ programos ir naujoji programa „Erasmus visiems“, poriniai projektai ir parama judumui pagal programą „Pasiekti aukštesnio lygio statusą“*
		b) plėsti galimybes mokytis, gerinti mokyklinio ugdymo ir aukštojo mokslo kokybę ir valdymą;	VL Maroko aukštojo mokslo sistemos reforma ir įstatymų bei kitų teisės	

			aktų nuostatų vienodinimas su Bolonijos proceso principais; Sudarant partnerystes su universitetais, didinti studentų ir universitetų darbuotojų judumo galimybes; Stiprinti kokybės užtikrinimą (visų pirma įsteigiant Aukštojo mokslo kokybės u-tikrinimo agentūrą)	

Sritis	Tikslai	Maroko veiksmai	Tvarkaraštis / Rodikliai	*ES parama (*)*
Švietimas, aukštasis mokslas ir profesinis mokymas		c) įgyvendinti aukštojo mokslo ir profesinio mokymo reformą, siekiant labiau prisiderinti prie darbo rinkos poreikių;	VL Gerinti Nacionaliniame pramonės vystymo pakte nurodytų svarbiausių pramonės sektorių (aviacija, automobiliai, elektronika, įmonių perkėlimas, žemės ūkio maisto produktai, tekstilė) darbuotojų mokymą; Didinti dėstytojų ir studentų skaičių ir gerinti mokymo kokybę šiose srityse.	*Paramos profesinio mokymo strategijai programa (SPRING)*
Moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra, informacinė visuomenė	20) Stiprinti informacinės visuomenės, mokslinių tyrimų ir inovacijų sričių pajėgumus	a) įgyvendinti naują skaitmeninę strategiją „Maroc Numérique 2013“ ir plėtoti sąveiką su Europos skaitmenine darbotvarke ir ES politika informacinės visuomenės srityje;	TL	

		b) stiprinti Maroko universitetų ir mokslinių tyrimų centrų pajėgumus	VL Stiprinti nacionalinių teminių informacijos punktų tinklą; Teisinių nuostatų derinimas su europiniais mokslo ir technologijų sričių standartais.	

TL – trumpalaikis tikslas (iki 2014 m. pabaigos)

VT – vidutinės trukmės tikslas (iki 2017 m. pabaigos)